
N O U L

L I T E R A T O R

Revistă trimestrială de cultură
Nr. 30 – iunie 2018

Asociația Culturală „Noul Literator”
Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU
Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE
Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor
Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Teodor Oancă
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu-Păsărin
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Prof. și scriitor Nicolae Pârvulescu
Lect. univ. dr. Mihaela Chirițescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Rep. Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Horea Cucerzan
Gelu Negrea
Marian Barbu
Maria Vaida
Florian Copcea
Mircea Pospai
Rodica Florescu
Davian Vlad
Gela Enea
Gheorghe Boaghe
Ilie Comănița

REDACȚIA

Mihai Duțescu - Redactor-șef
Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Ion R. Popa - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. Brâncuși, nr.32
Mihai Duțescu, Tel.: 0722.968.065
Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com
ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:
Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152.

Ilustrațiile copertelor:
Picturi de SUZANA FÂNTÂNARIU

Prezentare grafică & DTP
Daniela Predoană
danielapredoana@yahoo.com

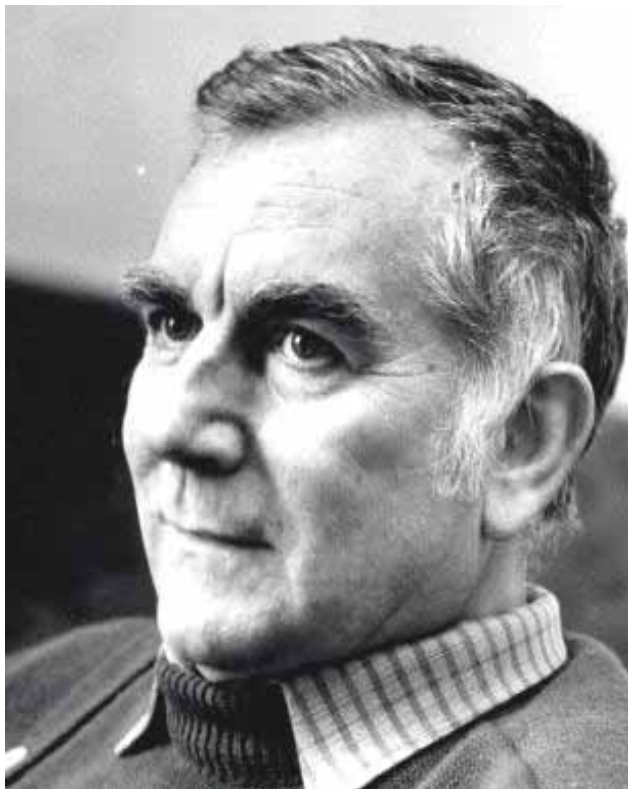
Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Dumitru Radu Popescu

Sarafoleanu

Nasul, gâtul și urechile pot fi numite drept trei puncte cardinale ale geografiei bucuriei de a fi și a trăi cu picioarele pe pământ. Ele s-au ivit împreună pe lume și vor rămâne unite, vii, până în ultima respirație a omului trecut prin ani... N-am numit în acest joc de cuvinte și prezența ochilor, fiindcă, de obicei, noaptea, ei se odihnesc, dormind, nevăzând nimic, nici măcar până la doi pași! Ca să nu mai punem la socoteală lumina stelelor, a lunii și a soarelui!... Poate și datorită faptului că oricât am fi de dăruți cu o minte bogată, nu prea intrăm în vizibilitatea lumii cu ochii deschiși!.. Iar când plecăm către o altă lume plecăm cu ochii explicit închși! Sigur că ar fi tragic, dar și ridicol, ca limitata noastră soartă, de desene animate, petrecută pe Terra, să

ne-o cunoaștem plângând! Firește că ar fi la fel de nepotrivit dacă la tot pasul am auzi bubuieli de tunuri, râsete de politicieni, sau am fi surzi până și în fața prostiei contemporane! În altă ordine de idei, mărimea urechilor și a nasului ne arată un fapt la care nu știm dacă s-a gândit Darwin: aceste dimensiuni pot fi rasiale, e adevărat, dar nu pot fi întotdeauna revelatoare atunci când e vorba de frumosul interior al descendenților din Adam și Eva. Ei, firește, nu putem vorbi, cât de cât, despre felul în care, rațiunea – schimbându-și armonia, și chiar caracterul, măcar pe moment! – i-ar putea îmbogăți politic pe urmașii urmașilor urmașilor cuplului adamic! Urechile se pot blegi, blegind, firește, și auzul, sau pot chiar să ia o atitudine distantă față de universul înconjurător, surzind cu desăvârșire! Raportul dintre diferite detalii ale corpului – și între simțuri! – a constituit o preocupare și a strămoșilor noștri, căci nu degeaba porecla unor cetățeni devine, uneori, nume: Surdu, Mutu, Garagagioglu, Nasolul!... Sigur că nu putem vorbi de o geometrie perfectă întruchipată în toți oamenii de pe globul pământesc: ar fi un dezastru, o robotizare a materiei vii, poate chiar o catastrofă morală și sexuală! Pământul s-ar lăți de atâtea tropote și vorbe egale, și n-am mai avea bucuria să trăim veșnic în strămoșescul Turn al lui Babel! Iar Istoriile, lipsite de inegalități, ar ațipi! Dar să trecem la dinastia Sarafoleanu!

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Întâi l-am cunoscut, din vedere, pe Sarafoleanu I, la un spectacol de teatru. Stătea, anonim, într-un fotoliu, alături de Doamna domniei sale. La un moment dat a surâs – când actorii vorbeau normal fără să se strâmbe, fără să mai urle, fără să se dea peste cap!

Am aflat, mai apoi, de ce surâdea bucuros domnul Sarafoleanu I! O mare actriță, pe care și eu o consideram uriașă, vorbea normal! Ce se întâmplase?!... Cândva, nu știu în ce ocazii, actrița trecuse printr-o tragedie: își pierduse glasul! Și doctorul Sarafoleanu îi pusese glasul la loc!

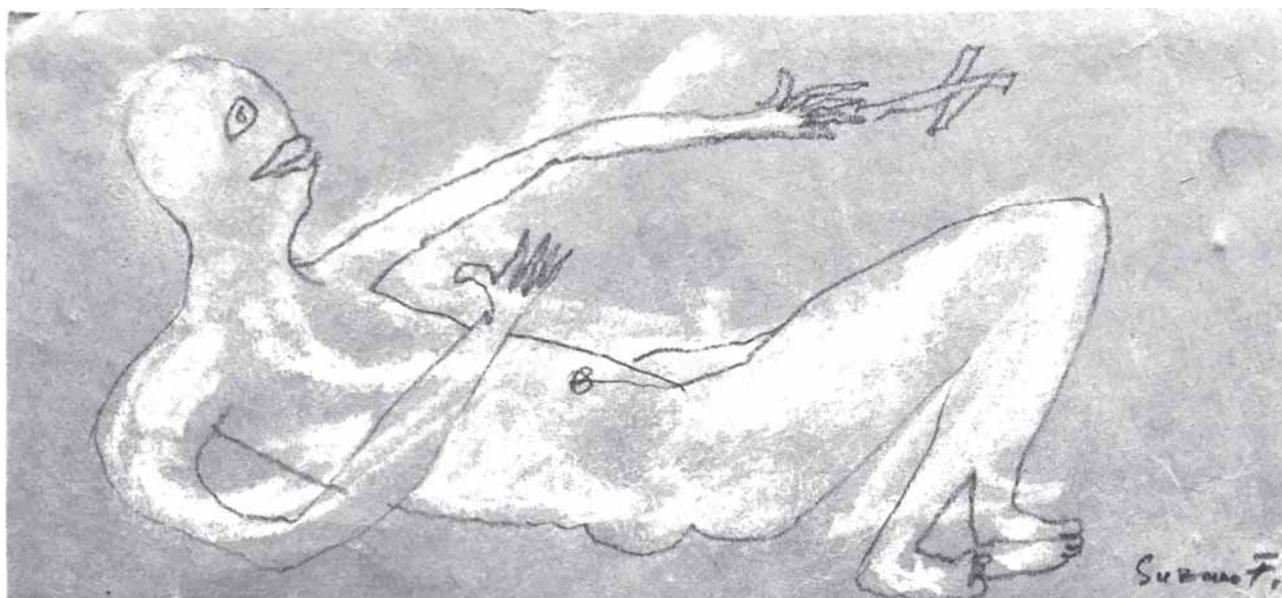
Întotdeauna, minunile medicale, oricare ar fi ele, tot minuni rămân!

Nu dau alte exemple. Vreau doar să spun că din Școala domnului Sarafoleanu I – au pășit în clinici mulți profesioniști – devotați nasului, gâtului și urechilor!

Printre ei: Codruț Sarafoleanu, Sarafoleanu

II! Și unii dintre colegii săi!... În medicină, de fapt, nu funcționează resorturile ideologice, poluarea morală sau cecitatea politică! Am aflat despre aceste adevăruri, aparent simple, de la urmașii clujeni ai profesorului Hațieganu! Ele fac parte, și azi, din biografia marilor medici! Așa cum este și domnul Sarafoleanu I.

Am spus aceste adevăruri pentru că eu cred în *Tainele Medicinei*, acest spațiu ce conține în el ceva divin: doctorii putând să amelioreze sau să repare stricăciunile din simțuri, din trup – și chiar din minte! Așa că eu, da, consider că domnul Codruț Sarafoleanu, urmașul lui Sarafoleanu I, va duce mai departe, prin exigență și autoexigență, excelența Școlii românești de medicină, reflexul luminos al faptelor marilor medici români, în ciuda cătușeriadei imbecile ce parcă vrea să demitizeze istoria de ieri și de azi a celor care prin sacrificiu zilnic și prin puterea harului medicinal, luptă împotriva puterii morții!

Pictură de Suzana Fântânariu

Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit

Pagini inedite din discursul Acad. Mihai Cimpoi,
rostit cu ocazia „Zilelor Sorescu”, în februarie 2010, la Craiova.

Personalitatea europeană a lui Marin Sorescu

Suntem angajați - azi - într-un dinamice
dialog valoric european conform unei
legici dinamice a noncontradictoriului.
Ținem „noncontradictoriu”, gândindu-ne și
la perfectă sincronizare pe parcursul vecerelor -
de la Dinicu Sorescu și mai înainte de la
Cantemir și Iliescu Spătarul până la Constantin
Noica, cel care ne-a dat testamentar Modelul
cultural european - a ideri europene cu
ideea europeană românească.

Să ne amintim că Ilieșu Bănușescu vorbea,
la 1840, comentând un articol din ziarul
cel Politic, despre necesitatea de a unei
digi spirituale ^{europene} ~~Românești~~ care să armonizeze
interesele speciale, adică naționale, cu
interesele generale continentale. Titlu
Maiorescu a fost primul care a vorbit
despre personalitatea europeană a
lui Bănușescu.

Avem toate motivele să vorbim
astăzi și despre personalitatea europeană
a lui Marin Sorescu.

Primerul motiv de domensul evident
este, bineînțeles, opera sa cu mare îndrăzneală
de unicat prin care ne oferă o cartire esențială

- 2 -

a. Zănelor Românești, și ființei în genere.

În al doilea rând, remarcăm invadarea pe care a cunoscut-o literatură și a gândirii cu marii autori ai lumii, precum și o dorință într-un interviu: „- Spuneam cândva și unde, că un autor să studieze câte un clasă până la de rudenie, să se apropie atât de mult de el încât să se simtă, la un moment dat, rude. În ce mă privește, avantajul nu-i al lui Shakespeare, ci al meu. Aproximarea de marele dramaturg englez s-a făcut mai demult, când am scris, în urmă cu vreo 25 de ani, un poem destul de cunoscut, cu un titlu ambicios, chiar Shakespeare și care a constituit punct de plecare al unei cercetări ample a fenomenului „shakespearean” (Ion Deaconescu, Mădularii recuperate, interviuri, Craiova, 2001, p. 194).

Parantezele se deschid pentru a desvălui alte modalități ale contactului: „Piese pe care am scris acum este o încercare de omagiere a poetului genului, pătrunzând, în același timp, în procesul intim de creație încercând să descopăr drama profundă care constituie deosebitul nucleu creator în opera de artă. Acest deosebitul creator există și în opera de artă. Acest deosebitul creator există și în natură, despre care vorbea duce și de, și în natură, cu referire la căderea aritmetică a atomilor în vid. Am surprins pe Shakespeare într-un moment de criză, când nu-i mai place una din capodoperele lui și încearcă să o rescrie. Este o criză emblematică și o ieșire din impas și se realizează cu ajutorul pretenției. Piese

Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit

-3-

regresivă și un examen pentru mine, de velsi și cetera, în primul rând, entuziat este surso în vers shakespearean și se constituie într-o performanță pentru experiențe mele dramatice. Nu știu însă în ce măsură un revers, dar și doresc o viață lungă și frumoasă' (Ibidem, p. 194-195).

Domnului Marin Sorescu îi datorăm o carte de rectificare a tuturor poezilor comuniste, explicând o grilă valorică ce ține cont de aportul literar. Spiritul sorescean nu e nihilist, răsturnător, ci constructiv și returnător de valori.

În La diletți, este un epos. Hegel spune, Preludiul de esatrica și ale sale că în epos poetul ne convinge că este la el acasă și ne convinge și pe noi că suntem acasă. Or, dilectri sunt o axis mundi, un punct de comunicare între ontologie lume.

În casa părintească din Bulești (Isabel Solovoi) poetul a rezervat o cameră "pentru pretenși bazarabeni". A scris o prefață la volumul lui Grigore Vieru Într-unul și două, diagnosticându-l exact ca un poet al inceputurilor.

Tot ce întâmplă la Craiova cu generația susținere a primarului Antonie Solomon se face sub patronajul spiritual al lui Marin Sorescu.

Și nu vă informați că, în ziua de

Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit

-4-

15 ianuarie 2010, cu prilejul aniversării 160 de la nașterea lui Eminescu, președintele Mihai Gîmpu îi-a înmănat profesorului Tudor Nedelcea prestigioasă distincție de stat Medalia „Mihai Eminescu”. Tudor Nedelcea a scris studii fundamentale despre scriitorii basarabeni, editându-le mai multe cărți la editura Fundația „Dorinel românești”.

În final vin cu o propunere, discutată și cu domnul prof. Victor Crăciun, președintele Asociației Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni: să anume alcea de a deservi un bust al poetului și de a-i conferi numele unei străzi din Chiriacu.

Prof. Mihai Gîmpu

Gratias
23.11.2010

Prof. univ. dr. Dinică CIOBOTEA

Cultul lui Mihai Viteazul ca unificator de țară

În „memoria culturală”, modelată după Prezentul Timpului de istoricii și iluminaii unui popor prin studierea trecutului ca raportare sau referință morală, societatea își alcătuiește propriul ei calendar de sărbători, aniversări și comemorări istorice. Trecutul se reactualizează printr-o translatăre a valențelor și semnificațiilor faptelor înaintașilor care, în diverse condiții și forme, au transmis ca moștenire avuția primordială a începuturilor istoriei planetare.

Sărbătorile istorice, atât aniversările cât și celebrările comemorative, au fost și sunt la noi, ca și la oricare altă națiune, prilej de cinstire a înaintașilor și de reangajare misionară a contemporanilor. Ele nu sunt momente de pietrificare, cum a scris un filosof german. Ele întrețin ceea ce un istoric craiovean numea – în plină desfășurare a celui de-Al Doilea Război Mondial – spiritul istoric, concept de bază în motivațiile vieții unui popor.

Iar un anume Timp devine istorie atunci când întâlnește Omul potrivit lui, „profețit” a întemeia prin fapte sensul vieții sale și al comunității din care face parte. Posibila întâlnire devine inherentă, transformându-se treptat în necesitate istorică și ideal uman, iar împlinirea ei catalizează energii individuale și colective, latente sau îmbobocite, spre o „culme” ce întruchipează firea logică și legică a trăirii, în firescul dat de legile vieții pe pământ.

Momentul când, în asemenea margini în care încapă Istoria Românilor, pentru prima oară, s-a ajuns ca Timpul să așeze politic marele neam descins din Romanitatea Orientală într-o unică entitate politică și teritorială a fost la sfârșitul secolului al XVI-lea, sub sceptrul lui Mihai Voievod Viteazul.

Românul Mihai Voievod, ajuns domn peste cele trei state românești din Evul Mediu, ce se închegaseră, crescuseră și se statorniciseră în harta geopolitică a Europei în confruntări cu neamurile migratoare în căutare de spații de viață și

cu forțele imperiale de la vest, de la nord-est și de la sud, moștenea tot greul neîmplinit al istoriei de până la el, acela al unității politice a tuturor românilor într-un singur stat, capabil să răspundă atacurilor anticreștine/ otomane.

Unitatea națională – scria în 1850 Nicolae Bălcescu – „fu [așadar] visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari care întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului, spre a o manifesta lumii. Pentru dânsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră. Pentru dânsa Mircea cel Bătrân și Ștefan cel Mare se luptară toată viața lor îndelungată și traseră asupra-le năvălirea îngrozitoare a turcilor, pentru dânsa Mihai cel Viteaz cade ucis în câmpul Turda...”

După un secol de amenințări de la 1453 (căderea Constantinopolului, centrul părții răsăritene a Creștinătății) și 1481 (când Imperiul Otoman pune piciorul cuceritor în Peninsula Italică) și până la 1593 (când firavul echilibru dintre Creștinătate și Poarta turcică exprimat de o „pace veșnică” ce se reînnoia din 10 în 10 ani s-a rupt, roata istoriei lua un curs nou pentru continentul nostru, la care „Mihai apare ca un vizionar european, militând pentru stabilitate și dezvoltare pașnică în granițele firești ale națiunilor europene” (după expresia lui Marin Sorescu).

Unirea de la 1600, prima realizare practică a unității politico-statale a poporului român, a rezultat ca un produs al unui consens istoric în care evoluaseră statele Țara Românească, Moldova și Transilvania, ca prim bastion în fața marelui pericol dinspre Asia Mică, cel otoman.

Pe de altă parte, conștiința europenilor despre rolul Țărilor Române, acela pe care până la sfârșitul secolului al XIV-lea îl avusese Imperiul Bizantin, prezentă în chiar primele decenii de tipar prin consemnarea țării *Dacia*, a coincis cu cea a voievozilor români. Acesta a fost momentul când lupta pentru independență s-a legat conștientizat de necesitatea unității politice românești.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Prin urmare, politica antiotomană a voievozilor și domnilor români s-a identificat în direcția unității întregului spațiu locuit de români prin colaborare și solidarizare. Unitatea politică din anii 1599-1600, deși vremelnică, a fost încununarea unor serii de fapte istorice, organic legate între ele, motivate de viață și de interesele globale ale Europei. Tendințele politice permanente de solidaritate și unitate existente anterior s-au materializat sub autoritatea unui *om al pământului*, domnul Țării Românești. A fost firesc să fie așa, întrucât numai un român putea împlini visul de veacuri al tuturor românilor – unirea celor trei Țări românești. Iar cei care nu l-au vrut pe el, neînțelegând misiunea unei țări puternice la Carpați, Dunăre și Marea Neagră, l-au omorât mișelește. Ceea ce nu au reușit aceștia din urmă a fost perpetuarea sensului evoluției ulterioare a poporului român, chemat de istorie să-și împlinească menirea de făurar al binelui său și de apărător al Europei creștine în părțile de răsărit. Tocmai de aceea, „piatra de temelie a unității naționale” pusă de Mihai Viteazul a rămas neclintită, generând un sens unic pentru secolele următoare. Aceasta a fost și remarcă renumitului istoric francez André Corvisier care, în analiza principalelor procese și evenimente din istoria lumii între 1492 (descoperirea Americii) și 1789 (marea revoluție franceză), a apreciat că „Mihai Viteazul reușind pentru un moment unirea sub autoritatea sa a celor trei principate Moldova, Valahia și Transilvania, a prefigurat în acest chip statul național unitar român din epoca modernă”.

Eroul momentului 1600, voievodul Mihai Viteazul, „a intrat în conștiința românească,

în contururi aureolate, personificând ideea de independență și unitate statală”, iar în cea europeană ca o mare personalitate.

Din culmea înfăptuirii românești de la anul 1600 s-au luminat conștiințele cărturărești din veacurile următoare, marele ideal al unității politice devenind idee militantă și activă, cheia de boltă a gândirii social-politice românești în epoca modernă.

Cea mai clară judecată despre sensul istoric al operei lui Mihai Viteazul a făcut-o istoricul I. Lupaș: „Tot ce s-a lucrat și s-a plănuț de la 1601 până la 1918 de o lature și de alta a Carpaților, fie pentru, fie contra acestei uniri, a fost ca o pregătire îndelungată și temeinică pentru dorita ei înfăptuire pe vecie”. Și, într-adevăr, Unirea Mare din 1918, ca produs al întregii istorii a poporului român, în configurare cu rosturile lui pentru umanitate și creștinătate, și-a găsit veșnicia.

După 100 de ani de la desăvârșirea unității politice românești de la Alba Iulia (1 Decembrie 1918), istoria ca fapt rămâne triumfătoare. Marea Unire nu a fost o întâmplare, cum încearcă unii să acrediteze ideea, ci un eveniment logic și legic, dintre acelea care dau sensurile mari pe care le urmează viața popoarelor.

Prof. univ. dr. Petre GHERGHE

Regele Burebista – primul unificator al triburilor și uniunilor de triburi geto-dacice

Anul acesta, când marcăm o sută de ani de la Marea Unire din 1918, se cuvine, poate mai mult decât oricând, să subliniem faptul că aceasta a fost înfăptuită pe fundamentul unei îndelungate viețuiri în unitate de limbă, de aspirații foarte adesea convergente, de stăpânire a unui teritoriu care a oferit cadrul mirific al unei unități fizico-geografice de excepție. În general, când ne gândim la cronologia momentelor principale din șirul faptelor legate de lupta pentru unire, pornim din Evul Mediu, de cele mai multe ori de la Mihai Viteazul, menționând apoi Mica Unire, de la 1859. Dar momente legate de ideea de unitate sau de lupta pentru înfăptuirea ei sunt mult mai multe și mult mai vechi. Vom prezenta pe scurt, în articolul de față, „momentul” Burebista, primul din seria celor despre care vorbeam mai sus. Iar ca să înțelegem mai bine acest moment, trebuie să știm, mai întâi, cine au fost geto-dacii / geții și dacii?

Cea mai veche informație despre *geți* datează de pe la mijlocul secolului al VII-lea a. Chr., probabil 657, după cum ne informează Eusebios, când în Dobrogea a fost întemeiată colonia mileziană *Istros* (*Histria*). Alte informații care vizează istoria Dobrogei ne sunt oferite de Hecateu din Milet (cca. 540 – 470 a. Chr.) și se referă la cetatea *Orgame* (*Argamum*), care a fost identificată arheologic în apropierea satului Jurilovca (jud. Tulcea).

Dar istoriografia propriu-zisă a acestei

regiuni începe odată cu Herodot (cca. 484 – 425 a. Chr.), care, referindu-se la expediția militară persană împotriva sciților, din anul 519 (după alți specialiști 514 sau 512 a. Chr.), este impresionat de curajul geților sud-dunăreni care i-au opus rezistență marelui rege Darius supranumit și „regele regilor” și îi apreciază ca fiind „cei mai viteji și mai dreپți dintre traci” (*Istории*, IV, 93).

Că geții existau și la nord de Dunăre aflăm în anul 335 a. Chr., când Alexandru cel Mare a traversat pe neașteptate fluviul Dunărea (unde prin zona Zimnicea de astăzi), i-a învins pe geți și a cucerit un „oraș” (*polis*). De asemenea, în anii 300 – 292 a. Chr., regele macedonean al Traciei, Lysimach, a întreprins la nord de Dunăre, în așa-zisa „pustie getică”, mai multe campanii militare împotriva basileului get Dromichaites, dar fără succes.

În ceea ce privește cealaltă ramură principală – *dacii*, de la care spațiul carpato-dunărean și-a luat numele de Dacia, avea să apară în istorie ceva mai târziu (109 – 106 a. Chr.), după cum ne informează Frontinus, referindu-se la confruntarea dintre romanii conduși de guvernatorul Macedoniei, M. Minucius Rufus, și atacatorii daci ai provinciei romane. Însă cea mai sigură informație despre daci ne-o oferă Caesar (101 – 44 a. Chr.) în „Însemnările” sale despre războiul din Gallia (*Commentarii de bello Gallico*).

În concluzie, după cum susțin izvoarele antice, geții și dacii sunt unul și același popor

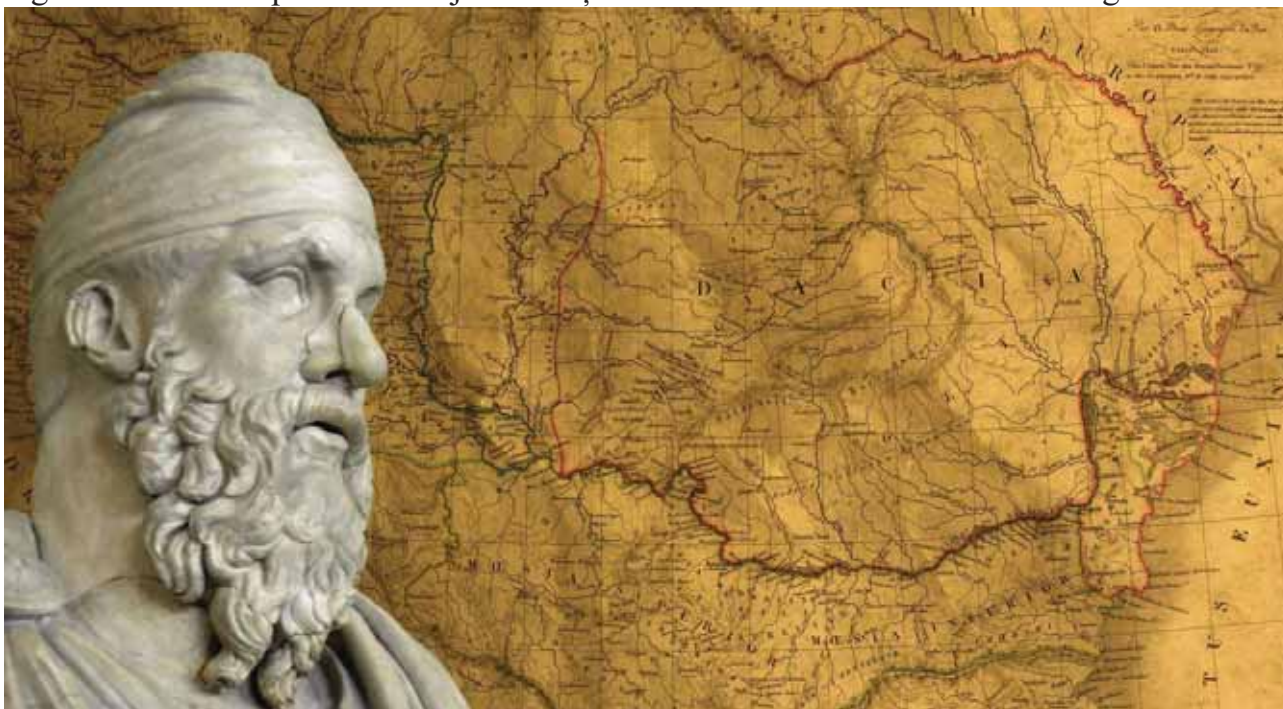
Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

care geografic ocupă teritorii diferite. Geții locuiesc în afara arcului carpatic și la Dunărea de Jos, iar dacii sunt cei care trăiesc, în principal, în interiorul arcului carpatic. Geto-dacii erau organizați în triburi și uniuni de triburi, conduse de un „rex” („Histrianorum rex”).

Am făcut aceste precizări pentru a arăta stadiul avansat de dezvoltare și organizare social-politică la care se afla societatea geto-dacă la acel moment, ceea ce i-a ușurat regelui Burebista aplicarea curajoasei iniția-

(82-44 a. Chr.), despre care Strabo spunea: „Ajungând în fruntea neamului său (...), a ridicat pe oamenii aceștia ticăloșiți de nesfârșitele războaie și i-a îndreptat prin abstenență și sobrietate și ascultare de porunci (legi), așa încât în câțiva ani a întemeiat o mare împărăție (un stat puternic) și a supus geților cea mai mare parte din populațiile vecine, ba a ajuns să fie temut chiar și de romani, pentru că trecea Istrul (Dunărea) fără frică”.

Un alt document în care găsim relatări

tive de a uni, pe cale pașnică sau militară, acele formațiuni politice. Un rol important în unificarea triburilor geto-dace l-a avut unitatea teritorială (spațiul carpato-danubiano-pontic) și nu în ultimul rând premisele etnice și lingvistice. Acestora se alătură și condițiile geopolitice, contextul fizico-geografic, transformările economico-sociale, dinamica demografică, evenimentele politico-militare interne și externe. Existența celor două pericole pe plan extern (roman și celtic) impunea unificarea triburilor sub sceptrul și autoritatea regelui Burebista

despre Burebista este decretul lui Acornion din Dyonisopolis (Balcic – Bulgaria), unde se menționa că a fost „cel dintâi și cel mai mare dintre regii din Tracia, stăpân al ținuturilor de dincoace și de dincolo de Dunăre”. Rezultă că Burebista a realizat unirea tuturor semințiilor geto-dace, într-un timp scurt, devenind stăpânitorul unor vaste teritorii. Granițele statului său se întindeau din Carpații Slovaciei la Dunărea mijlocie, Munții Balcani, iar spre est până la Olbia.

Burebista a fost o mare personalitate militară, un foarte bun strateg și diplomat și

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

a avut alături de el ca sfetnic pe mare preot Deceneu. Cât despre armată, geograful Strabo precizează că sub Burebista „numărul geților și al dacilor crescuse atât de mult, încât ei puteau trimite la război până la 200.000 de oameni”. Cifra a fost susținută de V. Pârvan și, după părerea specialiștilor, nu este exagerată, dacă ne gândim la întinderea teritoriilor aflate sub conducerea regelui Burebista.

După ce a reușit să unifice triburile geto-dace și după ce le-a impus disciplină, Burebista a inițiat o serie de războaie, victorioase. Extinzându-și hotarele, statul său a ajuns principala forță politică și militară în Europa centrală și a devenit un adevărat pericol pentru Roma. Ajuns la putere, Caesar plănuia o campanie împotriva geto-dacilor în anul 44 a. Chr. Dar la *idele* lui martie (15 martie) cu câteva zile înainte de data fixată pentru a porni cu război spre Dacia, Caesar a fost asasinat, de adversarii săi politici, la Roma. Cam în aceeași vreme se consideră că și Burebista a fost înlăturat de pe tron, după cum ne informează Strabo, în urma unei răscoale și ucis probabil de aristocrația geto-dacă nemulțumită de întărirea puterii centrale în dauna vechii autonomii a triburilor și uniunilor de triburi ale căror foste competenii își doreau să revină la vechile funcții.

Statul său s-a destrămat în patru, apoi în cinci stătuțe, care își vor păstra organizarea politică și militară în cadrul unor regate. Cel mai important dintre acestea, pe temeiul unității etno-lingvistice, și care dovedește continuitatea statală, s-a păstrat pe Dealul Grădiștei din Munții Șureanu (mai

târziu Sarmizegetusa) de unde vrednicul său urmaș Decebal (87 – 106 p. Chr.), va porni o nouă acțiune de reunificare statală în anii 85 – 87 p. Chr. și Sarmizegetusa Regia va deveni capitala statului geto-dac.

Apariția statului geto-dac a fost favorizată pe plan intern de trei factori politici principali: aristocrația tribală, masa războinicilor și puterea regală. De asemenea, pe plan extern procesul de închegare a statului a putut fi grăbit, așa cum am subliniat, de existența, în apropierea hotarelor etnice ale Daciei, a celor două pericole: celtic și roman. Ca organizare politică, statul geto-dac era o monarhie cu un puternic caracter militar. Un rol important trebuie să-l fi avut în conducerea statului și preoțimea. Marele preot Deceneu era un fel de vicerege și el îi va urma lui Burebista la tron.

În încheiere, precizăm că pentru istoria Daciei și nu numai, Burebista a fost și rămâne o proeminentă figură istorică, iar crearea primului stat centralizat și independent geto-dac reprezintă un moment de cea mai mare însemnătate în istoria poporului român.

Tudor NEDELCEA

„Maria – regina Marii Uniri”

Sub acest titlu a apărut un volum omagial editat cu prilejul împlinirii a 75 de ani „de la trecerea în lumea arhanghelilor neamului a Alteței Sale Regale, Maria de România”, prefăcut de I.P.S. Teodosie, sub dubla egidă a Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni și a Fundației Cultural-Științifice Aromâne „Andrei Șaguna” din Constanța, în 2013. (În acel an, „Casa Regală” a uitat-o pe celebra regină). Este, de fapt, o culegere de studii semnate de Aurel Papari (*Sfântul crez al Reginei: «Țara mea»*), Liviu Pandele (*Regina Unirii*), Victor Crăciun (*Inima Reginei Maria*), Marian Zidaru (*Oameni și locuri din Constanța în sufletul Reginei Maria*), Traian Brătianu (*Regina Maria și Constanța în presa vremii*), Cristiana Crăciun (*Prin Balcicul de azi în dor de Regina Maria*), Mircea Chelaru (*Maria – unica Regină a României unite*). În partea finală a volumului sunt selectate pagini din scrierile Reginei, din volumele *Țara mea* (1916), *Gânduri și icoane din timpul războiului. De la inima mea la inima lor* (1919), *Povestea vieții mele* (vol. I-III, 1934), precum și solemnă *Rugăciunea unei regine*.

În „cuvântul începător”, mitropolitul Tomisului, Teodosie, apreciază această inedită *Rugăciune a Reginei Maria* ca „sinceră și iluminată”, așa cum i-a fost întreaga sa viață (umbrită pe nedrept chiar de fiul său, ajuns rege, Carol al II-lea). „Rezonând cu profundă iubire și sinceră dăruire cu poporul din noua sa patrie – continuă înaltul ierarh Teodosie –, își exprimă ruga ca orice țaran român, simplu și direct, invocator și încredințat că este ascultat și învrednicit cu sprijinul celui de Sus”. Nu întâmplător fiica sa, principesa Ileana, căsătorită în SUA cu boierul Ștefan Issărescu din localitatea mehedinteană Tâmba, s-a îndepărtat, în cele

din urmă, de toate cele lumești, devenind Maica Alexandra, mult apreciată de românii stabiliți în statul american, inclusiv de preotul Gh. Calciu-Dumitreasa.

Dar, crezul pământean al Reginei Maria a fost, fără doar și poate, *Țara mea*, așa cum însăși mărturisește: „Iubirea mea pentru această țară, pe care am făcut-o a mea prin lacrimi și suspine, a ajuns pentru mine ca o religie. Mă simt legată de ea prin lanțuri de oțel, legată prin inimă, prin creier și prin sânge. Simt că fiecare din cei șase copii ce i-am dat e unul din inelele aceluia lanț pe care numai moartea și dezastrul îl pot sfărâma”.

Născută la 29 octombrie 1875, este rudă de sânge cu cei mai puternici regi europeni:

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

principesă de Marea Britanie și Irlanda, fiica lui Alfred, duce de Edinburg (care era fiul reginei Victoria a Angliei) și a ducesei Maria, fiica țarului Alexandru II al Rusiei și vară cu împăratul Wilhelm II al Germaniei. La 29 decembrie 1892, la doar 17 ani, se căsătorește cu Ferdinand, prințul moștenitor al coroanei României. Precum predecesoarea sa, regina Elisabeta (Carmen Sylva, pseudonim literar), tânăra principesă se atașează de noua sa țară și valorile ei, de poporul peste care urma să păstorească: „*Am venit în țară foarte tânără și am devenit una cu voi. Am dorit de la început viziunea României Mari, am purtat-o la inima mea și am luptat pentru împlinirea ei*”. Cu o energie rar întâlnită, cu un devotament sincer pentru români, principesa Maria s-a arătat hotărâtă să îndeplinească idealurile de unitate națională. Când se zvonea în cercurile politice de abdicarea regelui Carol I și plecarea familiei regale din țară în cazul în care România nu intră în Primul Război Mondial alături de Germania, principesa declară fără echivoc: „*Cum să părăsesc acest popor care începuse să se încreadă în mine și să privească spre mine ca la nădejdea cea viitoare; să părăsesc munca mea, viitorul meu, dreptul meu de a mă odihni pe veci în pământul românesc? Nu, nu, așa ceva nu se va putea întâmpla niciodată. Chiar dacă alții s-ar hotărî să plece, eu m-aș fi înfipt cu copiii mei în pământul acesta și, ca să ne desprindă de el, ar fi trebuit să smulgă și inima din noi*”. Admirabilă declarație de dragoste și loialitate pentru poporul român, pentru destinul său! (Azi, fiicele fostului rege Mihai dau statul român în judecată pentru așa-zise drepturi. Ce discrepanță între comportamentul reginelor Elisabeta și Maria și aceste ultime urmașe ale familiei regale!).

Devenită regină în 1914, a avut rolul hotărâtor în intrarea României în război, alături de Antanta, determinându-l și pe șovăielnicul ei soț, regele Ferdinand, să urmeze această cale (prima impresie a principesei despre Ferdinand: avea „o sfială chinuitoare”, „nemaipomenită timiditate”). S-a implicat cu trup și suflet (ca și regina Elisabeta în Războiul de Neatârnavare) în campania din 1913 și în Primul Război Mondial, ajutând soldații răniți sau contaminați de tifosul exantematic, supranumită „mama răniților”, sprijinind și văduvele de război, dându-le

speranță și încredere. După război, a străbătut țările europene și SUA spre a convinge pe liderii acestora de legitimitatea actului de la 1 Decembrie 1918. A reușit, pentru că era înzestrată cu o frumusețe fizică de invidiat, avea o cultură temeinică și o sinceritate a argumentelor sale, talent literar: „*Eu scriu pentru a atrage atenția lumii asupra țării mele pe care o iubesc din toată inima și căreia îi consacru cele din urmă gânduri, căci fericirea și nenorocirea acestei țări fac fericirea și nefericirea propriei mele vieți*”.

Talentul literar înnăscut l-a folosit în numeroase scrieri, memorialistică, povestiri sau romane, în limba română sau traduse de Elena Petricari, Margareta Miller-Verghi, Em. Panaitescu, N. Iorga, O. Goga etc. Amintim doar câteva titluri: *Crinul vieții* (1912, prefață de Carmen Sylva), *Visătorul de vise* (1912), *Ilderim* (1915), *Patru anotimpuri* (1915), *Povestea unei inimi* (1915), *Povestea unui dor nestins* (1915), *O poveste de la Sfântul Munte* (1917), *Regina cea ...* (1918), *Gânduri și icoane din timpul războiului* (1919), *Țara mea* (1921), *Cartea de basme a reginei României* (1923), *Glasul de pe munte* (1923), *Înainte și după război* (1925), *Lulaloo* (1929), *Casele mele de vis* (1930), *Copila cu ochi albaștri* (1930), *Regine încoronate* (1930), *Stella Moris* (1933), *Povestea vieții mele* (vol. 1-3, 1934) etc.

La 1 mai 1915 a fost aleasă membră de onoare a Academiei Române. Trece la cele veșnice, la 18 iulie 1938, la Sinaia, după o grea suferință și neînțeleasă nepăsare din partea fiului său, regele Carol al II-lea („*regimul instaurat în țară de fiul meu este atât de trist, încât mai degrabă nu aș vorbi despre aceasta. Devine din ce în ce de nesuportat, așa încât adesea ne întrebăm cu toată seriozitatea dacă este pe deplin în toate mințile [...] Asist la aceste terori, neputincioasă, eu însumi prost tratată, desconsiderată, jignită zilnic din ce în ce mai mult*”). Își doarme somnul de veci la Curtea de Argeș, inima sa, îngropată la Balcic, este păstrată azi cu sfințenie la Muzeul Național de Istorie.

În lucrarea citată, *Maria – Regina Marii Uniri*, autorii o numesc „*unica regină a României unite*”, pentru că și-a servit țara „*cu un neegalat devotament, în cele mai tragice momente ale ei*” (Aurel Papari), „*pentru că România a*

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

fost Țara sa [...] Pentru că alta nu am avut. Carol, fie și al doilea, a fost un desfrânat care s-a complăcut în concubinaje ordinare. Mihai nici n-a avut timp să-și aleagă regină, pentru că s-a predat lui Stalin în numele unei cauze doar de el știută (gen. Mircea Chelaru), pentru că „devotată țării care a adoptat-o datorită aleselor sale calități, beneficiind de o impresionantă frumusețe și cu o capacitate spirituală de excepție, puternica regină s-a dovedit slujitoare a poporului român în ceasurile lui cele mai grele [...] În acest fel, Regina Maria a devenit unica regină a României Mari” (acad. Victor Crăciun).

A fost pe front, alături de militari și ofițeri, pentru care a primit Ordinul „Mihai Viteazul”, a sprijinit înfăptuirea României Mari și apoi, a cutreierat lumea întru recunoașterea actului de la 1 Decembrie 1918. Balcicul a fost un loc comun din Cadrilater, dar care a devenit de referință datorită amenajerii cu gust, ca loc turistic și de recreiere și creație pentru scriitori și pictori, de către regina unică, Maria. Sau cum notează Cristiana Crăciun: „Simt un soi de mândrie că pot spune lumii ceva despre timpii mai

glorioși ai României, despre frumoasa și puternica Regina Maria, o personalitate mult deasupra epocii în care a trăit, puțin înțeleasă și apreciată mai mult de popor decât de intelectuali vremii”.

Regina Maria face parte din galeria măiestuoasă de femei, care au influențat destinul românilor. Ce s-ar fi întâmplat, de pildă, dacă Cocuța, fiica poetului C. Conachi și soția antiunionistului N. Vogoride, nu ar fi denunțat falsul grosolan făcut de soțul său în alegerile din 1857, care ar fi anulat Unirea din 1859? Sau dacă Elena Cuza nu și-ar fi susținut, fără rezerve, soțul în cei șapte ani de domnie și reforme europene? Regina Maria a fost decisivă în intrarea României în război alături de Antantă și în recunoașterea oficială internațională. De aici, îndreptățit apelul gen. Mircea Chelaru: „*Români! Regina vă cere să păstrați Țara! Pentru că este și Țara ei în numele căreia s-a săvârșit din viață, ducându-și menirea până la capăt*”.

Mai cu seamă azi în anul primului Centenar al Marii Uniri.

Victor RUSU

Poemele Marii Uniri

De-a lungul întregii istorii a literaturii române, „de la origini până în prezent”, după memorabila formulare călinesciană, poeții noștri, reprezentanți ai tuturor vârstelor din evoluția lirismului românesc, au manifestat, între alte orientări tematice, un viu, susținut interes, pentru poezia de inspirație istorică, de factură civică și patriotică, pe care au cultivat-o cu o sensibilă, impresionantă asumare a tuturor idealurilor majore ale neamului. Așa se face că nu este eveniment crucial din zbuciumata noastră istorie sau personalitate de o importanță hotărâtoare a ei care să nu fi fost evocate în poeme vibrante, animate de autentice, generoase trăiri civice și patriotice, scrise de poeți aparținând tuturor generațiilor scrisului românesc, în firească, armonioasă succesiune. Atât de constantă și prodigioasă a fost cultivarea poeziei de inspirație istorică de către poeții noștri, încât din sutele, nenumăratele poeme de această factură, s-a constituit mozaical, prin vreme, o veritabilă, grandioasă epopee națională, o sui-generis cronică lirică, în multe privințe complementară istoriei propriu-zise, scrise de istoricii de seamă ai poporului nostru.

În această fabuloasă epopee națională, nu avea, deci, cum să nu i se consacre un spațiu aparte, amplu, înălțătoarei secvențe inspirată de participarea eroică a României la Primul Război Mondial, care pentru noi, românii, a fost, mai presus de toate, Războiul Întregirii, care a făcut posibilă Marea Unire, adică împlinirea idealului național suprem, sacru, de neatarnare, libertate și unire a tuturor teritoriilor locuite din străvechimi de strămoșii strămoșilor noștri.

De remarcat, în acest sens, pătrunzătoarea și inspirata viziune a mai tuturor poeților, conform căreia actul important al Marii Uniri nu este tratat ca o întâmplare fericită din istoria noastră, ci ca un summum sărbătoresc al infinitului șir de lupte crâncene, pentru apărarea „moșiei” și a independenței naționale. De aceea în majoritatea poemelor care celebrează în registru solemn, înalt, de odă sau imn vibrant, puternic mobilizator și reverberant afectiv, ziua fastă a

Marii Uniri și a Marii Adunări Naționale din Alba Iulia, 1 decembrie 1918, scenariul momentelor memorabile ale evenimentului încorporează și numeroase secvențe ce evocă evenimente anterioare, desfășurate sub semnul „iubirii de moșie”, trăită intens, până la cota de sus, a jertfei supreme, în numele idealului național secular al UNIRII și NEATĂRNĂRII. Astfel, Petre Dulfu, în poezia „Alba Iulia”, evocând „ziua sfântă” a Marii Uniri, simte nevoia irepresibilă de a reaminti contemporanilor o suită întreagă de martiri ai neamului, care au prefigurat și au pregătit prin fapte eroice, exemplare, Marea Unire: „În Alba Iulia, cetatea/ Viteazului voievod Mihai,/ Curg valuri, valuri azi românii,/ Săteni în strămoșescu strai// ...În Alba Iulia, cetatea/ Care-a văzut murind odată/ Pe Cloșca și pe Horia-n chinuri/ Sfâșietoare, trași pe roată ...// În Alba Iulia, cetate/ Unde-au zăcut închiși martirii,/ Drapele românești pe ziduri/ Se-arată mândre azi privirii”... Sau Ion Băilă, în poezia sa din 1918 „Imnul Unirei”: „Neam român, îndreaptă-ți ochii spre cetatea-n care odată/ A intrat Mihai Viteazul cu viteaza lui armată./ Nu vedeți voi pe ruina zidurilor învechite/ Umbra lui, care vestește vremurile împlinite/ De-a lua în stăpânire pe vecia vecilor/ Ce dușmanii îi răpiră tâlhărește, prin omor?// Neam român, tu și urechea ți-o apleacă și ascultă./ Căci povestea ta e lungă și durerea ta e multă./ Mut ai fost tu până astăzi și de-ai vrea ca să mai taci/ Ar vorbi în lumea largă pietrele pe care calci./ Schingiuirile lui Horia cum pot rămâne uitate?/ Horia, care-ntâi strigase: „Împărate, fă dreptate!”

Viziunea poetică mai sus semnalată, precum și formula compozițională, de îmbinare a secvențelor evocatoare dedicate trecutului glorios, pilduitor, cu cele ce surprind și restituie atmosfera de entuziasm și mândrie patriotică a zilei Marii Uniri sunt adoptate peste aproape 100 de ani, și de unii poeți contemporani, precum Aurelian Chivu sau Corneliu Vadim Tudor, autorul antologicului poem „1 Decembrie – Transilvania”: „...Azi poate țara să stea la cină/ scapără stele peste Ardeal/ ziua aceasta crește-

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

n lumină/ sfințind o gintă și-un ideal/ Trăiască pururi fala străbună/ Marea Unire și spiritul ei (s.n.)!/ Glorie fie, Patrie bună/ atât la bine, cât și la rău.../ Azi toți tribunii parcă învie/ în zvon de tulnic împărătesc/ ... Și vin în zeghe voievoale/ primii luceferi – Gelu și Glad .../ Renasc jupanii ce nu știu frica/ Stanislau, Balcu, Negru, Ștefan/ Stoica și Iacob, Drag și Balic/ Vlad, Nicolae, Ion și Bogdan/ ... Dealul Bobârnei crapă de flori/ Pinteia haiducul trece călare/ pote-ra-l pierde în roua din zori (s.n. Frumos vers! n.n.)/ Balsam de slove pune pe rană/ Ion Inochentie Micu cel drept/ Horea cu fruntea shakespeareeană/ strânge-o icoană de roată la piept (s.n.)/ Lui Avram Iancu, crai al răbdării/ Munții ca-n palmă i se aștern/ și-n urmă crește ctitorul țării/ Mihai Viteazul nostru etern”...

Ca specii ale genului liric, se identifică, în principal, oda/ imnul și reportajul liric. Poemele cu formulă compozițională de reportaj liric au un discurs liric (mai) epicizat, factorului evenimential i se acordă un plus de atenție și este organizat într-un veritabil scenariu abil potențat emoțional. Viabilitatea estetică a unor asemenea creații este dată de calitatea notațiilor, de acuitatea și finețea spiritului de observație, de știința de a selecta și pune în valoare amănuntul semnificativ, revelator și, nu în ultimul rând, de capacitatea autorilor de a (re)crea o anume atmosferă și de a ne-o sugera expresiv, convingător.

D. Gherghinescu-Vania („Cronică”), Elena Zarescu („Efigie”), Ursula Șchiopu („Pagini de istorie”), Iulian Vesper („Solemnitate la Alba Iulia”) sau Ion Brad („Brume și cântec”) sunt numai câțiva dintre poeții care au scris poeme de această factură. Cităm un fragment edificator din „Brume și cântec” de Ion Brad: „Strugurii, ca lacrimile morților/ Pe-ndoliatele transilvane sate./ Bărbații întorși de pe fronturi se socoteau norocoșii/ Acelui ceas ca un cântec pe dealuri./ Femeile văduve, ca chiparoșii./ Suiau numai plânset pe dealuri/ Dar toți, înfrățiți, se urneau/ Spre Alba, legendara cetate./ Înfrigați de du-

*hul brumelor./ Se grăbeau cu desagii în spate/ Să-și descarce povara/ Amarului dor, toți înse-
tații:/ „Noi vrem să ne unim cu țara./ Noi vrem să ne unim cu frații!”*

Poemele cu statut estetic de ode și imnuri ale iubirii de țară și ale unei înalte prețuiri a trecutului eroic al neamului sunt dedicate, rând pe rând, fie cetății emblematice a Marii Uniri – Alba Iulia, fie Zilei de 1 decembrie 1918, evenimentului în sine și pluralelor lui semnificații majore, de destin istoric biruitor, fie eroilor neamului, ctitorii prin iubire și jertfe supreme ai Marii Uniri.

Odele scrise pe fecundul motiv tematic al Marii Uniri au impus pentru totdeauna în „geografia” poetică românească toposul liric sacru al cetății Alba Iulia, ridicată la rang de simbol polivalent, puternic iradiant emoțional, al Marii Uniri. Elocvent în acest sens ni se pare însuși faptul că titlul celor mai multe dintre ode este „Alba Iulia” de Elena din Ardeal (Elena Simtion), „Albei Iulii” de V. Voiculescu, „Alba Iulia 1918” de Eugen Frunză sau „Albei Iulii” de Gheorghe Pituț. Dar pot fi întâlnite și ode vibrante, însuflețite de o sinceritate a trăirilor de natură civică și patriotică, în bună măsură, cuce-ritoare, care poartă titluri ce nu anunță neapărat cadențele solemne, avântate, ale unei ode, precum „Glasurile lui Întâi Decembrie” de Vlaicu Bârna.

De o reală valoare estetică, memorabilă, ni se pare oda „Albei Iulii”, ce conține versuri scrise cu un remarcabil rafinament stilistic, de importantul poet Vasile Voiculescu: „Regeasca cetate de veci a Unirii/ Pecetie pusă pe-Ardealul hrisov./ Tu matcă a jertfei, stindard dezrobirii./ Ești scaun dreptății, cea fără’ de istov./ În tine rodește de-a pururi un sânge./ Ce-n cazne vărsară cristoșii iobași/ Năprasnica roată destinul nu-l frânge./ O, Iulie Albă, odraslele-și strânge:/ Zbucni-va-nvierea hotarelor dragi” („Albei Iulii”).

Monografii • Monografii • Monografii • Monografii

Tudor NEDELCEA

Monografia orașului Craiova

sub coordonarea lui
Dumitru Otovescu și a Cristinei Otovescu

Pelendava, Cetatea Băniei, nume sub care a fost cunoscută în istorie, Craiova merita să aibă o astfel de monografie științifică cu caracter sociologic, *Orașul Craiova* (Craiova, Edit. Beladi și Sitech, 2018, ediție bilingvă, română-engleză), în sensul cel mai adânc al cuvântului, demers cognitiv menit să ofere cititorilor o imagine „edificatoare, unitară și de ansamblu asupra comunității locale”, cum ne avertizează în prefață Dumitru Otovescu, urmare a „unor cercetări sistematice, articulate într-o perspectivă monografică de cunoaștere a orașului”.

Este un demers științific pe deplin reușit datorat celor doi inițiatori și coordonatori: Cristina Otovescu este conferențiar universitar, autoarea multor lucrări de specialitate. Dumitru Otovescu este editor și profesor universitar, creatorul (după modelul Dimitrie Gusti) al școlii sociologice din Craiova, conducător de doctorat în domeniul sociologiei, fondatorul și directorul Institutului Social Oltenia. Urmând tradiția celebrului D. Gusti (care a întreprins cercetări sociologice, în 1925, în comuna doljeană Goicea, devenind ulterior cetățean de onoare al localității, ca și al orașului New York), D. Otovescu a efectuat, împreună cu studenții săi, 25 de cercetări sociologice în teren, în nouă județe, finalizate cu publicarea a peste 25 de monografii de localități, de personalități culturale marcante, de instituții (ultima fiind excelenta *Monografie a Universității din Craiova*, în 2017).

Concepția monografică gustiană a aplicat-o și în acest caz, considerând importantă „orientarea cunoașterii spre instituțiile și personalitățile reprezentative ale comunității locale, plecând de la ipoteza că instituțiile sunt temeiul organizării și continuității unei colectivități de oameni, iar personalitățile sunt fermentii înnoirilor, factorii dinamismului social”. Astfel, în 12 capitole, cei doi coordonatori, Dumitru Otovescu și Cristina Otovescu, au urmărit dimensiunea integrală a unei localități de talia Craiovei, capitole distincte, dar care pot fi privi-

te și în interacțiune sau care pot deveni, în extins, lucrări de sine stătătoare: *Cadrul natural și istoric; Conducerea și administrarea orașului de către autoritățile publice locale; Locuitorii orașului și dinamica populației; Rețeaua școlară și învățământul universitar; Instituțiile culturale și viața spirituală; Personalități ilustre și familii de vază; Legede ale orașului, evenimente și sărbători populare; Sănătatea locuitorilor, calitatea serviciilor medicale și protecția civilă; Activitatea economică și oportunitățile de afaceri; Lumea sportului și a competițiilor de performanță; Atracții turistice și zone de agrement; Craiova în viața internațională*. Fiecare capitol are o bibliografie, iar la sfârșitul cărții o anexă cuprinde *Craiova în imagini*.

Pentru o astfel de reușită științifică, coordonatorii au apelat la specialiști în domeniu pentru fiecare capitol, identificabili și răspunzători pentru acuratețea și exactitatea datelor și informațiilor din capitolul respectiv. Așadar, colectivul de autori este format din Dumitru Otovescu, Sandu Boengiu, Dinică Ciobotea, Cezar Avram, Cristina Otovescu, Tudorel Ciurea, Gh. Bică, Tudor Nedelcea, Gh. Manolea, Carmen Banță, Firmilian Calotă, Alin Oprea, Liliana Popescu, ultima, împreună cu Mihaela Pârnu, asigurând și traducerea în limba engleză a cărții.

În „Introducere”, D. Otovescu se întreabă, firesc, „în ce constă identitatea Craiovei”, oferindu-ne și răspunsul: „evenimentele istorice și realizările culturale au un rol precumpănitor în configurarea identității unei comunități locale”, pe lângă alți factori de natură geografică, istorică, urbanistică, managerială, demografică, precum și rolul de capitală a Olteniei (mai nou, Regiunea S-V Oltenia) și al tradițiilor, culturii, învățământului și sportului, „oraș furnizor de identitate istorică”, parcurile și grădinile sale, exporturi de marcă și nu în ultimul rând, „spiritul oltenesc”, asupra căruia s-au pronunțat în istorie personalități marcante: G. Coșbuc, C.

Monografii • Monografii • Monografii • Monografii

Rădulescu-Motru, Petre Pandrea, T. Arghezi, I.D. Sîrbu, Marin Sorescu etc.

Spiritul oltenesc poate fi definit, în opinia lui D. Otovescu, prin două paliere: „*la nivelul observației comune*” oltenii sunt „*energici, rapizi*”, cu „*gândire sclipitoare și un entuziasm molipsitor*”, grăbiți, nerăbdători, veseli, optimiști, deschiși, sinceri, direcți „*iau foc instantaneu și la fel de repede se și sting*”, mândri și lăudaroși. Sub aspect elevat, „*roadele spiritului oltenesc*” se găsesc în marile personalități pe care le-au dat umanității (Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Th. Aman, Gh. Anghel, Macedonski, T. Arghezi, C. Brâncuși, H. Coandă, Gogu Constantinescu, Grigore Gabrielescu, Petrache Poenaru, Aristița Romanescu, Maria Tănase, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, N. Titulescu, I. Vasilescu, I. Țuculescu, Jean Negulescu etc., etc.

Așezată geografic în preajma Jiului, care-i oferă un areal agricol favorabil, Craiova are o istorie îndelungă și marcată de evenimente naționale și europene. Urmașa străvechii Pelen-dava este atestată documentar la 1 iunie 1475, iar ca oraș, în 1582. Legăturile permanente cu Imperiul roman sunt dovedite prin vestigiile de civilizație romană, valul de pământ „Brazda lui Novac”, tezaurele imperiale de la Mofleni, emisiuni monetare. Craiova a evoluat ca sat și moșie până la crearea Băniei (fiind al doilea oraș al Valahiei), cu familia boierească și domnitoare a Craioveștilor și Basarabilor, în cadrul căreia a excelat Mihai Viteazul, ban și apoi primul domnitor unificator al românilor la 1600, dar și Matei Basarab și C. Brâncoveanu. Bănia și Căimăcănă au jucat un rol administrativ și politic de primă mărime în epoca feudală a Craiovei, așa cum în acea modernă, orașul monografiat a fost implicat, uneori cu rol major, în marile evenimente istorice de la 1821, 1848, 1859, 1877-1978, în cele două războaie mondiale din secolul al XX-lea. După 1990, au dispărut marile întreprinderi industriale (actuala industrie conștând doar în Fabrica Ford și firma privată Softrans, constructoare de locomotive electrice), populația s-a micșorat, dar s-a extins teritorial, s-a reamenajat centrul vechi și istoric al orașului, s-a introdus tramvaiul și s-a modernizat rețeaua de transport și stradală.

Înființată în 1864, grație Legislației lui

Al. I. Cuza, instituția Primăriei a dat primari, unii care s-au remarcat și au rămas ca atare în posteritate: de la primul primar, Gh. Chițu, la C.N. Oteteleșeanu, I.G. Vorvoreanu, E. Chinezu, Barbu Bălcescu, Ulysse Boldescu, Șt. Pleșia, N.P. Romanescu (cel mai celebru), G.M. Ciocazan, I.B. Georgescu, C.N. Pop până la Petre Gigea, Marin Lungu, Tudor Rădulescu, V. Bulucea, Antonie Solomon, Lia Olguța Vasilescu.

Științific și cultural, în Craiova funcționează întreaga gamă de instituții școlare, universitare și culturale: 82 de unități de învățământ (din care 28 licee, 6 postliceale și două universități, cu peste 43.000 de elevi și peste 23.000 de studenți), 85 de biblioteci, 8 muzee, 40 de biserici ortodoxe, dar și ale altor culte. Remarcabile sunt: Teatrul Național „Marin Sorescu”, Teatrul „Colibri”, Muzeul Olteniei, Muzeul de Artă, Filarmonica Oltenia, Opera Română, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, Casa Universitarilor, Institutul Social Oltenia, Editura „Scrișul Românesc”, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române, Universitatea și Universitatea de Medicină și Farmacie. Craiova găzduiește o serie de festivaluri naționale și internaționale, precum Festivalul Shakespeare, Maria Tănase, M. Eminescu, Adrian Păunescu, Traian Demetrescu, o tabără de sculptură „Drumuri brâncușiene”, care a nemurit în piatră personalitățile oltene Al. Macedonski, Marin Sorescu, Tudor Gheorghe, Adrian Păunescu. Craiova are meritul de a crea o Alee a Marilor Personalități, în care figurează și trei femei: Aristizza Romanescu, Elena Farago și Maria Tănase (ceea ce nu e de găsit în alte orașe).

Legendele orașului (a cartierului și bălții Craiovița, despre care a scris și Al. Macedonski, a Brazdei lui Novac, a Bisericii „Madona Dudu”), sărbătorile și tradițiile populare locale (alaiul datinilor, călușului, târgul meșterilor populari) au devenit o atracție nu numai pentru craioveni sau români, în general, dar și pentru străini, trecători sau veniți special pentru aceste manifestări specifice. Sau veniți pentru vizitarea marilor parcuri (English Park, Romanescu, Tineretului, Grădina botanică), a unor clădiri de patrimoniu cultural și arhitectonic.

Craiova este cunoscută pe mapamond și prin lumea sportului, în primul rând a fotbalului,

Monografii • Monografii • Monografii • Monografii

prin performanțelor internaționale ale unor sportivi de excepție: Argentina Menis, Natalia Mărașescu, Ana Maria Brânză, fotbalistii Oblemenco, Cămătaru, Balaci, Gică Popescu.

Craiova n-a fost o localitate izolată în plan intern și internațional, nici în vremurile trecute, nici mai ales azi, în epoca globalizării, implicându-se în viața internațională politic (prin doi europarlamentari), administrativ (relații de prietenie și parteneriat), învățământ (olimpiade, programe educaționale), cultural (turnee, expoziții, concerte), sportiv, economic (import-export), transporturi aeriene (prin Aeroport fiind conectat la 12 mari orașe europene), feroviare și rutiere etc.

Dumitru Otovescu mai pune/ne pune o întrebare în contextul Centenarului Marii Uniri: „Ce anume a dat Craiova României și lumii?”. Prin cartea de față, apărută în 2018, în condiții grafice de excepție la editurile craiovene Sitech și Beladi, răspunsul este dat în întregime și cu maximă competență.

Orașul Craiova / Craiova City, (395p. + ilustrații) coordonatori Dumitru Otovescu și Cristina Otovescu, este o excelentă carte de propagandă autentică, scrisă cu acribie științifică și într-un stil agreabil (deși sunt 12 autori, dar meritul uniformizării textului aparține coordonatorilor), cu pasiune și dragoste pentru orașul în care locuiesc, adevărind spusele fostului pre-

ședinte american J. Kennedy (să nu te întrebi ce a făcut țara sau orașul pentru tine, ci tu ce ai făcut). Inițiatori și coordonatori, alături de ceilalți autori, și-au făcut pe deplin datoria civică și științifică, astfel încât această monografie – care poate constitui un model pentru elaborarea altora – să fie întrebuințată ca o carte de vizită a municipiului nostru și oferită gratuit de Primărie oaspeților noștri de seamă, potențialilor investitori. Spiritul oltenesc (poate și cel întreprinzător) poate „cuceri” oameni, firme, instituții și din alte țări.

Menirea unei cărți este să consemneze pentru istorie și posteritate evoluția la zi a unei comunități. Cartea de față întrunește toate exigențele necesare.

P.S. Lucrarea a fost lansată la Târgul de carte „Gaudeamus” Craiova, la 28 februarie 2018, în prezența unui numeros public, fiind prezentată pertinent de universitarii Nicolae Panea, prorectorul Universității din Craiova și Doru Buzducea, decanul Facultății de Sociologie a Universității din București, referenții științifici ai lucrării și, evident, de Dumitru Otovescu. Din publicul cititor au intervenit universitarii Iulian Nedelcu, Tudor Ciurea, Firmilian Calotă (ultimii fiind și coautori).

Din marea poezie patriotică a românilor • Din marea poezie patriotică a românilor

Tudor ARGHEZI

Maică, mulți te-au dușmănit
Că ești neam blagoslovit.
Unde sapă sapa locul
Sare din pământ norocul.
Ai pământ și ape multe
Vântul stă să ți le-asculte,
Și izvoare
Călătoare.
Crapii-n ele-s cât berbecii,
În pomi piersici cât dovlecii,
Pepenii de zahăr roșu,
În grâu spicul cât cocoșu
Pui un bob, din el răsare
Mia de mărgăritare

Octavian GOGA

Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vânt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pământ.
Eu sunt un mag de lege nouă,
Un biet nebun orbit de-o stea,
Ce-am rătăcit să v-aduc vouă,
Poveștile din Țara mea.
Eu sunt o lacrimă târzie
Din plânsul unei mii de ani
Sunt visul care reînvie
La vetrele celor orfani.
Sunt o muștrare călătoare
De pe tărâmurii fără glas
Și dintr-o lume care moare
Sunt strigătul ce-a mai rămas.
Eu sunt oftatul care plânge
Acolo-n satul meu din deal,
Sunt țipătul muiat în sânge
Al văduvelor din Ardeal.

A.E. BACONSKY

Ștefan cel Mare
A purtat patruzeci de războaie,
A clădit
Patruzeci de biserici
Și-apoi

George BACOVIA

Din streșini picură...
Și-n zvon de vremuri mari -
Să mai surâd numai o clipă,
- Sculați, ai muncii proletari!

Mamă țară

Dulce binecuvântare
Fiecare fir de vânt
Îl adie un descânt,
Fiecare stea de sus
Îl mângâie cum l-ai pus.
Noaptea-l coace și ea, luna,
Caldă lui întotdeauna
Și pe câmp cu ceru-n față
Câmpul plete își răsfață.
În adâncul lui tresare
Altă vatră de izvoare
(Ți-a făcut destinul semnul)
Untul negru, untdelemnul.

Țară Țară

„Factorii răspunzători”

Sunt solul dragostei și-al urii
Un visător de biruinți,
Ce port blesteme-n cerul gurii
Drept moștenire din părinți.
Eu m-am desprins dintre morminte,
Din cripte umede și reci,
De unde-aducerile-aminte
Țin straje unui gând de veci.
Și cu fiorul care poartă
Pe cei încrezători în frați,
V-am plâns la fiecare poartă
Durerea morților uitați.
Azi simt cum noaptea se coboară
Pe dimineața mea de ieri,
Cum cântul meu se înfășoară
În giulgiul veșnicei tăceri...
Și printre voi îmi duc povara
Stropit de plâns și de noroi,
Căci vai de cine-și pierde țara
Ca să și-o ceară de la voi...

Cronică

A dormit liniștit.
Numai săgețile
Zburând din arcul lui
Mai caută încă
Inimi dușmane

Spre primăvară

Din zările ce se deschid
Se duc neînțeleși ghețari -
Sub cer cu cântece și flori
- Sculați, ai muncii proletari!

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Oana BECHEANU

Parabola iubirii

- fragment de roman -

La ora 14, a venit taxiul și am plecat la gară. În tren, pe bancheta din fața mea, un domn distins, cu părul grizonat și cârlionțat ține în mână o carte.

- Eu sunt Vlad, profesor de română la liceul din Filiași. V-am văzut și azi-dimineață între ceilalți navetiști. Apoi, se înclină politicos oferindu-mi cartea „Paradigme literare”, scrisă chiar de el.

Așa a început prietenia mea cu acest domn misterios și fascinant. Orele de navetă erau acum un câștig pentru mine, fiindcă aveam ce afla și învăța de la un om trecut prin școala vieții și care povestea extraordinar.

Mă temeam că nu voi putea să fiu la înălțimea lui. Viața îmi ridicase tot felul de probleme, pe care am încercat să le rezolv singură, uitând de Iubire. Grijile m-au furat, am ratat această etapă. De multe ori, mai târziu e pur și simplu prea târziu și, de aceea, mi-am făcut curaj și l-am invitat pe Vlad la o plimbare în parc.

Vlad a zâmbit, iar eu simțeam că mă tolesc când îi priveam cârlionții grizonati și obrazul îmbujorat. După primul sărut, am simțit că el mă va duce spre Oscarul fericirii. Era ca un „popas de viață” în care mă lăsam abandonată celor mai frumoase sentimente.

Adesea, cuvintele nerostite se transformă în regrete tardive, în suspine ale sufletului. Unele își dau duhul înapoia buzelor care le țin captive. Altele strivesc sufletele care le adăpostesc.

La editura unde lucrez acum, vin scriitori cu poveștile lor de viață pe care eu nu-i văd, nu-i aud. Pixul îmi rămâne în aer și parcă în al nouălea cer mă joc cu buclele grizonate ale iubitului meu.

După cum plantele își dezmoțesc sub pământ rădăcinile chircite de atâta iarnă, mie îmi vine să mă smulg din această viață amăgitoare și să fug cu iubitul meu la capătul lumii. (va urma)

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Teodor PREDA

Sfârșitul perfect

fiecare om are timp să-și formeze
propria-i imagine despre viață
dincolo de spaimele lui
fiecare om și-a făcut
sper
propria-i imagine despre moarte

cu gândurile astea înaintez prin mine
să întâlnesc bula de aer ce mă cunoaște atât de bine

s-o-nvăț cum să viziteze
toate spațiile mele intime
să mă așeze acolo de unde începe
sfârșitul perfect

Cum trebuie să fii

oboseala vieții
nu mai înduioșează pe nimeni
cum face privirea mea de acum
ca o lăncezeală a luminii
peste lacuri sărate
pline de ciuperci oportuniste
consacrate vanei speranțe
memoriei reci și-atât de indiferentă
în frigiderul polar

esențele drămuite pe aici
par a fi pline de noime
și mă conving cum trebuie să fii
când va trebui să te cațeri
pe întunericul tău nesfârșit

Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii**Adrian NĂSTASE, Raluca Marina LANGĂ****Oltenii de la Dunăre și plantele (II)**

O altă ocupație a oamenilor de pe aceste meleaguri a fost creșterea animalelor. Oile (*Turcană* și *Țigaie*), vitele (*Sura de stepă*), bivoul (până la sfârșitul secolului al XIX-lea), caprele (după Al Doilea Război Mondial), porcii și păsările de tot felul se hrăneau cu plante, în general din flora spontană: pălămidă (*Cirsium arvense*), susai (*Sonchus arvensis*), lobodă (*Atriplex* sp.), știr (*Amaranthus* sp.), ovăscior (*Avena fatua*), grâneță (*Hordeum murinum*), pătlagină (*Plantago* sp.), măciuchiță (*Heleochloa alopecuroides*), bușleag (*Pycnus flavescent*), pir (*Agropyron repens*), talpa-gâștei (*Cynodon dactylon*) și cu plante cultivate: porumb, secară, grâu, floarea-soarelui, orz, rapiță (*Sinapis arvensis*), lucernă (*Medicago sativa*), trifoi (*Trifolium* sp.), sfeclă de zahăr și legume.

Pentru prelucrarea laptelui se foloseau: putineiu, boata, ciubărul, meșteșugite din lemn de „brad” de mocanii olteni.

Ca ocupație secundară, albinăritul a fost și este practicat în multe localități. Înainte vreme, stupăritul era arhaic, în știubee din tufani (plopi) și sălcii putrezite, sau în coșnițe (ulee) din nuiiele și papură; astăzi se folosesc stupi sistematici din lemn de brad (*Abies alba*) sau molid (*Picea abies*). Stupăritul a fost favorizat după 1870 și de pădurile de salcâm ce ocupau zone întinse pe suprafețele nisipoase (dune), spulberate de vânturile care bat „de două ori pe an”, cum spun localnicii: Austrul – de primăvara până toamna, iar Crivățul – de toamna până primăvara.

Creșterea viermilor de mătase s-a practicat de la jumătatea secolului al XIX-lea, după Reforma Agrară a lui A.I. Cuza, până în anii 1990; acum au dispărut plantațiile de dud din zonă, ca și livezile din Luncă.

O îndeletnicire mult „gustată” de oltenii din sud era pescuitul pe Dunăre, în Jiu și Jieț, în Desnățui, în fostele bălți din lunca inundabilă și în balta Potelului. Se foloseau unelte de pescuit din nuiiele (coșuri simple astupate cu șomoiagi din paie, coșuri oarbe, vârșe, țăpoaice), iar la retragerea apelor se „planta” gardurile (cotete) din trestie sau lănteți din plop. Pentru prinsul somnului se folosea „cloncul” din lemn de sal-

cie, cu care se „bătea” apa. Unelte de pescuit împletite din fir de cânepă, în sau bumbac (jigajnia, vârșă, setca, năvodul, cârstașul, năpasta, minciogul) au fost înlocuite ulterior cu cele împletite din fire sintetice. La „bătaia” peștelui se foloseau ostiile înfipite cu îndemănare în spatele celor mai mari exemplare ale Dunării.

Vânătoarea a fost și ea practică, atât pentru procurarea hranei, cât și pentru blănuri. La început erau folosite bătele, arcurile cu săgeți, apoi, pentru prinderea mamiferelor erau folosiți țaruși din lemn cu laț din sârmă sau capcanele (gropile) acoperite cu crengi și frunzar.

Ocupațiile casnice erau și sunt multiple, de la cele destinate satisfacerii cerințelor vitale (alimentație, vestimentație), la cele spirituale.

Pentru prepararea hranei se foloseau: testul din lut amestecat cu pleavă de grâu, lipit cu balegă de cal, încins cu paie, coceni etc.; crăcane din lemn, de care se atârnau oalele din lut pentru fiert; cârpătoarele ș.a.

La câmp, apa se bea cu trochițe (*Lagenaria siceraria*), din polovece și donițe, iar acasă cu linguroaie de lemn, din găleți. În zonă s-au găsit și troci împlete cu nuiiele de răchită.

Pe lângă plantele cultivate care, prelucrate, formau hrana de bază a populației, erau și mai sunt consumate ca „trufandale” o serie de plante spontane. Primăvara, când organismul are nevoie de multe vitamine, locuitorii din sudul Doljului consumă cu poftă ciorbele de urzici. Până la Florii se mănâncă urzicile de pădure (*Urtica dioica*), apoi acestea se „mărită” și sunt căutate „greceștile” (*Urtica urens*). Tot la ciorbe se foloseau grașița (*Portulaca oleracea*), știrul, loboda, dragaveiul (*Rumex crispus*), rochița păsăricii (*Convolvulus arvensis*). Gustoase sunt și salatele de păpădie (*Taraxacum officinale*), măcriș (*Rumex acetosa*) și unișor (*Ranunculus ficaria*). Pentru „înăcritul” ciorbelor și salatelor se foloseau agurida din vie și corcodușele.

Din bureți de salcâm (*Tricholoma georgii*) și ciupercile de câmp (*Psaliota campestris*) se preparau gustoasele ciulamale.

La săpatul „de-al doilea” al viei se consumau lăstarii cu sare și mămligă rece. Copiii

Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii • Științele naturii

erau mari amatori ai purului (*Allium rotundum*), năstureilor (*Malva neglecta*), morcovilor porcești (*Helianthus tuberosus*), măceșelor (*Rosa canina*), fructelor de păducel și coacăz (*Ribes uva-crispa*).

Meșteșugurile populare erau torsul și țesutul, prelucrarea papurei și a lemnului. După „topire”, inul și cânepa erau melițate și dărăcite, apoi fuioarele se prindeau în furcile simple sau frumos ornamentate și erau toarse cu fusele din salcie și plop, apoi răsucite cu răsucelnița. Sculele se făceau cu rășchitoarele, iar țevile (din trestie) se „umpleau” cu ață cu ajutorul vâtelnițelor.

Pânza pentru ii, cămăși, velințe, covoare, fețe de pernă, ștergare, era țesută în războaie din lemn de dud, stejar sau salcâm.

Torsul firului, țesutul și vopsitul erau făcute în totalitate în gospodăria țărănească. Femeile, cu priceperea lor, sânguincioase, fetele până la măritiș, în zilele de lucru, la vatră sau sub cerul liber, preparau din coajă de răchită și anin (*Alnus glutinosa*) din pădurile și zăvoaiele luncilor, din „coji” de zarzăr, „foi” de ceapă (*Allium cepa*) și frunze de gutui, din plante de izma broaștei (*Mentha aquatica*), din flori de liliac și alte „amestecături”, cu zeamă de varză și piatră acră, culori de o rară frumusețe. Pentru colorarea țesăturilor se foloseau: mentă, anin și urzică pentru culoarea neagră; „coji” de zarzăr și nuc pentru maron; „vine” de salcie pentru vișiniu închis; coajă de vișin și dud pentru vernil; rădăcină de păducel pentru albastru închis, nalbă pentru culoarea săină (gri-deschis); foi de ceapă pentru galben și crem; plumuna (*Nymphaea alba*) pentru albastru; crin (*Iris germanica*) pentru albastru, violet; sunătoare (*Hypericum perforatum*) pentru sablu (crem).

Un alt meșteșug, cu care doljenii se mai pot mândri, este prelucrarea papurei. Aceasta se răsuca cu cioaca (sucala), apoi, în război, se împleteau coșuri pentru rufe și pentru transport, ștergare, papornite, rogojini etc. În multe sate se confecționau „coteațe” (ostreațe) din trestie, pentru tavanele locuințelor.

Prelucrarea lemnului se făcea de către dogari, tâmplari, lingurari, dulgheri etc. Până pe la 1930 lemnele de foc sau scânduri erau tăiate cu joagărele manuale. Apoi, au apărut în toate localitățile circularele și banzigurile, iar drujbele

despăduresc masiv pădurile care mai există.

Dogari și dulgheri renumiți erau la Sădova. Putinile și butoaiele din dud, stejar și salcâm, tocurele de uși și ferestre erau transportate în căruțele cu coviltir din papură sau trestie spre localitățile unde se comercializau.

Mici ateliere meșteșugărești de cismărie și croitorie se aflau în Bechet. Aici se confecționau saboți din lemn, opinci, bocanci, cisme și chiar pantofi. Unii meseriași împleteau hamuri și frânghii de cânepă, folosite la transport.

Până la apariția „industriei țărănești”, cerealele erau transformate în uroaie cu ajutorul rășnițelor din piatră, cu suportul și mânerul din lemn. Apoi, făina și mălaiul „curgeau” din coșul morilor de apă, cu roata din lemn și, mai târziu, de la morile cu piatră și valțuri.

Aflându-se pe malul bătrânului fluviu, față în față cu malul bulgăresc, prin porturile Bechet, Rast, Calafat, Cetate se aduceau amforele cu ulei de măsline din Grecia și se făcea negoț cu sarea adusă de la Ocnele Mari.

Pictură de Suzana Fântânariu

Prof. univ. dr. Ștefan BUZĂRNESCU

Spovedanii profane

Ca profesor de carieră, care a fost și obiect și subiect al ofertelor educative în intervalul istoric dintre Marea Revoluție socialistă din Octombrie 1917 și Marea Păcăleală **capitalistă** din Decembrie 1989, am tresărit la auzul unui slogan din recuzita socialismului de tip bolșevic: ”trebuie să schimbăm mentalitatea!”. Rostită cu aplomb prezidențial, aserțiunea cu pricina mi-a trezit vechi dubitații, nu neapărat carteziane... Când eram student, aveam impresia că schimbarea hibernează în mentalul nostru colectiv și va deveni, cu certitudine, realitate din moment ce se invoca în toate mediile și era inevitabilă din discursurile puternicilor vremii; chiar dacă unele erau puțin agramate... Cum urma a se petrece minunea într-un regim care se pretindea ateist? Era problema învățământului de partid care altă treabă nu avea, decât să explice procedura... Noi, ”în deplină unanimitate” a poziției de ghiocel, se cuvenea numai să așteptăm mirifica schimbare.

Pe scurt, eu înțelegeam că noua societate socialistă, aflată în permanentă construcție (revoluționară, desigur!) își propunea să creeze un ”om nou”, cu o nouă conștiință, capabilă să-l determine să pună interesele generale, obștești, mai presus de interesele individuale în vederea creșterii solidarității sociale prin instituirea ”dreptății sociale și naționale, toți cetățenii fiind egali în drepturi și îndatoriri”... Faptul că tocmai unii dintre oratorii acestei teorii colectiviste cultivau un egoism strident și se înfruptau, discret, din valorile individualismului capitalist, era

calificat ca simplă sechelă a unui individualism mic burghez nereprezentativ pentru noul tip de societate. În concluzie, ideea promovată, triumfalist, era aceea că, prin asimilarea unor

anume imperative propagandistice și a teoriei ”revoluționare despre lume și viață”, se va schimba mentalitatea în rândul tuturor educabililor de toate vârstele: ideile „când vor cuprinde masele, vor deveni forțe materiale, transformatoare” (Karl Marx, dixit...).

Așteptată cu interes o vreme, cu multă dezamăgire mai apoi, minunea cu pricina nu s-a produs nici după rambursarea integrală a datoriei externe; o performanță mondială care a însemnat un precedent istoric provocat de România, spre disperarea multor propagandiști de ieri și de astăzi!

După schimbarea de paradigmă ideologică din Decembrie 1989, când majoritatea concetățenilor mei au trecut la reinventarea propriilor biografii, personal mărturisesc obediența mea față de obligațiile profesionale din acel timp ca argument pentru a demonstra imposibilitatea schimbării mentalităților exclusiv prin idei și concepții; fie ele chiar și noi. Iată, de ce

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

mă îndoiesc, să nu mă frâng : similar cu științele naturii, fizica, de exemplu, un fenomen se produce numai și numai atunci când sunt întrunite condițiile necesare producerii lui; științele sociale, în speță științele educației, au demonstrat că se pot obține rezultate scontate numai când condițiile corespunzătoare au fost întrunite: anumite cauze produc numai efectele pentru care au fost calibrate... *Terțium non datur!*

Deci, resuscitarea imperativului, chiar dacă vine de la înălțimea tribunei prezidențiale, se cuvine a fi sever examinată, în pofida includerii acestui imperativ în documentul programatic intitulat "România educată", deoarece, neprecizându-se metodologia, deci know how-ul, misterul persistă: cum se poate trece de la haultul tradițional, la know howul contemporan?!

Încercând să explorez un posibil răspuns la această întrebare, am observat o diferență mare între comportamentul nostru didactic și comportamentul de teaching american. Astfel, în timp ce noi începem prelegerile cu definirea conceptelor (deductiv), iar apoi venim cu argumente pentru a exemplifica și a trece de la general la particular și la singular, ei prezintă mai întâi seturi de argumente în arealul tematic în speță; studenții studiază individual, empiric, pe bază de documente hard-copy în care unitățile de conținut se prezintă ca unități de învățare, iar apoi profesorii asistă efortul individual al studenților de a se urca (inductiv) spre nivelul de generalitate al conceptelor. Pe parcursul acestui proces, profesorul se comportă ca un fel de ghid care îl orientează pe educabil prin infiniutul informațional al subiectului în sensul depărtării acestuia de capcanele simțului comun și plasării continue a demersului la nivelul științific

de abordare. Cunoscută sub numele de **metodă a contextelor generative**, această abordare are cel puțin două efecte benefice:

1) inițierea și consolidarea efortului fiecărui educabil de a ajunge la înălțimea semantică a conceptelor prin contactul empiric cu realitățile aferente arealului tematic al fiecărui subiect;

2) încurajarea unei gândiri critice care poate genera noul și originalul prin sancționarea pozitivă a depășirii granițelor epistemologice clasice ale științei, pe care o diseminează profesorul ca titular al unei materii de studii, anume.

În concluzie, contextul învățării generează noțiuni, concepte și categorii de diverse grade de abstractizare, fiecare educabil urcând în sfera cunoașterii până la nivelul la care îi este accesibil, în funcție de potențialul său nativ. Se înțelege că, de această manieră, se respectă individualitatea, dreptul fiecăruia de a avea un punct de vedere format prin efort propriu de cunoaștere, dar, pe un plan superior, se garantează că toate motoarele creativității comunitare pot funcționa la maxim fără pericolul uniformizării.

Revenind la situația noastră, pentru a se putea schimba ceea ce este discutabil în mentalitățile noastre, trebuie să schimbăm, mai întâi, contextul existențial din proximitatea noastră: noi contexte existențiale, mai elevate, vor genera și noi mentalități... Retorica schimbării cu orice preț, este și va rămâne o teorie sterilă, indiferent dacă este obsesiv repetată de actori decizionali sau simpli anonimi.

Generația mea poate depune mărturie pentru asta!

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

În ceea ce privește schimbarea invoca-tă..., un prim pas îl poate constitui renunțarea plasării învățământului în sfera cheltuielilor și recunoașterea lui ca investiție strategică prin alocări care să acopere nu doar salariile personalului, ci și colective de cercetare științifică disciplinară și interdisciplinară, precum și o logistică la cotele contemporaneității. În al doilea pas, transformarea sistemului de educație într-un instrument al dezvoltării naționale în compatibilitate cu proiectul de dezvoltare a țării, așa cum procedează toate țările dezvoltate ale lumii. Al treilea pas ar putea fi definirea a ceea ce se poate înțelege aici, în România, prin dezvoltare durabilă și sustenabilă. Spun și sustenabilă deoarece dezvoltarea durabilă prin permanenta îndatorare s-a dovedit și la noi, în istoria recentă, că nu este sustenabilă. După ce contextul material, existențial, se va fi schimbat, se poate pretinde o schimbare a mentalităților în sincronie cu valorile europene. Altfel, îndemnul acesta sută la sută onest și demn de urmat poate avea efecte adverse: omul obișnuit, chiar și cu ceva școală, se resemnează cu gândul că trăiește într-o țară de second hand unde logocrația socialistă (Cesaw Milos) a fost înlocuită cu o logocrație capitalistă, iar tânăra generație disprețuiește sincer și familia, și școala, și biserica, pe simplul motiv că toate acestea sunt depășite și nu are sens să-și mai bată capul cu ceea ce este românesc deoarece toate acestea reprezintă ceva care oricum trebuie, neapărat, schimbate. Iată un risc de demotivare a educabililor, prin aserțiuni mai puțin responsabile... Sistemul social este mult mai complicat decât sistemul fizic. De aceea există științele sociale pe care societățile dezvoltate le utilizează cu rost, competență și prin

implicarea specialiștilor de profil. Ideea că la conducerea sistemelor sociale chiar și cei lipsiți de cultură socială, sau cu unele foarte precare elemente de cunoaștere socială, au dreptul (democrate!?) la un loc în intervalul de autoritate al lideranței a falimentat în experimentul socialist de tip bolșevic; dacă se continuă aceste pretenții procedurale și în noul capitalism românesc, falimentul nu poate fi preîntâmpinat nici cu îndemnuri pioase, și nici cu promisiuni triumfaliste.

Pictură de Suzana Fântânariu

Ion MILITARU

Cavalerii mesei rotunde - când Brexitul omoară o țară -

Masa rotundă este Marea Britanie. În numele ei s-a decis părăsirea Europei. În numele caracterului ei, al faptului de a fi englez, în numele identității.

Brexit: în numele crizei identitare, al periclitării acesteia, al dorinței de a fi ceea ce au fost și continuă să fie: al faptului de a fi englez. Or, tocmai acest fapt a fost resimțit acut, la limita suportabilității: englezii nu mai puteau fi englezi, erau pe cale să se transforme, să devină altceva.

Un semnal de alarmă trebuia tras, măsuri de urgență se impuneau: faptul de a fi englez se afla pe ultima sută de metri. Ce era dincolo? Orice, indiferent ce - cu acesta englezul nu mai putea fi de acord. Brexitul este măsura dezacordului la faptul amenințat de a fi englez. Și toate acestea provenite dintr-o acută conștiință de sine, dintr-o vastă, istorică și îndrăgită cunoaștere de sine.

Două concepte par să susțină întreaga tevdatură politică de aici. Ele nu-și au originea în altă parte decât în partea cea mai lăudată a culturii, a celei engleze și a celei continentale. Căci cele două concepte nu sunt venite de aiurea. Cu așa ceva, alții nu se pot lăuda. O poate face însă Europa. În numele acestora ea nu a obosit să fluture steagul superiorității și al excelenței de sine două mii și ceva de ani. Nu a obosit nici astăzi - cultura ei, a Europei și a marii Britanii - când încă mai aveau, cu o zi înaintea marelui vot, cuvinte de laudă pentru așa ceva.

A urmat însă votul. Rezultatul era cum nu se poate mai favorabil, mai convenabil pentru ambele. Ce putea să le confirme mai bine - faptul că indivizii și popoarele se conduc după exigențele lor - decât gestul politic? Brexitul a pus în practică ceea ce conceptele culturii se mulțumeau să trăncănească. Fapte, nu vorbe,

fapte care să decurgă din vorbe - o confirmare mai înaltă, mai frumoasă, cultura occidentală nu putea primi. Acum, poate pentru întâia oară, putea fi mulțumită, fericită de-a dreptul. Esența ei nu se mai supunea unei expresii estetice, formulată într-o utopie obișnuită sau naivă proiecție filosofică. Nici măcar de ideologie nu mai putea fi vorba. Scurtul răstimp în care s-au petrecut lucrurile nu oferea răgazul necesar constituirii unei ideologii. Acestea nu se construiesc de azi pe mâine. Decenii, secole și milenii reprezintă timpul necesar constituirii lor.

Despre ideologie nu poate fi vorba în cazul Brexitului. Nici despre utopie: niciun gânditor nu a fost excedat de presiunea unui gând politic devastator, ei au fost la fel de luați prin surprindere ca și mai vârstnicii lor colegi: ideologii.

Numai politica a fost aici de față. Pragmatismul, activarea ei instantanee, spontană a înlocuit și făcut de prisos totul.

Atâta pedagogie neluată în seamă în cazul acesta surprinzător, *șocant!*... De ce cuvântul *șocant* revine atât de des în calificarea gestului englez? De ce, de la mic la mare, de la analize rapide, comune, simpliste, la cele complicate, analitice, unul și același cuvânt are cea mai mare frecvență? Și pentru mințile simple, și pentru cele educate, situația este *șocantă*. Lipsită de antecedente, neprevăzută, surprinzătoare... Nimic din instrumentele la zi ale analizei și înțelegerii, din moștenirea politică și dotarea imediată nu a folosit la nimic. Brexitul nu a putut fi prevăzut. El a întrecut orice previziune, orice așteptare, orice profeție. A fost deasupra tuturor, a semănat descumpănire, derută, confuzie. Cei care l-au dorit, puși în fața faptului împlinit, s-au văzut depășiți, incapabili de minimala gestiune.

Și totuși trebuie mers mai departe. Cum?

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Nimeni nu știe. Întrebări de felul: de ce – atunci – a fost făcut? trebuie precedate de câteva precizări. În momentul de față Brexitul a aruncat Marea Britanie pe același peron de gară, de stație sau peron: așteptând. Pe cine? Și ce? Nu pare un asemenea scenariu, construit de la sine, atât de cunoscut? Tot un englez formulase și măsurase cât de absurdă este așteptarea de nimic provocată. Când cel așteptat nu-și dă decât numele sau și-l oferă închizând pe cei doi într-o lungă, stupidă, așteptare.

Marea Britanie nu depășește cu nimic perimetrul logic pe care, profetic, un *co-național* al ei – un irlandez! – i-l trasase: *așteptându-l pe Godot!* Marea Britanie a căzut în cea mai stupidă dramaturgie, la vârful ei cel mai ascuțit. Doi sunt cei care îl așteaptă pe Godot, doi în gara pustie, fără niciun alt gând de rezervă, fără nicio altă strategie de așteptare. Godot trebuie să vină, trebuie așteptat, pentru că a promis. Cei doi se închid în strategia tautologică a așteptării fără nimic altceva: așteaptă, știu numele celui așteptat și le este suficient. Și totuși iritarea este prezentă: de ce nu vine? De ce întârzie? Doar ei vor să vină. Domnul Goe al lui Caragiale nu este departe: simpla voință înlocuiește orice altceva. Ea ține loc de orice altceva. Și totuși, suntem la limita ei: așteptarea iritată, nerăbdarea forțează granițele și arată absurdul.

Un fapt cultural se află în cauzalitatea toxică a Brexitului. Un concept, *fala creștinătății* – după omagiul pe care marele nostru povestitor îl aduce mamei sale atunci când aceasta își măsura ambiția dorindu-l un al doilea Cucuzel, faimă a creștinătății – fala culturii: *identitatea engleză, menținerea fermă a faptului de a fi englez...* Toate acestea dintr-o acută, vie și fermă conștiință de sine. De aici, din toxinele acestui concept a izvorât Brexitul, cel mai grav gest politic al Marii Britanii, greu de imitat, greu de urmat de aici înainte, de oricine altcineva (în pedagogia politică a gestului regăsindu-se aceeași morală a

lui Creangă: de va mai dori cineva să facă asta, așa va păți (*Povestea unui om leneș*)).

Cu Brexitul, **conștiința de sine a ajuns la capătul ei istoric: a dat peste.** De peste două mii de ani s-a vorbit despre conștiința de sine și binefacerile ei. Niciodată, de nimeni contestate. Niciodată, nimeni, vorbind despre toxinele, prefacerile și pericolele inerente conceptului: oricărui concept, tuturor. Orbiți de ceea ce sunt conceptele în cea dintâi înfățișare, de punerea în lumină și strălucire a rațiunii lor evidente, nimeni să îndrăznească răsturnarea lor de cealaltă parte: partea invizibilă, blestemată (blestemele sunt totdeauna ascunse, invizibile, întunecate).

În **elegia întocmită pentru moartea conceptelor**, pentru întârzierea în analitica lor întunecată, un singur nume este, sau poate fi deplâns: un nume în absență – Nietzsche. Pentru o astfel de situație, pentru o astfel de cercetare a toxinelor, numai analiza acestuia putea redresa lucrurile vorbind nu despre strălucirea și minunea conceptelor, ci despre otrava și neajunsul lor, despre pericolele și riscurile întârzierii în elucidarea și numirea bolii din ele. **Aidoma omului, în concepte sălășluiește boala.** Ea este prezentă, de nedislocat și neînlăturat.

Excesul conceptului, excesul conceptelor, așa ceva explică ceea ce s-a întâmplat. Dacă nu ar fi fost decât un gest politic, o decizie ad-hoc, un plebiscit numit referendum, fără rădăcini în ceva care să preceadă, în ceva care să înceteze de a fi strict un fapt: un fapt care să decurgă din alt fapt, acesta, la rândul lui să decurgă din altul ș.a.m.d., încă nu era mare lucru. Indiferent că lucrurile se puteau opri la un fapt sau altul sau nu se puteau opri nicăieri, acolo unde faptele antrenează fapte, decurgând unele din altele, nu poate fi vorba de istorie profundă. **Există istorie - și istorii! – accidentale, și istorii profunde. Istorii bazate pe contingente și istorii bazate pe principii.** Contingentele au de partea lor - partea lor bună, frumoasă, - faptul că

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

pot fi reparate, reconstruite, dirijate și corectate. Sunt **istorii de corecție și îndreptare**. Dincolo însă, acolo unde faptele nu se mai bazează pe contingente, pe accidente sau capricii, istoriile devin necesare, profunde și, ca atare, periculoase. Acolo unde gesturile politice - Brexitul - provin din principiu, - un principiu al conștiinței de sine, al dorinței de a fi englez și de a persista în acest fapt -, acolo unde identitatea este chestiune de principiu istoria este profundă și, în egală măsură, periculoasă.

Brexitul își are originea în criza manifestă de identitate. Nu s-a vorbit suficient, în acest caz, despre Narcis. Nu s-a vorbit deloc. Și nici despre cât de prezent este Narcis în orice conștiință de sine devenită excesivă. Căci orice exces al lui Narcis dă peste, se întoarce în afară, și devine agresiune. Dialectica radicală a lui Narcis îl întoarce pe acesta de la privirea către luciul apei, în privire către întinderea lumii și contestare a acestei întinderi. Narcis devenit fundamentalist este un Narcis care se întoarce spre lume din excesivă dragoste de sine. Descoperindu-și eul excedat, copleșit, apăsător, Narcis se întoarce către lume contestând-o în numele dreptului său de a fi, de a fi el însuși: în numele tautologiei care răspunde în cel dintâi moment de identitatea fiecăruia.

Conștiința de sine și conștiința de altul... În perimetrul primeia – ce se găsește? **Conștiința de sine este cea mai primejduită între toate felurile de conștiință**. Cea mai mincinoasă și ipocrită. Fiind cea mai subiectivă, cu principiu în cel mai radical narcisism și originată în cel mai absurd personaj mitologic, este și cea mai inverificabilă. Orice test, orice probă care i se solicită, se tolesc în toleranța față de sine. Toleranță citită ca incapacitate de lectură: a probelor, dovezilor, testelor cele mai elementare. Nicio conștiință de sine nu se poate întoarce împotriva sieși fără a-și adjudeca și revendica avantajele. Totul este, la nivelul infirmării aserțiunii de față,

doar aparență.

Brexitul - un puseu de egoism național evident, incapabil de orice gestiune de sine, consecință necesară a nesiguranței narcisiace originare. Siguranța de sine a lui Narcis, în ciuda exactității și preciziei matematice, nu înseamnă nimic, este cea mai pură, completă nesiguranță.

Cauzele confuziei. În câștigarea celui mai formidabil concept, cel mai popular și strălucit, cu raza de acțiune completă: el luminează și pentru cei buni, și pentru cei răi, și pentru cei slabi de minte, și pentru cei puternici - și-au dat mâna toți/ toate: cultura antică greco-romană și cea creștină, cultura medievală și cea modernă. Nici măcar anarhicul postmodernism nu a îndrăznit să refuze conceptul: conștiința de sine este bună, frumoasă, dezirabilă, ontologică chiar (în ea este dedusă cu ușurință ființa: **gândesc, deci exist**, adică eu sunt cel care face asta - o fac conștient și, evident, făcând-o, sunt! -Descartes).

Și totuși, ultimul venit la masa celor cu drept de vot, de opoziție și cuvânt – postmodernismul - o putea face: putea contesta conceptele cu atât mai mult cu cât își declarase divorțul de ele. Despărțirea de concepte nu însemna însă și disecarea lor, descoperirea bolii conceptuale.

Poate că acestea, conceptele, nu sunt atât de formidabile pe cât ne-a obișnuit o mult prea lungă tradiție. Poate că există limite ale acestora, hybris și exces.

Când empirismul pe limba lui pierde

Englezii și-au luat țara înapoi, țară care avansase devenind fluidă, extinzându-se spre continent, spre un continent de care englezii nu au încetat niciodată să le fie teamă. Și-au luat țara înapoi, pentru a putea deveni în siguranță ei înșiși. Devenind ceea ce au fost, ceea ce și-au închipuit că sunt. Și totul pe baza **celui mai de încredere legământ: empirismul englez**. Au făcut ce au făcut cu încredințarea de consecvență și punere în continuitate: Brexitul ca **act de**

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

rivat al empirismului consecvent și pur, un act întemeiat filosofic și transcendental.

Când o națiune devine nerecognoscibilă

Luându-și țara înapoi, englezii au devenit mai conștienți de sine. Cel dintâi câștig se măsoară la nivelul conștiinței de sine satisfăcute. De unde până acum, drama acesteia, gata să devină tragedie, era cauza nefericirii, acum devine cauza derutei. Sociologic, niciun englez nu este mai fericit, în ciuda conștiinței de sine fericite. Propriul caracter național a intrat în derută: au acționat ei, cum era de așteptat, în virtutea principiului dominant al spiritului englez? Pot dormi liniștiți mai departe Francis Bacon, John Locke, David Hume? Sau mormintele acestora au devenit atât de neîncăpătoare încât o întoarcere a lor până la răsucire nu mai este posibilă? Se mai pot măcar răsuci în propriile morminte cei care niciodată nu au obosit să vorbească despre empirism, toleranță și eficiență? Nu, nu o mai pot face!

Însăși conștiința de sine engleză a devenit nimic altceva decât un set de preconcepții și prejudecăți despre sine și alții, așa cum niciodată înainte nu fusese, și nu fusese istoric și metafizic.

Când conștiința de sine se pervertește

Deja am spus-o: așa ceva are loc în varianta devenirii acesteia un set de prejudecăți. Resortul acestora este localizat ambiguu: ele nu rezultă neapărat din tradiție, din moștenirea empiristă: exemplul englez de astăzi nu are nimic de-a face cu empirismul britanic și nici cu alte note ale acestui spirit (ceea ce nu înseamnă că istoria britanică nu-l explică sau nu-l poate explica: psihologia britanicilor, clădită istoric din atâtea ingrediente, nu este ferită de riscul alterării spiritului britanic și chiar al trădării acestuia!).

O falsă hermeneutică, o falsă citire a trecutului, o falsă interpretare și invocare a conștiinței de sine.

De unde, și cu ce explicații, lipsa de entuziasm și fericire a britanicilor după ieșirea din UE? Simplu: absența unei viziuni epistemice

asupra viitorului, excesiva definire după regulile moarte ale unei istorii trăite parțial și parțial asumate: o istorie opacă prin absența caracterului holist. Neînțelegând de ce au făcut ce au făcut, invocând post-factum rațiunea, o imensă tristețe cuprinde Regatul Unit. Tristețea se revarsă asupra a ceea ce este suprafață a regatului: unitatea. Aceasta se resimte cea dintâi de pe urma tristeții. Scoția, Irlanda de Nord, Țara Galilor, vor să se desprindă de Marea Britanie. Vor să o lase pe aceasta singură în fața opțiunii sale. Nu vor să-i împărtășească decizia proprie, o decizie care nu le privește.

Englezilor li s-a promis o revelație, iar revelația întârzie să apară. Însuși locul revelației, muntele Sinai, le este necunoscut. Mai mult, locul în care ar fi trebuit ca revelația să se petreacă se obnubilează pe zi ce trece. Din fața deciziei britanice, Londra înțelege să se despartă. Poate fi un subiect de teatru absurd mai convingător, mai strălucit și mai inspirat? Din sobri, cu umor pe măsură, englezii pot candida la tristețe, la un loc al acesteia în topul afecțiunilor curente.

Resuscitarea mândriei de a fi englez nu s-a produs. Dimpotrivă! Mândria s-a transformat în nesfârșită unduire a tot ce este mai indefinit. Mândria, faimoasa mândrie englezească, a reușit performanța de a se vedea contrariată fără intenție. Cariată pe dinăuntru, lipsită de credit în afară, se arată astfel: mândrie în zdrențe ale istoriei.

O sigură perspectivă în fața unei astfel de politici, a unei politici ajunse în derută: perspectiva pustiuului. Istoria devine un pustiu atunci când trecutul se rupe brusc încetând să ofere orice fel de reper, când viitorul devine tot ce poate fi mai incert, iar prezentul nu poate fi de nimeni gestionat.

Conform lui Borges, cel mai perfect labirint nu este labirintul ale cărui ziduri întortocheate sunt atât de desăvârșite încât fac imposibilă ieșirea. Ceva-ceva din posibilitatea depășirii se păstrează în orice labirint, astfel încât niciun labirint de acest fel nu este perfect.

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Labirintul desăvârșit este cel căruia îi lipsesc zidurile: pustiul. Englezii se află în labirintul pustiului, în non-labirint, în ceva mult mai cumplit decât orice labirint.

Steaua polară

Englezii au crezut în steaua polară a națiunii lor. A fost enunțul primordial, axioma lor politică. Pe drumul urmăririi acesteia au încetat să-i urmărească poziția, coordonatele și direcția.

Cu origini în anxietatea lor de popoare ale mării – întreaga lor politică a fost determinată anxios. Faimosul scepticism englez, să nu fie el, într-una dintre originile sale decisive, originar în temerea de continent, de pământul întins, temere a insularului de a nu fi invadat?

Una dintre cele dintâi temeri ale lui Robinson, odată naufragiat pe insulă, poate cea dintâi temere, este atunci când pe insulă ajung oameni. Nu frică de animale, de viitor, de precaritate – toate acestea sunt cumva oblojite, prevăzute și depășite – , ci temere de semeni. Brexitul este teama celor insulari de semeni ai lor, de europeni și continentali.

Deci, uzură a conceptelor, uzură a hermeneuticii, refuz al tuturor acestora. Lunga traversare a istoriei pare să obosească nu numai popoare, indivizi, unelte, pe unele păstrându-le, pe altele secătându-le și excluzându-le din principii ale oboselii și epuizării ontologice, traversarea istoriei obosește și uzează conceptele însele.

După două mii cinci sute de ani, conceptele au obosit. Au încetat să-și mai ofere servicii și asistență. Sensurile lor au fost pervertite și diabolizate. Aspectele întunecate, ținute în **penitenciarul de relativă siguranță al logicii**, au spart zidurile evadând fără nicio pregătire prealabilă.

Gilles Deleuze avea dreptate: este nevoie urgentă de concepte noi. Nietzsche a spus-o în felul său: în loc de prelegeri, el a întocmit descrieri; în loc de demonstrații – imagini; în loc de concepte – personaje.

Cum se va resimți de acum înainte continentul (filosofia), când conceptul său central, conștiința de sine (travesti metafizic al subiectului istoric Marea Britanie), a ales?

Constantin PĂDUREANU

Așteptarea

Era un început bun. Ioana Iordache se neliniști și își privi ceasul. Trecuseră cincisprezece minute peste ora fixată și cel așteptat nu mai sosea. Deodată, auzi trei bătăi scurte în geam. El era. Alergă în întâmpinarea lui. Când ajunse în odaie, băiatul o privi fix și cu dușmănie. Se înverzise la chip ca o pară pădureață pălită de primul ger. „Oare ce se întâmplase?” – se înspăimântă femeia. Niciodată nu-l văzuse într-o asemenea stare de enervare.

- Ia ascultă, Radule, în loc să fiu eu supărată, că ai întârziat, tot tu ești?!

Dar el nici n-o luă, nici n-o puse, și i-o trânti necruțător:

- De ce nu mi-ai spus?

Ea se trase un pas înapoi.

- Ce? Știu că n-am făcut nimic rău! Nu sunt vinovată și nu ți-am greșit în niciun fel, se scuză ea, uimită.

Ura răsări între ei ca un diavol negru și gălgâia ca apa la inundații, după ce și-a ieșit din matcă.

- Dar când veneai seara prin răscruciu Gi-onoieștilor și ți-a ținut calea Marcu Sucală, mort de beat, sau cum zic rudărenii că a dat în darul beției, și a vrut să te ia în brațe și tu te-ai ferit, l-ai drăcuit și pe urmă ai luat-o la fugă. Iar el te-a făcut curvă, te-a înjurat și ți-a strigat câte ocări toate, de a ieșit lumea pe la porți și asculta...

- E un pușcăriaș și un om de nimic! Sau voiai să te încaieri cu el?

- Știam eu ce aveam de făcut, dar să fi aflat

de la tine, nu de la alții!, exclamă el furios.

- Dar ce, Radule, ai devenit gelos?

- Te-ai culcat cu el? scrâșni el printre dinți.

Ea intui că este pornit și îi făcu jocul, să vadă până unde merge cu insinuările și cum reacționează.

- Da, o săptămână la rând, în fiecare zi, și n-am voie?! Cine ești și cu ce drept te amesteci tu în viața mea?! I-am arătat-o pe neagra așa cum ți-am arătat-o și ție... ai ceva împotriva?!

Radu se repezi la ea, ridică mâna gata s-o pocnească. Tremura de necaz și nu se putea liniști. Palma lui mare și lată descrie un arc de cerc prin aer și se opri. La timp. Vorbele ei spuse apăsate și pe un ton răstit îl treziră la realitate. Tăcu, apoi se duse spre fereastră.

- Începând din clipa asta, rosti băiatul cu dușmănie, stând cu spatele la ea, totul între noi s-a sfârșit, decise el. Nu ne mai cunoaștem... și fiecare merge pe drumul său, s-a terminat.

- Ba eu cred că abia de acum înainte ne cunoaștem, Radu, mamii, Radule. Îl mângâie așa ca în zilele lor bune și ei doi apucaseră destule. Înseamnă că tu mă iubești... asta e foarte bine și îmi placi din ce în ce mai mult.

El se întoarse. Ioana îl aștepta și zâmbea fericită. Ar fi vrut să-i sară de gât și să-l sărute, dar se abținu. Femeia îl împungea cu sânii, care se zbăteau ca două păsărici în laț și văpăia ochilor ei negri îl ardea.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

- De ce nu mi-ai spus? Asta e problema, care mă frământă, și nu pot s-o uit !

Băiatul își îndreptă rugător privirea spre Ioana și nu știa cum să mai dreagă lucrurile, care, la mânie, îi scăpaseră de sub control. Îl duruseră vorbele ei și se gândi că, stârnind-o, poate greșise și o forțase să-i arunce în față, colțoasă cum era, totul. În câteva clipe și foarte deschis. Femeia jucase pe o carte câștigătoare și acum aștepta. Atunci realizează că ea avea dreptate și lui îi sărise țandăra din nimic. Încet, încet, se înmuie și redeveni altul, cel pe care-l cunoscuse și știa Ioana. Tot ea fu cea care împacă lucrurile.

- Când ești vădană așa ca mine, accentuă ea cuvintele, te îndoi după toți ștepii și îți mai intră câte unul acolo unde trebuie... Eu am nevoie, că sunt liberă de bărbat și pot s-o iau dintr-o margine a Rudariului... să-mi fac poftelile cu cine îmi place și de câte ori vreau. Vezi cum ești? Ce ușor uiți! Dar când m-ai curvodit, de câte ori ai avut chef, ca pe hoții de cai, și te-ai proțăpît în mine cum au vrut

mușchii tăi în mijlocul și pe marginea patului. Și trebuia să umblu cu jalba la Uniunea Europeană... că m-ai violat, în repetate rânduri, dar am renunțat... că mi-a plăcut și mie... singură am desfăcut cracii poftelor tale. Făcu o pauză, apoi reluă: Este o copilărie ce ți-a trecut prin cap, Radule!

Băiatul zâmbi și recunoscă că se supăraseră ca văcarul pe sat. O cuprinse în brațe și o ridică, ducând-o spre pat. O privea ca un lup care înșfacă mioara răpusă. Se iubiră. Cu patimă. De câteva ori. Și se despărțiră după miezul nopții.

A doua zi, dis-de-dimineată, Marcu Sucală fu găsit, în poartă, plin de sânge, de baba Anuța Treanță, care trecea la tămâiat, și a strigat-o pe nevastă-sa. A ieșit Lucreția și a început să țipe, de a trezit toată ulița. Avea prea mulți dușmani și nu se știa precis cine putea fi autorul faptei. Doar Ioana Iordache își dădu seama cine era, dar despre așa ceva nu discută niciodată cu nimeni.

Pictură de Suzana Fântânariu

Un compendiu de stilistică

Bibliografia românească de lingvistică, pe care revista “Limba română”, editată din 1951 de Institutul de Lingvistică “Iorgu Iordan – Al. Rosetti” cuprinde și secțiunea “Limbă literară”, cu compartimentele: a) Generalități; b) Stilistică, poetică, limba scriitorului; c) Cultivarea limbii.

Contribuțiile științifice în domeniul stilisticii, poeticii și limbii scriitorului scot în evidență frământările de creație ale scriitorilor noștri, văzute atât ca preocupare tematică, cât și ca realizare artistică. Efortul de creație este urmărit în complexitatea lui.

A existat o bună perioadă de timp când cercetători științifici și cadre didactice universitare publicau constant în revistele “Limbă și literatură” și “Limba română” analize literar-stilistice ale operelor literare incluse în manualele de liceu și gimnaziu. Acestea erau adresate cu precădere profesorilor de limba și literatura română. Autorii respectivi au avut în atenție creații literare dintre cele mai remarcabile ale scriitorilor noștri studiați în școală. Autorii de analize literar-stilistice i-au avut ca model pe G. Ibrăileanu, Dumitru Caracostea, Al. Graur, Iorgu Iordan, Sextil Pușcariu, Vladimir Streinu, Tudor Vianu, I. D. Suchianu, Șerban Cioculescu, Al. Dima, Al. Rosetti, Paul Zari-fopol.

Lucrul acesta caută să-l scoată în evidență Ion Todor în cartea sa *Preocupări de stilistică românească între cele două războaie mondiale, în periodicele “Dacoroma-*

nia” (1920-1948), “Grai și suflet” (1923/1924 – 1937, Buletinul Institutului de Filologie Română “Al. Philippide” (1934-1945), “Viața Românească”(1934-1947). Studiu și indice bibliografic, Editura Grinta, Alba Iulia, 2018.

Autorul a găsit calea cea mai convenabilă de punere în evidență a fenomenului literar-artistic așa cum s-a manifestat în epocă și care au fost revistele care l-au promovat. Trebuie să subliniez faptul că cele șase reviste urmărite de autor reprezentau în cel mai înalt grad lingvistica și creația literară românească mai de preț în acea perioadă. Specialiștii menționați mai sus au avut ca material de lucru cele mai însemnate opere literare aparținătoare clasicilor literaturii române, unii deja recunoscuți, ca Alecsandri, Eminescu, Macedonski, Caragiale, Coșbuc, Slavici, Duiliu Zamfirescu, alții care se afirmaseră fie în direcția clasicismului românesc, fie ca exponenți ai unor curente literare europene. Rețin de la p. 95 o afirmație în acest sens: “Preocupările cercetătorilor noștri privind studiile de stilistică erau sincrone cu cele europene și cu nimic mai prejos decât ale acelorora”.

Ion Todor are în vedere principalele publicații interbelice la care au colaborat cei mai importanți lingviști români, în preocupările cărora stilistica s-a bucurat de un deosebit interes. Capitolele cărții integrează stilistica în cadrul mai larg al lingvisticii: fonetica stilistică, morfologia stilistică, lexicolo-

Contribuții • Contribuții • Contribuții • Contribuții • Contribuții

gia stilistică, sintaxa stilistică, figurile de stil. În fiecare capitol, autorul oferă celui interesat de studiul aprofundat al faptelor de stil care caracterizează opera unui scriitor o largă paletă de probleme, pe care le enunță, le grupează, lăsându-i acestuia interesul aprofundării prin accesul la studiile și articolele scoase în evidență. Pentru a veni și mai mult în sprijinul celui interesat de cunoașterea nivelului de interpretare și apreciere a rolului jucat de prezența particularităților de stil în opera unui scriitor (dau ca exemplu “Arta prozatorilor români” de Tudor Vianu), Ion Todor oferă un indice bibliografic pe autori, care conține: A. Probleme speciale de stilistică; B. Cercetări stilistice cu caracter practic; C. Articole și studii cu implicații de stilistică; D. Recenzii despre lucrări de stilistică; E. Recenzii despre lucrări cu implicații de stilistică.

După cum se vede, Ion Todor n-a avut în vedere doar opiniile unor autori despre operele studiate, ci și cum au fost recep-

tate unele idei sau contribuții ale unor lingviști de către alți specialiști. Bibliografia recomandată, fiind ea însăși o selecție, numără 226 de titluri. Ultima secțiune a cărții, *Adenda. Stilistica azi*, conține o serie de observații privitoare la rezultatele preocupărilor de azi asupra stilisticii “la toate domeniile comunicării”. Se subliniază faptul că “stilistica lingvistică devine stilistică funcțională, iar stilistica literară devine stilistica efectului sau a receptării”.

Nu pot încheia aceste rânduri fără să amintesc câțiva autori care s-au remarcat în acest domeniu al lingvisticii, în ultimele decenii, urmând exemplul lui Ion Coteanu, Al. Graur, Iorgu Iordan, Al. Rosetti: Gh. Tohăneanu, Ecaterina Mihăilă, Mioara Avram, Emilia Parpală-Afana, Mircea Borcilă, Paula Diaconescu, Elena Dragoș, Ștefan Munteanu, Ileana Oancea, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Eugen Câmpeanu, Eugen Negrici, Emanuel Vasiliu și alții.

Doina RUȘTI

Apartamentul 26

Norina coborî din tramvaiul 16 și privi în jur. Era o intersecție mare, păzită de blocuri proaspăt renovate, vopsite în galben și portocaliu. Drept în față se vedea gangul, așa după cum îi spusese la telefon: „Intrați prin gangul de lângă farmacie și priviți în dreapta, la prima scară”.

Vocea era plăcută, de bărbat tânăr.

O clipă îi trecură prin minte poveștile despre violatorii care dau anunțuri la închirieri și își strânse mobilul în palmă.

Curtea interioară se deschidea largă și luminoasă. În stânga – un parc, iar în față un mic bar din sticlă pe care scria *Biblioteca*.

Zăpada începuse să se topească, iar Norina își privi ghetele care deja aveau vârfurile umezite. Când ridică ochii, îl văzu zâmbind sub pavilionul roșu al primei scări. Erau două coloane din cărămidă și între ele stătea un bărbat cu haină neagră, iar până la el se întindeau movile de zahăr risipit și murdar. Bărbatul avea părul lung, răsfirat peste gulerul hainei. Între ei doi – zăpada.

Începu să facă pași prin zahariseala iernii. El îi făcea semn să se apropie. Cum stătea între stâlpii roșii, zâmbitor, cu tunica strânsă pe corp și cu o mână întinsă, părea un personaj de film. Mergea prin zăpadă și, apropiindu-se, începu să-i vadă mai bine trăsăturile feței: pomeții înalți și feminini.

– Ați venit pentru garsonieră, nu-i așa?

Norina încuviință pe mutește, observând cu emoție că nu mai auzise de multă vreme o voce atât de binevoitoare. Continua s-o privească așteptând ca ea să ajungă sub micul plafon, susținut de cele două coloane de cărămidă. Când îi atinse mâna, se simți într-o siguranță definitivă.

Îl chema Adi.

Luară liftul până la ultimul etaj, să vadă garsoniera.

– Este o locuință cu vedere spre bulevard, nu are cum să nu vă placă! Vedeți de pe balcon toată intersecția... Vă plac intersecțiile?

În două zile era deja mutată.

Biroul așezat sub fereastră deveni imediat punctul de atracție al camerei. Terminase de aranjat lucrurile și se odihnea pe canapeaua de pluș, ca la sfârșitul unei munci pozitive. Telefonul dădu drumul la *Bad Romance* și știu imediat

cine e. Avea două melodii: un Queen pentru toată lumea și Lady Gaga pentru Simo.

– Ei, ai terminat?

– De nici cinci minute.

– Și valabilul ăla a apărut?

Știa despre cine întreabă.

– Încă nu, dar trebuie să vină după chirie.

– E garsoniera lui? Întrebă Simo.

– Habar n-am! Oricum, lui îi plăesc, însă n-am apucat să aflu dacă locuiește și el pe aici.

– Puteai să întrebi. Dacă te invită pe undeva, să nu refuzi!

– Glumești! Numai de m-ar invita!

– Și dacă te invită la el? Adică la el acasă?

Pe fereastră se vedea integral intersecția împănată cu blocuri portocalii. Cât vorbi cu Simo nu-și luă ochii din geam. Nici n-ai idee câte se întâmplă, zicea Simo, te vinde la un bordel prin țările arabe, te taie și-ți ia organele ori te transformă în matracucă printr-un subsol împuțit, ca ăla din Viena care-a ținut-o pe fie-sa închisă două de ani!

Când lăsă telefonul, i se păru că aude o mișcare foioasă în fața ușii. Poate că era el. Numără banii, apoi se hotărî să-i pună într-un plic. Scrise pe el *chirie* și se așeză din nou. Prin fereastra fără perdele se vedea cerul.

Deschise telefonul și intră în agendă. Primul nume era al lui. Căută pe net o poză ca s-o pună în dreptul numelui, dar nu găsi nimic. Dădu căutare și pe *Facebook* și pe *MySpace*. Nu era amator de socializări.

Apoi auzi din nou fășăitul în fața ușii. Lăsă telefonul pe canapea și deschise, dar nu era nimeni. Ușa apartamentului de vizavi părea crăpată. Norina făcu câțiva pași și-și lungi gâtul spre ușa, într-adevăr, deschisă.

– Alo, e cineva?

Pe lemnul alb scria doar cifra apartamentului vecin : 26.

Nu-i răspunse nimeni. Se întoarse în garsonieră, dar când vru să tragă lanțul se răzgândi iarăși. De data aceasta își luă cheia și trase yala. Cu pași fermi se îndreptă spre apartamentul 26. Bătu la ușă dar nu primi nici acum răspuns.

Își apropie urechea și avu impresia că cineva oftează dincolo de ușă. Cu un singur deget, îm-

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

pinse în cifra 26, decupată din plastic auriu.

Înăuntru nu era nimeni. O cameră goală, proaspăt zugrăvită și atât, o garsonieră geamănă cu a ei. Înaintă prin încăpere fără emoții. Fereștrele dădeau spre curtea interioară. Se vedeau micul parc și *Biblioteca*, din care ieșeau valuri de fum. Camera albă și nemobilată părea mai mică decât a ei. Norina ieși, închizând ușa cu grijă. Se întoarse și băgă cheia în broască.

Însă ușa de la garsoniera ei părea blocată. Mai încercă o dată, apăsând clanța. Un curent o izbi în frunte, iar cadrul ușii se umplu de câteva fețe nedumerite: o femeie și doi copii.

– Pe cine cauți? întrebă femeia care părea scăpată de la ospiciu.

– Cum pe cine caut? se strâmbă Norina. Aici locuiesc eu! Dumneavoastră să-mi spuneți ce căutați în garsoniera mea?

– Mitică! Viorele! Veniți, mamă, încoace!

În ușă își făcură apariția alte capete. Doi bărbați, după aparențe tată-fiu, voiau să știe care era treaba.

– Ați intrat în garsoniera mea, spuse Norina. Dacă nu ieșiți imediat, chem Poliția!

Bărbatul începu o înjurătură, dar se opri brusc și spuse bășos:

– Poți s-o chemi și pe mama Poliției! Avem acte în regulă! Stăm aici de 20 de ani și ceva. De când stăm, Viorele?

Băiatul scutură din cap, supărat:

– De unde să știu eu? Păi, ce eu eram născut?

Femeia cu părul ca un pământ uzat se repezi să clarifice:

– Îți spun eu: stăm exact din 95. Din martie 95 stăm! Adu Mitică actele!

– De ce să le aduc? Ce, e Poliția? Las-o-n pula mea, să ne reclame!

Norina vru să protesteze, însă ușa se închise și toate capetele dispărură fără urmă.

Se căută prin buzunarele blugilor, dar erau goale. În afară de cheie nu luase nimic. Apartamentul numărul 25 părea locuit. Apăsă pe sonerie și așteptă. Înăuntru se mișca cineva. Bătu în ușă și spuse:

– Sunt vecina de la 24. Vă rog să mă lăsați să dau un telefon!

Nu primi niciun răspuns. Continuă să apese soneria, apoi strigă pe nerăsuflăte:

– Spuneți-mi unde stă Adi! Adi Bălă! De la el am închiriat aici, alături...

Într-un târziu, Norina încetă să mai sune. Pe palier erau 3 apartamente: 24, 25 și 26.

Coborî scările în grabă, însă la etajul de dedesubt era doar o sală pătrătoasă, cu ferestrele spre curtea interioară. Plus o ușă – ușa de la gheană. Nu se vedea nici urmă de scară spre etajele inferioare. Norina urcă din nou și chemă liftul. Însă nu părea să funcționeze. Toate beculțele erau stinse. Apăsă butonul de ebonită, apoi bătu cu pumnul în ușa cenușie:

– E cineva aici? Mă aude cineva?

N-o auzea nimeni.

Ușa apartamentului 26 era încă deschisă. Înăuntru – aceeași încăpere albă ca o cutie de tort. Se apropie de fereastră și o deschise. În curtea interioară - pustiu. Doar fumul care ieșea din *Biblioteca* se mai îngroșase. Norina lăsa fereastra deschisă și mânată de o hotărâre se repezi din nou spre garsoniera pe care o închiriasse și începu să bată cu pumnul în ușă. Dinăuntru se auzi un *da-da* și-și imagină că era femeia cu părul vâlvoi. Ușa se deschise, iar Norina se dădu un pas în spate: era o femeie în vârstă, piticoată, ale cărei urechi neobișnuit de roșii ieșeau de sub un fes verde.

– Cu ce vă pot ajuta domnișoară? întrebă femeia, cu o dicție impecabilă.

– Am închiriat garsoniera aceasta dimineață și vreau să știu ce căutați aici?

N-ar fi vrut să se enerveze față de bătrânica asta, împăciuitoare.

– Oh, duduie, spuse femeia ridicând sprâncelele. V-a înșelat cineva! Garsoniera aceasta n-a fost niciodată de închiriat!

– Dar mai înainte erau unii, o familie...

– Sunteți în eroare, credeți-mă! Eu locuiesc aici de când a fost construit blocul acesta.

Norina zâmbi cu lehamite, hotărând s-o lase moartă.

– OK! Sunteți aici de dinainte de Cristos! Atunci poate știți unde este administratorul?

– N-avem administrator.

– Și unde plătiți întreținerea?

– Direct la Administrația Orașului.

Norina vru să spună că nici nu mai există așa ceva, dar în loc de asta întrebă:

– Și ca să ajungeți la Administrația asta, cum ieșiți din bloc?

– Cu liftul!

– Ala care e stricat?

Norina o luă spre lift și apăsă isterică butonul.

Când întoarse capul nu mai văzu fesul cu urechi roșii. Femeia intrase în casă.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Nu-i rămânea decât apartamentul 26. Se repezi înăuntru și scoase un strigăt de ajutor care umplu curtea.

– Mă aude cineva? Hei! Sunt sechestrată aici! Dacă îmi dau jos bluza mă vedeți?

Norina își scoase cămașa și-și arătă bustul gol, urlând în continuare, însă nu se auzi niciun sunet, nu se văzu niciun chip de om. Parcul dormea, acoperit de fumul alburii, ieșit printr-un horn din barul *Biblioteca*. Se îmbracă și se repezi iarăși spre fosta ei ușă, care se deschise ca la comandă și un domn între două vârste începu să turuie:

– Nu cumpăr nimic, nu mă interesează pliantele, copiii străzii, bolile incurabile sau excursiile fanteziste. Iar dacă-mi mai bați în ușă, te împusc. Apoi ușa se închise la fel de repede după cum se deschisese.

După un timp, Norina își dădu seama că ori de câte ori intra în apartamentul 26 se schimbau și fețele din garsoniera ei. Mai stătu de vorbă cu un puști înarmat, înghiți înjurăturile unor gemene bătrâne, se îmbrânci cu un bărbat în salopetă și îl ascultă pe un chitarist pletos care cânta fals.

La un moment dat, bătu din nou în ușă și, spre surprinderea ei, apără din nou bătrâna urecheată, cu fes verde.

– Vă mai aduceți aminte de mine, o întrebă cu un glas nesigur?

– Nicidecum! Făcu pitica, ducând un deget la nas, ca și cum i-ar fi ars de glume.

Într-un impuls de moment, Norina o împinse și pași înăuntru. Din doi pași fu în casă, unde totul era exact cum îl lăsase: telefonul aruncat pe canapeaua de pluș, biroul lângă geam. Se întoarse, însă bătrâna nu mai era nicăieri. Dispăruse și închisese și ușa.

Norina răsuflă ușurată. Apoi se întoarse în hol și agăță lanțul de siguranță.

Tocmai când voia s-o ia înapoi, soneria îi răsună deasupra capului. Cu prudență își lipi fruntea lângă vizor. În lentila cețoasă stătea Adi, cu fața lui zâmbitoare, cu pomeții înalți. Norina înhăță plicul în care pusese banii de chirie, apoi crăpă ușa fără să ia lanțul. Bărbatul o salută și privi cu ironie spre ușa abia deschisă.

– Uite, ai aici chiria, spuse ea, evitându-i ochii.

El întinse mâna după bani, în timp ce vocea lui, ușor amuzată, se strecură prin fanta ușii:

– După ce te obișnuiești cu locul, poate treci pe la mine, să bem ceva. Acum suntem vecini,

nu? Ce zici?

Peste umărul lui sclipea numărul 26 al apartamentului de vizavi. Norina îl privi în sfârșit în ochi. Era același bărbat cald care îi închiriasse garsoniera în urmă cu două zile.

– Cine locuiește vizavi? întrebă ea, prin crăpătura ușii.

El zâmbi enigmatic, ridicându-și sprâncenele.

Norina șopti un la revedere și închise imediat ușa. Apoi se uită prin vizor.

Bărbatul apăsă tacticos clanța apartamentului 26, iar prin deschizătura îngustă se văzură pereții albi.

Pe coridor se instalase o liniște de fier. Norina se întoarse în cameră, închizând cu grijă și cealaltă ușă, apoi se apropie de fereastră.

În intersecție se înserase. Oamenii văzuți de sus erau doar niște pioni care pluteau printre mașini. Pe margini se zăreau mici mormane de zăpadă, apoi, felinarul din mijlocul intersecției clipi și, ca la comandă, se aprinseră și celelalte becuri stradale. Lângă stâlpul argintiu se mișca un fes verde. Șterse geamul ca să vadă mai bine. Nu exista nicio îndoială, lângă stâlpul central al intersecției, stătea zgribulită bătrâna cu fes verde, luminată de neonul felinarului. Până și urechile, ieșite de sub marginile căciulii, erau vizibile. Norina privi cu atenție intersecția, încercând să-i descopere și pe ceilalți. Pe zebra pietonală, pe lângă mormanele de zăpadă, ori lângă stația de taxiuri se vedeau siluete care ridicau din când în când capetele spre fereastra ei. Chitaristul pletos îi făcu un semn, răsfirându-și degetele. Nu departe de el, familia numeroasă se holba spre ea, iar unul dintre copii întinsese mâna. Nu era nicio îndoială că vorbeau despre ea. Cum stăteau zgribuliți, fără s-o slăbească din priviri, păreau niște vânători care așteaptă ca animalul să intre în bătaia puștii.

Vocea lui Lady Gaga răsună de pe canapea. În întunericul din cameră, ecranul telefonului era singurul punct viu. Între apartamentul 26 și oamenii care așteptau răbdători în stradă, telefonul devenise un fel de poartă.

Norina pironi ochii pe numele lui Simo, care umpluse ecranul. Un moment își văzu prietena alergând spre ea, urcând în garsonieră. Și-o imaginea în bezna din coridor, privind prin vizor. I se părea chiar că o aude scoțând un mic suspin, înainte de-a o privi cu reproș. Întotdeauna Simo fusese prudentă. Și-așa trebuia să rămână.

Ridică telefonul, care continua să sune, și-l puse pe *mute*.

Mihai DUȚESCU

Ștefan Ciuculescu – *Cuget nemuritor*

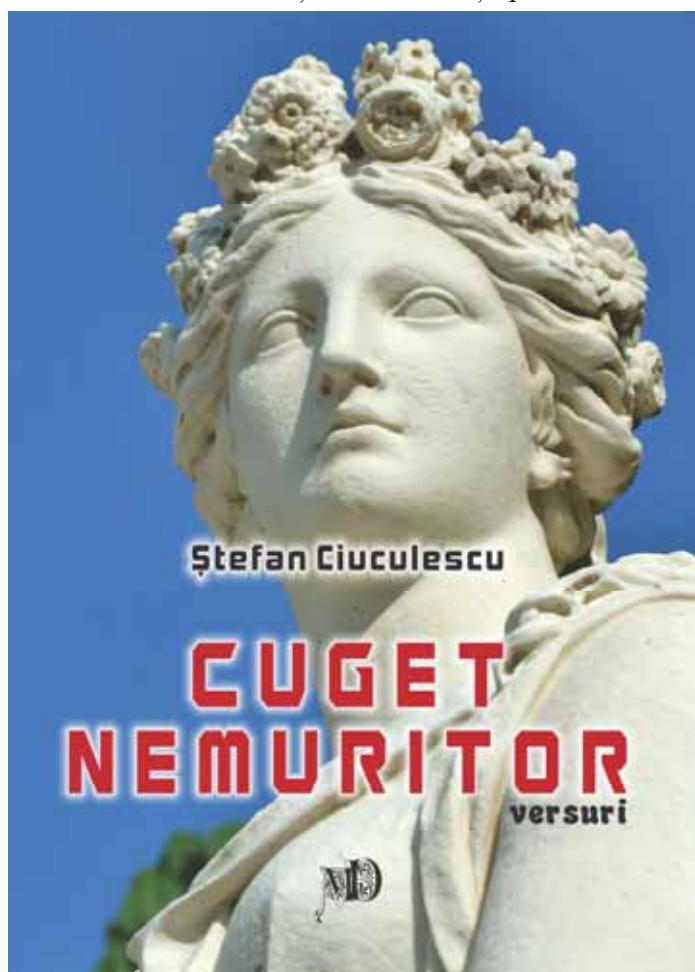
Deși a debutat în poezie târziu, medicul Ștefan Ciuculescu a făcut-o consistent, domolindu-și cultura și talentul, impunându-se ca un poet format, care a avut răbdarea să-și perfecționeze stilul, să aleagă tematica potrivită chemării sale și abia pe urmă să-și lanseze cărțile. *Cuget nemuritor*, noua sa carte de versuri, este o lucrare ambițioasă, care preamărește spiritul, eroismul și iubirea de țară, capitoarele sale vorbind de la sine despre subiectele grandioase puse în pagină: Socrate, Visul lui Mihai Viteazul.

Partea întâi a cărții *Cuget nemuritor* ne pune în față versuri de dragoste de mare rafinement, doine moderne care se citesc cu emoție:

„Frunză verde de saschiu/ Îmi e sufletul pustiu/
Alb-albastru-sidefiiu-/ Cugetul aleargă dus,/ Du-
pă flori, pe deal, în sus/ L-a ademenit un nor/ De
iubire și de dor...”

Ștefan Ciuculescu, în „Visul lui Mihai Viteazul”, compune o odă originală, grea în simboluri și originalitate: „La Târgoviști, pe dealul cultivat cu multe vii/ Stă necropola domnească, Mănăstirea Dealului,/ Loc de veșnică odihnă, de când i-au tăiat grumazul,/ Doarme-aici, de patru veacuri, capul lui Mihai Viteazul...”

Avem de-a face cu un poet adevărat, căruia îi așteptăm cu interes următoarele cărți.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Petruș ANDREI

Cărțile

Le văd și parcă inima mă doare
Că au adus în suflet mângâiere
Și-n timp ce totu-n lumea asta piere,
Lumina cărții e nemuritoare.

Iubesc peste măsură-a lor tăcere
Ce îmi preface noaptea-n sărbătoare
Și-o zi ploioasă într-o zi cu soare
Când guști ca dintr-un fagure de miere.

Aduc cinstire celui care-a scris-o
Că viața a-nviat-o, n-a ucis-o,
Ca să ne fie de învățătură.

Prin alte mâini, mai gingașe, trecută,
O carte te alină și te-ajută,
Citește cum citești Sfânta Scriptură.

În cartea vieții...

În cartea vieții mai sunt albe file
Și mâine noua pagină-și va scrie
Cu un condei muiat în veșnicie
Cum vor fi scris abilele Sibylle.

În fiecare zi – o bucurie –
Să crești cu ea averea ta de zile
Apoi, în inimă ascunde-ți-le
Când vântul toamnei prinde să adie.

Flămândului, tu foamea-i potolește,
Drumețului, tu setea-i ostoește
Cât încă-i apa vie în fântână

Și, până-a trece în eternitate,
Când trist și dulce clopotul va bate,
Să dai din timpul ce-o să-ți mai rămână.

Florian COPCEA

Plânsul creștea trecător

1.

toate amintirile se dezbrăcau de piele zise într-o zi cel care scrisese pe ziduri:

cuvintele sunt doar umbra lucrurilor ce vor fi supuse când lava tăcerii tale va curge cenușie spre bărbie.

el venise pe ascuns să afle numele secret al zeului ce îți citea viitorul în oglinda barocă și credea că poemul

e un fel de țipăt sau, mă rog, o mână mânăjită de sânge care bate un piron în plânsul lumii.

nu avea aripi pentru că nu era pasăre, nu avea lumină în gură fiindcă întunericul creștea după imaginea unui gând care își zidea degetele într-o realitatea poetică.

nu avea nici visuri nici visuri a repetat privind doar la ochiul care nu-l preface în piatră, isis.

și deodată sub coaja răbdării a venit timpul

să îi dăm pâine și niște explicații generoase ochilor înșirați de-a lungul unei ferestre închise precum o carte povestitoare de mări și copaci sub formă de catarge.

îmi voi pierde în sfârșit oasele a mărturisit femeia și s-a tot uitat în memoria noastră limitată pe o roată înaripată.

2.

ești gata, doamnă, să dăruiești gurii mele cuvântul cu mii de limbi,

iată, eu încep să mă pregătesc de a doua venire. asemenea timpului, nemuritor sunt în noaptea ta. și aproape: aripi rătăcitoare de îngeri umbrind picioarele tale depărtate, așteptând desigur o imaginară metaforă să le slujească în adevărata-ți trecere.

oh, și lovitura securii mușcând din arborele alb nu se mai stinge în răposata mea memorie, cum a spus rilke, în versul căruia, temător, m-am trezit visând o pasăre înăuntru.

să nu dea în sfârșit fructe vechile noastre dureri? gândurile acestea au putrezit în craniul aflat sub stăpânirea regelui pribeag înainte de a intra sfâșiat în lumina din care mi-a încolțit veșnicia.

3.

isis, tu vii din neant sau dintr-o legendă.

cred că tăcerii tale ar trebui la gât să-i așez un clopot, să se audă de departe cum trezește morții și viii din somn.

prin poarta numai de mine văzută se arătau chipuri de oameni care-și abandonaseră moartea în spatele aripei bufniței întoarsă din amintirea mamei prevestind celebrarea nimicului.

Timpul înaripat cu moarte hrănea ființa

1.

te-ai ridicat din cenușă cu dreptul de a te cuibări într-un poem românesc alături de spada unui gând tânăr, tăcere! arămitoare podoabă a ființei, am să-ți ridic un templu și peste umbre stele nepereche și hrănit de uitare am să-ți risipesc moartea fără nimic.

tu, în adâncul oaselor auzi cum timpul cel avar trece, cum în visul pietrei arde focul adus de zeu din afara noastră.

alungă din mine vocea lui isis și am să-ți împart cuvinte de neprins, tăcere.

2.

și luându-și fața de la zidul unde ți-am ascuns ochii și cheia care poate deschide ușa veșnici-

ei – zeița. grabnic muritoare vocea ei ne slujea viața, borges.

numai mâinile mi-o trădau scurtând-o cu sabia. vai mie, nesfârșită și neîmpăcată e ziua, aici se află rostul tău, inima ți-e dată și pâinea drept răsplată înflorind gura cu un adevăr. apoi, mai departe, nesupusă și spusă: poezia.

3.

sigur că da, libertatea este o frânghie pe care cobori în întunericul lui j. p. sartre sau în templul lui john keats de o înaripată zeiță care gloria în cuvânt știe să o ridice și să plângă poetul cu plâns nebunesc.

vor înflori salcâmi și-i poveste sub ei, umbra mea.

Ion R. POPA

Căsătoria nu poate avea loc

(Fragment din romanul în curs de apariție „Firul a două vieți” de Ion R. Popa)

Într-o sală special amenajată a vechiului și frumosului restaurant „Minerva” din Oraș, deja așteptau nerăbdători Nicola, Maria și Raul, când și-a făcut apariția Cătălina. Era însoțită de un ins de înălțime potrivită, cu plete cam rarefiate și încărunțite care fuseseră cândva blonde și ondulate, ochii, cândva albaștri, acum mai mult cenușii și... scăpați undeva sub niște sprâncene stufoase, fața palidă și cu mari complexe, determinate poate de mersul greoi.

După un moment de derută, Maria a tresărit. „Parcă am mai văzut undeva această cravată și costumul acesta, acum demodat!!” Peste încă puțin timp, nu i-a fost greu să recunoască în insul respectiv pe acela care cândva fusese iubitul său David, tatăl natural al lui Raul, dar care uitase de amândoi și se hârjonea cu „elevi” de liceu, venite în „practică agricolă” la gospodăria de stat unde el devenise proaspătul inginer de mare perspectivă, curtat de atâtea fete.

.....
Când toți au observat că discuția se apropie de sfârșit și tinerii așteptau cu nerăbdare încuviințarea căsătoriei, Maria s-a adresat direct lui David:

- Nu are importanță unde a crescut Cătălina. Un copil crescut la țară, după mine, este superior unuia crescut la oraș sub aspectul cunoștințelor și experienței de viață pe care i le-a oferit în mod direct natura, în mijlocul căreia a trăit. Aflați că și Raul a crescut la țară, la bunicii de la Făgureni..., și a așteptat să vadă reacția lui David, dar acesta a rămas ca inert.

Maria a avut impresia că David nu a auzit cele spuse și a revenit:

- Ați auzit de localitatea asta de sub munte, domnule David?

- Nu numai că am auzit, dar mă leagă de ea două momente cruciale ale vieții mele; acolo eram cu gândul acum, a bâiguit David.

- În ce constau acestea, domnule David? a devenit curioasă Maria, când a auzit că e vorba de două.

- Primul a însemnat cea mai frumoasă pagină a vieții mele; acolo o găsisem pe zâna sufletului meu neastâmpărat, cu care trebuia să mă fi căsătorit. Și acum, după atâția ani, mă trezesc noaptea și mă întreb de ce oi fi făcut eu neghobia de a o fi părăsit?

- Și al doilea moment? a insistat Maria, deși lui David îi curgeau lacrimile deja.

- Da. Acolo a fost omorât socrul meu, ciobanul Grigore Istrătoiu; am fot în repetate rânduri pe drumurile alea, ba la poliție pentru clarificarea crimei, ba la procese. După ultimul proces, pe care a dat Dumnezeu și l-am câștigat, la întoarcerea spre casă, am făcut accidentul în care mi-am pierdut soția. După asta am ajuns un gunoi al societății. Mai bine muream eu ca să nu-i mai încurc pe alții.

Apoi a izbucnit în hohote de plâns. Momentul a fost respectat de toți cei de față.

- Am auzit de Istrătoiu. Multă lume lua brânză numai de la el; chiar și părinții mei. Avea marfa cea mai bună și prețurile sub piață, a încercat Maria să risipească tristețea care plutea peste toți.

David abia acum și-a ridicat ochii și a privit-o atent pe Maria.

- Dumneavoastră sunteți fiica profesorilor Dumbrăveanu?

- Da! Totodată și mama lui Raul, care a crescut fără tată până când mi-am luat gândul de la tine și am dat curaj acestui Om, Nicola, care

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

aștepta cuminte îngăduința mea. Iată de ce căsătoria aceasta nu poate avea loc. Raul și Cătălina sunt frați după tată. Raul nu este altul decât copilul pe care l-ai dat uitării într-un sat de munte, până când l-a luat acest Nicola și l-a așezat lângă Petrișor, fiul lui, iubindu-i sau dojenindu-i fără nicio deosebire, s-a dezlănțuit din nou Maria.

Când l-a privit, David era în lacrimi. S-a ridicat, s-a închinat și a zis:

- Pentru toate astea, eu, David Răureanu, sunt singurul vinovat. Mă bucur că ți-ai găsit fericirea într-o căsnicie cu un om minunat. Aș vrea ca Raul și Cătălina să rămână ca frații, fiindcă frați sunt. De la voi și de la ei eu nu mai doresc altceva decât să mă iertați!

- Te-am iertat demult, i-a transmis Maria.

- Oricum, firul vieții mele se apropie de sfârșit. Să dea Dumnezeu ca al vostru și al lor să continue în fericire până la adânci bătrâneți. Nicio grijă, Cătălina și Raul își vor găsi fiecare perechea! Principalul este să fie oameni nu doar cu știință de carte, dar și cu suflet curat. Restul le oferă viața. Domnul să fie cu voi și să vă ferească de orice rău!

David s-a ridicat și a plecat târându-și cu greu picioarele. În urma lui s-a așternut liniștea. Cei mai stânjeniți de cele petrecute au fost cei doi tineri, până când, privind unul în ochii celuilalt, Raul a săltat din umeri și a zis:

- Asta e situația, nu avem ce face!

Îndată au auzit larmă pe stradă și multă lume alergând spre Biserica Sf. Dumitru. Apoi s-a auzit sirena unei mașini de salvare.

- Ce s-o fi întâmplat? a sărit Nicola de pe scaun.

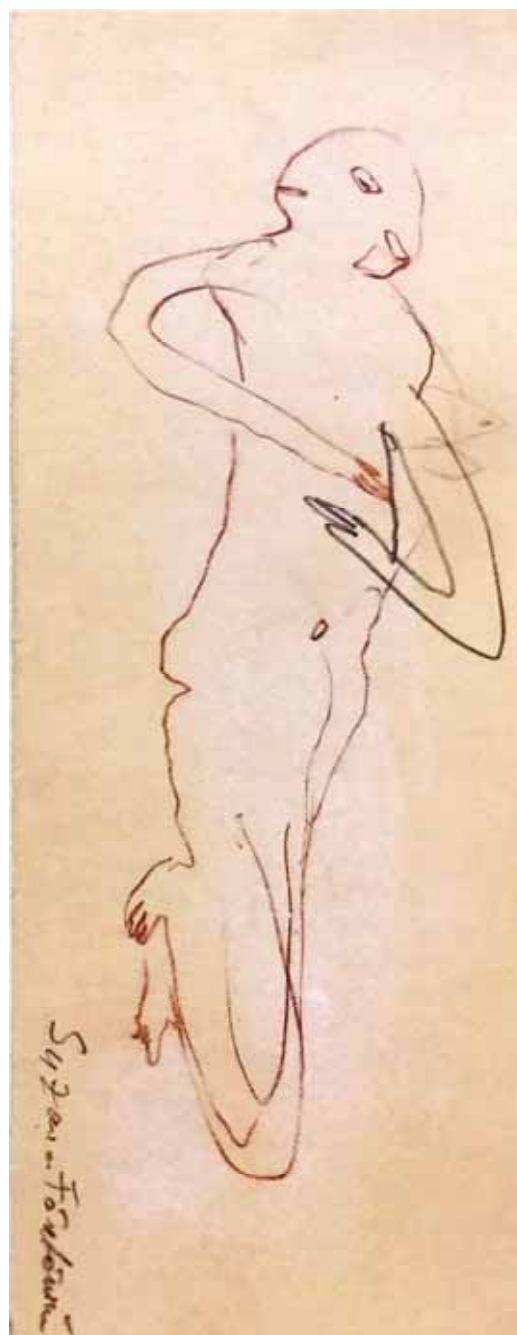
- Ne ducem noi ca să vedem, s-a oferit Raul, prinzând-o pe Cătălina de mână, dar ea s-a smuls de lângă el după câțiva pași.

Când au ajuns, cineva povestea întâmplarea în fața unei mașini utilitare: „Eu îl văzui când își potrivea în mână o hârtie, așteptă să se apropie mașina și, când aceasta mai avea doi-trei metri

până în dreptul său, se aruncă cu toată hotărârea. Șoferul nu mai avea ce să fi făcut”.

După ce l-au văzut când a fost urcat în mașina salvării și au ascultat relatarea acelui cetățean, tinerii s-au întors. Raul a relatat cu tristețe:

- Tata s-a aruncat înaintea unei autoutilitare. Am văzut și biletul scris de el și aflat în mâna șoferului: „Aici s-a rupt firul vieții mele, pe care n-am știut s-o prețuiesc. David Răureanu”.

Pictură de Suzana Fântânariu

Teatru • Teatru • Teatru • Teatru • Teatru • Teatru • Teatru

Mihaela CHIRIȚESCU

Fête

Marele scriitor francez de teatru, reprezentant ilustru al satirei comice a secolului al XVII-lea, rămâne în actualitate pe scena Teatrului Național din Craiova prin spectacolul *Fête* regizat de Andreea Ciocârlan. Pornind de la două celebre comedii ale marelui scriitor francez, *Prețioasele ridicole* (*Les Précieuses ridicules*) și *Tartuffe*, este creat scenariul comediei *Fête* care este jucată la dorința Regelui Soare (Cătălin Vieru) care vrea să vadă o comedie adevărată.

Spectacolul *Fête* păstrează personajele din *Prețioasele ridicole* și *Tartuffe*, aducându-le în actualitate prin vestimentație, machiaj, limbaj.

Considerând despre ele-însele că s-ar încadra perfect în cuvintele celui care le-a creat - «Oamenii de rang mare știu totul fără să fi studiat ceva vreodată» prețioasele Cathos (Iulia Colan) și Magdelon (Raluca Păun) își trăiesc povestea pariziană așa cum cred ele că ar fi mai bine. Atrase de tot ce poate fi cumpărat cu banii pe care îi are tatăl lui Magdelon, Gorgibus (Constantin Cicort), preocupate de - *nimic* -, așa cum afirmă cu mândrie mai tot timpul, își construiesc un țel din a aștepta să cunoască bărbați de rang înalt care să le introducă în înalta societate și care să le ofere multe cadouri. Lumea lor se învârtă în aceste coordonate. Nu îi plac pe La Grange (Claudiu Mihail) și pe Du Croisy (Vlad Udrescu) pentru că, manierați și cu bun simț fiind, prețioaselor le par plictisitori și lipsiți de viziune modernă asupra vieții. Însă, deloc paradoxal pentru categoria pe care o reprezintă cu succes, se simt atrase de titlurile pe care le afișează fals în fața lor cei doi servitori ai lui La Grange și Du Croisy, Viconte de Jodelet (Eugen Titu) și Marchizul de Mascarille (Angel Rababoc).

Personajele abuzează de comicul de limbaj (să popoleze, almanah, domnul Lagrajd; Magdelon: «O, Doamne! V-am rămâne îndatorate cu cea mai mare datorie dacă ne-ați face acest bine...»), de comicul de caracter (Marchizul de Mascarille: «Medalioanele sunt greu de făcut și cer o înțelepciune adâncă. Veți vedea, în stilul meu, că nu vă vor dispăcea...»), de cel de situație (Cathos: «Ați scris o piesă și ați îndrăznit să o dați altora să o joace...»), Magdelon: «Vă mărturisesc că sunt nebună după me-

dalioane. Cred că nimic nu-i mai curtenitor ca ele.» Prin simpla apariție, prin gesturi, mimică, voce pițigăiată sau ridicată, personajele dau naștere unei lumi deloc apuse.

Molière (Angel Rababoc) mărturisește în monologul pe care îl ține în fața Regelui Soare că, de fapt, comedia este cea care scoate la iveală o lume viciată. Marotte (Geni Macsim) descrie în trei cuvinte lumea măruntă în care trăiesc cele două prețioase. Întrebată fiind de Gorgibus ce fac prețioasele, aceasta răspunde sec: «*Pomadă pentru buze*». Prin amorțea permanentă de care dă dovadă, portarul (George Adrian) demonstrează parcă dorința arzătoare a tuturor de a nu ieși din acele coordonate în care s-au înfipt adânc.

Personajele din *Tartuffe* descriu și ele o lume viciată: Elmire (Romanița Ionescu) vrea și reușește să-i demonstreze soțului ei, Orgon (Cătălin Miculeasa), că Tartuffe (Vlad Udrescu) este un impostor. «Un *tartuffe* este un ipocrit, în special unul expunând moralitate afectată sau evlavie religioasă».

Așadar, spectacolul *Fête* scoate în evidență caractere viciate care își iubesc nebunește propria condiție, fiind preocupate în permanență să o aprofundeze, fără a conștientiza măcar o secundă penibilul propriilor comportamente și acțiuni.

Ion C. ȘTEFAN

Un poet în plină ascensiune

Vasile TOMA, „Viața, o lăcrimândă mirare”, Ex Libris Universalis, București, 2015.

Dintre volumele de versuri publicate până acum de inginerul Vasile Toma („Leacul de fiecare zi”, „Un miraj care lasă urme”), „Viața, o lăcrimândă mirare” mi se pare a avea un titlu liric adecvat structurii sale sufletești: „Viața nu-i o povară, nici lux,/ ci-i o lăcrimândă mirare;/ sau poate-i doar un tacit/ ajutor dat veșniciei/ să încolțească în inimi” (*Viața, o lăcrimândă mirare*, p. 9). De fapt, criticul literar Emil Lungeanu observa, în cuvântul introductiv „La trap cu Pegasul pe strada Sapienței”: „Dincolo de aspectele ei filosofice, lirica lui Vasile Toma rămâne caracteristică prin gnomism, practicat în asemenea măsură încât devine metodă în toată puterea cuvântului” (p. 7). Totuși, găsim adesea adevărate accente lirice, bine conturate: „Ca un fluture/ împotriva vântului,/ ca un bob de rouă/ împotriva soarelui,/ ca vraja unui vis/ împotriva uitării —/ e trupul tău/ despicând, ca un pumnal,/ umbrele țărâni” (*Pentru că tu ești*, p. 68).

Ca orice tehnocrat, deprins mai mult cu faptele concrete decât cu zborul iluzoriu al cuvântului, de fluture pe aripile primăverii, Vasile Toma înaintază prudent pe câmpul literaturii, atent atât la faptul de a nu emite stridențe, cât și la promovarea unei lirici echilibrate, bine gândite, printr-o selecție atentă a expresiilor: „Uneori căutăm, într-o rază/ de stea, o porțiță/ pentru interpretări și refugii./ Alteori, în colții înghețați/ ai iernii, căutăm/ mângâierea unui zefir” (*Iluzie*, p. 11). Câteodată, poezia îl fură în așa măsură încât autorul uită că este un tehnocrat: „Zadarnic aștept un glas/ din oglindă — / nici măcar ecoul/ unui vis.../ Caut mai adânc/ în amintire —/ aceeași dezamăgire... (*Două elegii*, p. 13).

De fapt, aceste trepte par mai mult speculațiile mele de critic literar, care încearcă să-l încadreze pe poet la locul ce i se cuvine, adică un liric stăpân pe mijloacele sale de exprimare, cu lecturi bogate, încât accept că, indiferent din ce sferă de preocupări ar proveni, el se prezintă, în primul rând, ca un poet talentat — demn de a fi luat în considerare de confracții săi: „Dar uiți că ai suferit și ai plâns,/ că uneori te-ai simțit străin/ într-o inimă pe care/ o credeai parte din tine —/ și că nu o dată ai tremurat/ pe muchea dintre întuneric și lumină”. (*Fericirea*, p. 19).

Încât prezentarea pe care i-o fac exprimă convingerea mea că poetul Vasile Toma se află pe drumul său liric cel mai bun — și-i urez succes pe mai departe.

Pictură de Suzana Fântânariu

Davian VLAD

Binecuvântarea pasiunii prin hățișul cuvintelor

La început a fost cuvântul. Rostit. Apoi cel scris. Și astfel lumea a început să-și contureze singură destinul, prin acest miraculos instrument de transmitere a ideilor, conceptelor și noțiunilor de orice natură. Cuvintele sunt cărămizile civilizației, aceasta este constatarea imposibil de combătut pe care au expus-o semenilor lor toți învățații lumii. Și trebuie să facem reverențe în fața cuvântului, să-l respectăm, să-l protejăm și să-i permitem, și de acum încolo, să poată edifica și cizela civilizația umană. Ray Bradbury spunea că, pentru a distruge cultura, nu e nevoie să arzi cărțile, ci să-i faci pe oameni să nu le mai citească. Și o astfel de perspectivă ne produce deja fiori pe șira spinării, iar îndepărtarea de cuvânt și de profunzimile sale, de sensurile pe care acesta le cară neabătut pe umeri, ne induce acea „senzație de urgență”, vorba englezilor, aprinde becul roșu al conștiinței și dă semnalul unei cruciade culturale ineluctabile.

Ilie Dobre est un împătimit al cuvântului. Scris și rostit. El a împlânzit de mult timp sensurile și nuanțele care, pentru alții, au rămas forme fără fond sau vorbe în vânt. Om de radio fiind, pentru el cuvântul este sacrosanct, imuabil, inviolabil, inevitabil. Spirit competitiv, Ilie Dobre este permanent în stare de alertă, senzația de neliniște productivă este pentru el un permanent resort care declanșează reacții prompte și care alimentează dorința de a depăși și, mai ales, de a se autodepăși. Nu e de mirare că, în acest tipar contextual, Ilie Dobre are în palmares un număr impresionant de recorduri și de performanțe. Literare și radiofonice. Iar viteza proverbială a comentariilor sale sportive contaminează și stilul prin care scriitorul își construiește metodic cele două romane în discuție. Ceea ce nu dăunează receptării, ba dimpotrivă,

induce o disponibilitate cinematografică a textului literar. Astfel că imaginile se succed cu repeziciune, iar cititorul simte dorința irezistibilă de a parcurge cât mai rapid paginile pentru a ajunge la un deznodământ dificil de anticipat, pentru a ajunge la finalul povestirii, la sfârșitul „filmului”.

Cele două construcții romanești asupra cărora ne vom opri în continuare stau amândouă sub semnul unei revolte împotriva nedreptății și/sau indiferenței, cei doi protagoniști făcând dovada unei intransigențe morale care, într-un context potrivit, îi pune pe ambii în situații critice. Dar, în ciuda presiunilor constante și din ce în ce mai intense, cele două personaje nu-și reneagă convingerile funciare și nu fac nicio concesie atunci când în balanță sunt tocmai principiile lor cele mai de preț. Iar similitudinile stilistice și structurale dintre „Blestemul pasiunii” (Editura Paralela 45, 2006) și „Prin hățișul iluziilor” (Editura Paralela 45, 2016) nu se opresc aici. În ambele cărți, autorul își denumește personajele, în special pe cele negative, pornind de la substantive dintre cele mai comune. Chiar și toponimele sunt camuflate în aceeași manieră, nu întotdeauna foarte fericită. Mai trebuie remarcat și faptul că paginile celor două romane abundă în aforisme semnate de mari personalități (Oscar Wilde, John Fitzgerald Kennedy, Winston Churchill, La Fontaine, Mahatma Gandhi, Marin Preda etc.), un demers intertextual uneori forțat, rareori chiar strident, ostentativ.

În romanul „Prin hățișul iluziilor”, Ilie Dobre evocă povestea unui tânăr contabil agricol, competent și vertical, care se luptă cu metodele unui sistem profund viciat, într-o perioadă a imposturii și a inechității, încercând să facă dreptate într-un caz în care este implicat un general comunist pe care legea, în mod obișnuit,

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

nu-l poate trage la răspundere și care încearcă să mușamalizeze uciderea unui nefericit soldat aflat la locul nepotrivit, în momentul nepotrivit. Demersul lui Gheorghiță Sutușteanu, deși la limita neverosimilului, ținând cont de cutumele epocii în care se produce, este admirabil și, deși puțin probabil, este împărtășit și de alte personaje, care își reprimă și ele cele mai puternice temeri și rețineri pentru a duce la îndeplinire un act nu vindicativ, ci de justiție. Și cum slalomul printre politrucii și lichele este sport extrem, tânărul însuflețit de acest donquijotism adorabil se vede nevoit să se agațe de fiecare speranță, să se folosească de orice truc pentru a înșela vigilența sistemului, ducând o continuă luptă de supraviețuire. A sa, dar mai ales a convingerilor și idealurilor pe care le prețuiește și în virtutea cărora nu poate concepe să trăiască în și prin compromis. O intransigență dezirabilă, dar incredibil de periculoasă într-o societate a tăcerii complice, în care cuvintelor li se refuză sensurile, într-un veac de singurătate sistematizată în care a fi altfel decât tiparul aprobat de regimul autocrat era considerat un atac la însăși existența unei ideologii nefaste. Ritmul alert al narațiunii atrage, dar și creează, pe alocuri, senzația tratării sumare a unor episoade, ba chiar a trecerii cu vederea a unora dintre ele. Dincolo de aceste reproșuri minimale, cartea se citește cu plăcere, autorul omniscient nelăsându-ne niciun moment de respiro în încercarea de a ne ține permanent în priză.

„Blestemul pasiunii” este un bildungsroman pe repede înainte, cu puternice accente autobiografice, un construct narativ dinamic prin care ni se dezvăluie sinuosul proces de formare a unui tânăr care vrea să se ghideze în viață doar pe propriile-i convingeri și care refuză să se lase influențat de convenții și doborât de constrângeri. Într-o lume a capetelor plecate,

a veleitarilor, a impostorilor și intriganților, perpetuată, din nefericire, mult prea mult timp și după 1989, într-o presă anchilozată de propriile limite și metehne, permanent siluită de interdicții și sufocată de indicații fără drept de apel din partea „tovarășilor”, atotștiutori și de neînduplecat, apariția unui astfel de om, energic, entuziast, onest și idealist, nu poate să nu tulbure apele. Astfel că rezistența spirituală a acestuia va fi pusă la grea încercare, scutul său moral va fi supus teribilului tir dezlănțuit de indivizii care își simt poziția amenințată și care se tem că orice incident, oricât de mic ar fi acesta, ar putea duce la pierderea privilegiilor de care beneficiază. Nemeritat, cum altfel. Lupta cu detractorii continuă și după Revoluție, și protagonistul nostru, Ilarie Sturzeanu, continuă să nu abdice de la principiile sale, oricât de virulente ar fi campaniile de defăimare dezlănțuite de cei care văd o teribilă amenințare în cei care au vocație și viziune, cei care resimt efectele acelui „blestem al pasiunii” pe care îl conștientizează cu tristețe și Sturzeanu, tânărul cucerit definitiv de istorie și de jurnalism, în finalul unei cărți în care tenacitatea și corectitudinea, deși operând într-un mediu ostil, creionează sau rescriu destine: „N-a intuit nicio clipă că o simplă și nevinovată pasiune poate genera, vreodată, în locul unor firești bucurii sau satisfacții sufletești, un blestem năucitor și, parcă, etern...”

În aceste două romane, Ilie Dobre pune în oglindă virtuți și imperfecțiuni umane, creionează destine siameze și evocă episoade de viață, când luminoase, când dezolante, care-și cer dreptul la elucidare. La un ultim cuvânt. La sentința definitivă prin care să se pună capăt incertitudinii. Și prin care, la adăpostul cuvintelor potrivite, revendicate din nou de sens, pasiunea să rupă din nou blestemul, redevenind binecuvântare.

Dumitru DUȚĂ

Destinul cărții

Deseori, destinul unei cărți este mai curios decât acela al unui om. Culegerea de versuri a poetului grec Alkman a ajuns la noi în cel mai neobișnuit fel. Suluri de papirus ar fi pierit dacă n-ar fi fost înmormântate odată cu autorul.

La vechii egipteni exista obiceiul ca în mormânt, împreună cu mumia, să se pună toate hârtiile și cărțile scrise în timpul vieții. Pe pieptul mumiei, s-au odihnit până în timpurile noastre scrisorile, operele științifice și versurile scrise de oameni care au trăit cu mii de ani în urmă.

În mormintele egiptene s-au păstrat o mulțime de cărți, care nu s-ar fi putut păstra în biblioteci. Cea mai mare dintre bibliotecile egiptene - Alexandria- a ars în timpul conflictelor armate cu împăratul Iulius Cezar. Au pierit atunci manuscrise minunate odată cu milioane de suluri. De la cărțile care făceau cititorii să râdă ori să plângă nu ne-au rămas decât titlurile așa cum se păstrează ele pe monumentele funerare, numele unor oameni care de multă vreme au putrezit ori au fost uitați.

În Evul Mediu, când pergamentul era foarte scump, se întâmpla ca atunci când se găsea un manuscris antic, să se răzuiască de pe el cu un cuțit textul vechi și, în locul poemului grecesc sau al opereii unui istoric roman, să fie scrise viețile sfinților. Nenumărate cărți ar fi pierit dacă în vremea noastră nu ar fi fost găsit mijlocul de a reînvia cărțile distruse sau palimpsestele.

Cerneala se impregna atât de adânc în pergament, încât cea mai aprigă răzuire nu putea să șteargă complet urmele textului. Uneori, este suficient să uzi manuscrisul cu o anumită compoziție chimică ca să apară contururile roșietice sau albastre ale vechiului text. Când se folosește acidul tonic, extras din gogoșile de ristic, ma-

nuscrisul începe să se înnegrească, moare a doua oară. Dar, au început să se întrebuințeze și alte compoziții care fac ca textul să apară pentru scurt timp. În clipa în care a apărut, textul trebuie fotografiat și compoziția spălată. Astăzi, pe scară largă, cercetătorii recurg la razele infraroșii.

Cărțile au avut dușmani, este adevărat, dar au avut și prieteni care le căutau prin mormintele egiptene, sub cenușa orașelor Herculenum și Pompei și în arhivele mănăstirilor.

Este interesantă povestea unuia dintre acești prieteni ai cărților, Scipione Maffei, în care ne spune cum a descoperit biblioteca din Verona. Pe Maffei nu l-a descurajat eșecul predecesorilor săi. Cu toate că nu era un învățat paleograf, el se puse pe lucru cu pasiune. În cele din urmă, a găsit biblioteca acolo unde fusese căutată în zadar. În dulapurile depozitului din Verona nu existau cărți. Însă nimănui până la Maffei, nu-i trecuse prin gând să ia o scară și să se uite sus, pe dulapuri, unde toate aceste manuscrise prețioase zăceau de mulți ani în praf și dezordine. Maffei era să leșine de bucurie: în fața lui se aflau cele mai vechi manuscrise latine din câte există.

S-ar mai putea povesti multe lucruri interesante despre peripețiile cărților. Fiecare carte veche ajunsă până la noi este o corăbioară de hârtie, care a străbătut marea furtunoasă a istoriei. Câte pericole nu stau în drumul unei astfel de corăbioare! Ea este construită din cel mai șubred material. Nu numai focul, dar și viermii o pot distruge.

În vremea noastră, când cărțile sunt tipărite cu miile, există totdeauna speranța că dintre numeroasele exemplare gemene, cel puțin unul va învinge veacurile. Dar, în vechime, când căr-

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

țile nu erau tipărite, ci copiate, pieirea unui manuscris era deseori un lucru ireparabil, sfârșitul operei pe care o conținea. De aceea s-au păstrat așa de puține cărți vechi, scrise de mână.

În soarta cărților era oglindită istoria popoarelor și țărilor. Cărțile făceau mai mult decât să povestească și să învețe. Ele luau parte la războaie și revoluții, ajutau la detronarea regiilor, luptau și de partea asupriților, și de partea asupritorilor.

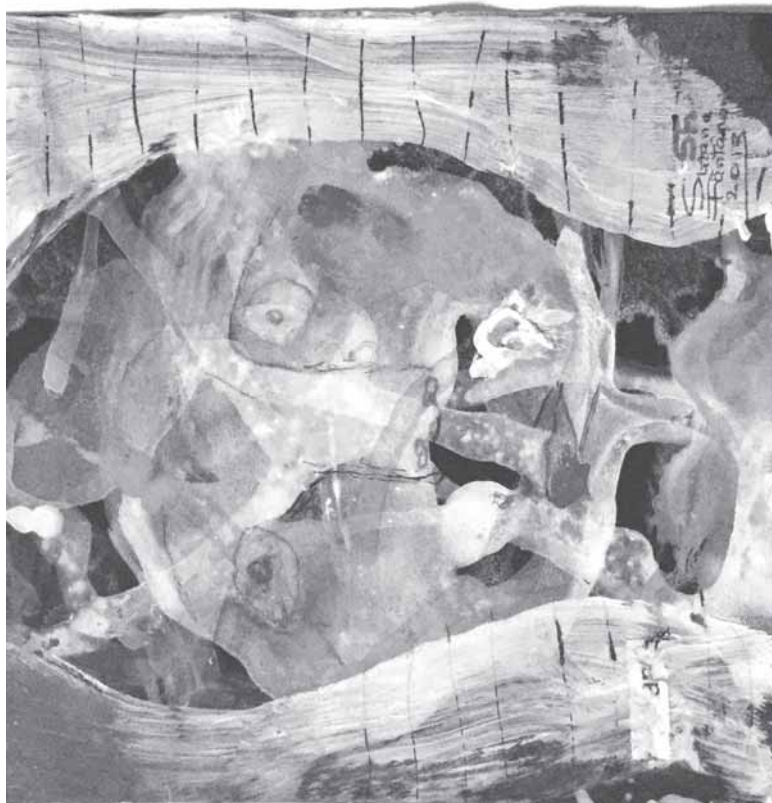
Viața cărților și viața oamenilor au fost întotdeauna într-o legătură indisolubilă. Iată o întâmplare când omul și cărțile lui au pierit în același timp pe același rug. Aceasta s-a petrecut în Franța, în secolul XVI, în 1539, când muncitorii tipografi din Lyon au declanșat o grevă. Era prima grevă a muncitorilor tipografi. Între zețari și patronii tipografi a început un război care a durat timp de doi ani. Însă unul dintre patroni a luat partea muncitorilor. Greva s-a terminat și prin victoria patronilor revendicările muncitorilor au fost respinse, iar ziua de lucru

stabilită la cincisprezece ore.

Tipografii nu au uitat nedreptatea. Peste cinci ani, la Facultatea de Teologie din Paris s-a primit denunțul că cel care pactizase cu muncitorii avea o carte în care predica ateismul. În această carte erau tipărite următoarele cuvinte: „După moartea ta, te vei preface în nimic”. Cuvântul „nimic” i-a fost pus în cărcă, deoarece nega nemurirea sufletului.

Judecata nu a fost lungă și bietul om a fost osândit la moarte literalmente pentru nimic, fiind ars împreună cu cărțile lui, în piața Mobert din Paris.

În concluzia acestei povestiri, să consemnăm faptul că de la începutul civilizației oamenii au manifestat o mare râvnă de a învăța, de a cunoaște și de a pătrunde tainele existenței. Nimeni nu a reușit să facă acest lucru de unul singur, ci a trebuit să preia ceea ce deja știau înaintașii săi. Antichitatea, Evul Mediu și Epoca Modernă și-au perfecționat formele de instruire folosind consecvent cartea.

Pictură de Suzana Fântânariu

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

George DĂNIȘOR

Timp

Pașii goliți de iubirea pentru mers
Încotro mă îndreaptă acum și aici?
Chemarea depărtărilor mai are sens?
Ce orizonturi să mai fie
Când totul se clatină în apusul
Soarelui ce arde depărtările?
Cine să mă întâmpine la capătul
Drumului ca o cădere în neant?
Spre mine vine ca un ecou
Disperarea de a nu ajunge
Să locuiesc prea scurta secundă
Într-un spațiu ce se îngustează mereu.
De unde vine acest ecou continuu
Ce se izbește de pieptul meu
Deschis ca o acoladă ce ascunde noaptea
În cutele unui timp pierdut?
Mă întâmpină cineva
Acum, în prag de seară,
În scăpătatul Soarelui
Ce-și caută lumina risipită în plină strălucire.
Oare regretă el pierderea luminii
Din moment ce o recuperează în zori de zi?

Anotimpul visării

Ochii mei prea plini
De atâta vedere
Nu mai caută reazem
În mușcata roșie
A începutului de iunie.
Gândul meu golit de impresii
Nu se mai cațără
Pe verdele iederii
Ce urcă în disperare
Pe umerii încovoiați
Ai vechilor clădiri.
Lăsați în voia sorții
Pașii mă poartă
Spre tainicele mistere
Ale iernii ascunse
Sub mantia verii.

Călătorie

Mărginit
Mă dezvărginez
În secunda ce cade greu
Peste gândul meu în rătăcire.
Gândeam la tata
Și, în aceeași măsură, gândeam
La mama.
S-au întors din moarte
Călătorind pe coama vieții
Aducând vești din lumea lor
Cea fără de spații.
Stând de vorbă cu mine,
Mi-au spus că nici timpul
Nu are loc pe câmpiile verzi
Dezmărginite de atâta spirit.
Tata m-a invitat să-i urmez
Într-o călătorie ce nu va avea
Sfârșit.
Prefer să rămân aici, i-am spus,
În mărginirea ce se dezvărginește
Mereu și mereu, la infinit.

Reverie

Ca un titan mă ridic
Din magma clocotindă
A începutului.
În deplină incertitudine
Privirea mea stăruie aprig
Peste vidul ce se deschide
Dincolo de brazda de foc.
O explozie de întuneric încearcă zadarnic
Să-mi spargă pieptul
Căzut în adormire.
Sunt atunci pasăre
Ce își ia zborul spre neștiutele lumi.
Iar viitorul îl citesc
În palma larg deschisă
Spre Soare-Răsare.
Este semn că totul poate începe
Dinspre destinul meu
Spre destinul cocorilor ce vor veni
În prag de seară.

Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică

Aurora Speranța CERNITU

Suzana Fântânariu și renașterea obiectelor uitate

Inconfundabilă, Suzana Fântânariu, artistă de largă respirație creatoare, ne trezește și ne îmbracă sufletul în trăiri noi și îndelung meditative. Căci mereu novatoare, deschide drumuri noi și pline de sens. Școlită la Iași și Cluj, Suzana Fântânariu își dedică primii ani ai tinereții bidimensionalului, dihotomiile alb-negru i-au permis să radiografeze și să purifice procesul gravării, care o impune ca identitate artistică.

Neobosită în căutările sale, în tandem cu entuziasmul și curiozitatea, artista străbate teritorii noi, adunând și dând sensuri noi lucrurilor comune, ce zac în uitare. Acum este momentul când apare extensia spre tridimensional. Cu migală și prețuire se apleacă spre bogăția dantelelor vechi, părăsite în uitare și recompunându-le în obiecte artistice, le mai naște o dată, iar această Renaștere le dă viață nouă și nebănuită. La fel se întâmplă cu fotografiile vechi ce au centrale destine de oameni care au fost. Așezate conform unui principiu interior, prin colaj, instalații, carte-obiect, creează corporalitate, presărând pe alocuri valori decorative. Un alt material pe care îl preferă și pe care îl întâlnim adesea în lucrările sale este lemnul „considerat în India și Grecia, substanță universală, are putere simbolistică, evocând înțelepciunea și știința supraomenească. *Arborele lumii*, *Pomul vieții* sunt sinonime cu *Axa Lumii*”.

Suzana Fântânariu este creator de școală, are discipoli de al căror destin se simte aproape și totuși, doar în imperiul atelierului său poate decanta cumulum de informații cotidiene care poate fi nociv pentru artist. Doar de la fereastra

atelierului „unde plouă cu lumină” se așază liniștea propice creației. Aici se nasc pe rând lucrări care devin expoziții așteptate cu răbdare și curiozitate de către privitori.

În recenta expoziție, „Uitat în manuscris”, deschisă la Sala „Dana” din Iași, vizitatorii au putut să se întâlnească cu cele mai recente

creații ale Suzanei Fântânariu. «Artistă reputată, creatoare de școală, Suzana Fântânariu-Baia se detașează de iluștrii colegi de generație printr-o serie de calități ieșite din tipar, calități ce o confirmă ca personalitate aparte și indispensabilă culturii contemporane. Expoziția „Uitat în manuscris”, prezentă la Galeria „Dana” Iași, grătează în jurul simbolului și al materiei, al conceptului și al obiectului, cu infinite posibilități de reconfigurare ale mesajului, de la ancestral la postmodern, cu o inteligență imuabilă ce obligă diversitatea să devină un stil», mărturisește Maria Bilașevschi, critic de artă.

Mihai ANTONESCU

O mie și una de mirese, o singură rochie albă

...Și mărul a văzut-o mai întâi într-o fotografie adusă de vânt dintr-un meleag îndepărtat și misterios. Un meleag locuit de fecioare unde bărbații erau interziși din porunca nu știm cui, însă fluturii, nu. Ei, fluturii, au desprins din albumul comun al aceluia tărâm o fotografie la întâmplare, ori poate nu, trecând-o clandestin prin purpura unui început de noiembrie inserat și rece, așezând-o mai apoi în geanta vântului poștaş, hărăzind-o mărilor tânăr și răbdător din grădina noastră, a cititorilor îndrăgostiți de frumos. *Era atâta de frumoasă/ fecioara din fotografie/ și poleită toată, Doamne,/ din creștet până-n tălpi cu poezie.*

Volumul de versuri al Corinei Ligia Pătrașcu „Vând rochie de mireasă”, apărut la Libris Editorial în anul 2017, se constituie într-un șirag de scurte respirații așezate fix pe hotarul dintre două viscoliri... Una a primăverii florale încălzindu-i urmele pașilor, cealaltă a întâiilor ninsori dar nic risipite de mâna cerului. Poemele au măsura unei bune transfigurări a stării de contemplație în metaforă subtil – insinuantă, anume trecută prin mireasma dorului ce bănuiește ființa poetei: „înghesui în conturul ramei/ strigăte de păsări mirate/ că legăn spice de grâu/ la gura inimii”. (Tablou)

Sunt poeme cuminți așternute în calea jumătății pereche, purtând în respirația lor atât suspinul dezamăgirii, cât și izul resemnat al unei potențiale, viitoare speranțe: „se-mprăstie soarele/ fuge lumina zorilor/ de strigătele ploii/ când arunci pietre/ întuneci orbite/ stau ca o căprioară zgribulită/ la răscruce privind/ drepte și stângi// n-ai mai venit...” (Când pleci...)

Există un fel de interdicție a strigătului în poeme, o rostuire calmă, șoptit-chemătoare unde ludicul capătă dimensiuni solare blând înfășurate pe trunchiul spunerii, unde patima, simțurile estetic strunite, cum și revolta uneori vag insinuantă a unui „lăuntru” etern clocotitor, definesc valoarea poetei: „încolțesc în cămașa spicului/ înfășurată de adierea dulce a zefirului/ dimineața pe buzele macilor/ noaptea adânc în pieptul tău...” (Patimă)

Tagore spunea undeva că acela care nu crede în poezie nu a înțeles nimic din bucuria lumii ce-l înconjoară. Tot astfel eventualul cititor, fără vina lui rămas prizonier tiparelor arhiștiute și ale cutumei, este îndemnat spre relectură, spre ajungerea cu adevărat la frumusețea și adâncul versurilor Corinei Ligia Pătrașcu: „emoție mistuitoare/ dincolo de cuvinte/ găti-te încălcite/ poleite ademenitoare/ îngheață sângele fierbinte/ vâltoarea-n cerneală/ irosește penițe/ arde ecoul fântânii/ îndoiaie cumpene/ expandează ființa/ ce e cu mine/ cu tine?” (Încerc definiția dorului)

„Vând rochie de mireasă” este o carte a dorului mărturisit pe șoptite, a credinței că „măinele” luminos și cald va șterge norii unui „ieri” cu tot ce presupune lipsa măsurii în dăruire și inevitabilul la ruleta adeseori minci-noasă a vieții. Corina Ligia Pătrașcu este umbra mărilor din povestea ei, a mărilor care găzduiește pe umerii lui tineri foșnetul unei rochii stelare în mireasma căreia așteaptă să se învelească o mie și una de fecioare evadate, la rândul-le, din raiul castității și tocmindu-și la aceeași ruletă a vieții surâsul și lacrima.

Ave!

Victor RUSU

Un galop liric cu „Caii Roz” ai Emanuelei Bușoi

Poeta, excelenta traducătoare și eseista Emanuela Bușoi și-a îmbogățit deja apreciabila bibliografie, cu un nou volum de versuri bilingv, „Caii Roz”/„Les Chevaux Roses”, apărut recent, la prestigioasa editură timișoreană „Brumar”.

În bună măsură, discursul liric din acest volum evoluează marcat de autentice trăiri, convingător, sub semnul timpului în inexorabilă trecere: „Ce va fi va fi, glob de cristal curat, / Soarele sus va fi și fără tine, / Luna intră-n nori și fără mine, / Nu te mira în van: ce e dat e dat.” („Ce va fi va fi”, p.4)

De remarcat atitudinea mioritică a eroului liric, de liniște și superioară, impresionantă înțelegere a rosturilor și legilor nescrise ale firii, ale vieții și morții, de acceptare cu deplin echilibru lăuntric a destinului.

O foarte originală reprezentare a trecerii anilor tineri („ora de foc”) se constituie în elementul imagistic dominant, în jurul căruia este construită întreaga poezie „Te duci” (titlu explicit în legătură cu conținutul ideatic al poeziei), ale cărei versuri se îmbină, în final, într-o singură imagine amplă, sugestivă, a unei „eșarfe nesfârșite”, à la Isadora/ În jurul unui uriaș gât unic, invizibil”, („gâtul” lumii întregi n.n.), eșarfă ce este alcătuită din „batistele înnodate, pe care le flutură/ Cele o mie de fețe/ Ale tinereții”: „Cele o mie de fețe/ Ale tinereții/ Își flutură una câte una batistele/ Înnodând regrete acolo în tărie./ Fascinată urmăresc/ Zborul de acum spre unde?/ Al panglicilor multicolore,/ Transparente persistente./ Văd cum se adună una lângă alta, / Văd cum se desfășoară acolo sus/ Și apoi cum se înfășoară/ Eșarfa nesfârșită à la Isadora/ În jurul unui uriaș gât unic, invizibil./ Te duci tinerețe cu o mie de fețe.../Adio, oră de foc !”

Sensibil, substanțial epicizat, demersul liric poate fi citit și ca o remarcabilă alegorie despre curgerea implacabilă a timpului, ca o „Eșarfă nesfârșită”, ce „înfășoară” a strângulare „gâtul unic, uriaș, invizibil” al lumii întregi și al fiecărui muritor, în parte.

O viziune a timpului și a destinului omenesc, în raport cu el, la fel de originală și reve-

latoare, transcrisă și pusă în pagină tot prin apel la virtuțile expresive ale unei alegorii de un apreciabil rafinament stilistic, face ca poezia „Poduri” să se înscrie, indubitabil, printre reușitele volumului: „Între prezentul prim și prezentul ultim / Avem atâtea poduri de străbătut: / Poduri de piatră, / Romane, vechi, solide;/ Poduri de lemn, / Rare, tot mai rare,/ Că vine apa și le ia / Și iar vom construi... / Unul mai mare și mai frumos / Pe râu, în jos; / Poduri de fier, / Dantelării întunecate, semețe; / Poduri modern / De fibră de sticlă...” După câte se poate lesne înțelege, podurile sunt metafora-cheie, metafora generatoare a întregului discurs liric, podul fiind metafora unei anume etape, sau a unui moment aparte din viața omului, succesiunea podurilor pe care le avem „de străbătut”, simbolizând meandrele și întregul parcurs al unei vieți.

„...Poduri peste ape, când leneșe, când chihlimbarii,/ Când tumultoase, năvalnice, / Când întunecate, absconse”, scrie mai departe poeta conferindu-le versurilor acestea, ușor detectabile, implicații de ordin simbolic și parabolic, cu trimiteri clare la starea de spirit, la atmosfera unor diferite momente ale unei vieți, care curge ca „râurile și fluviile”, „între izvor și vărsare”, „când leneșe/ Când tumultoase, năvalnice/ Când întunecate, absconse...” Versurile acestea pot avea valoarea unei mici alegorii în alegoria integratoare a întregului poem. Sau, poate, valoarea unui subtil paralelism tematic? Dar metafora cea mai percutantă, cu cel mai puternic impact emoțional, este cea finală, a „râurilor și fluviilor” care „sunt / Tot un fel de pod lichid, curgător, (ca viața n.n.) / Un pod umblător / Între izvor și vărsare.”

Finalul poeziei „Poduri” poate fi citit, din nou, ca o mică alegorie a vieții omului, ca „Un pod umblător/ Între izvor și vărsare”, adică între naștere și inevitabilul, firescul sfârșit. Celelalte motive tematice abordate de poeta Emanuela Bușoi, în volumul recenzat, vor fi identificate și evidențiate analitic în următoarele secvențe ale comentariilor noastre critice.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Nicolae TĂTULESCU

Fabrica de bani

Gheorghe Firan se chefise bine,... dar bine de tot. Simțise asta cu ceva timp în urmă,...cam pe la ciorba de burtă, că ar fi comandat mici, dar mici...nu aveau. Aveau chiftele de pește cu orez, asta mai găseai la ora aceea la „Căteaua leșinată”, restaurantul din zona gării, unde-și invitase colegii, la ieșirea din schimbul de noapte. De cum se deschisese, trecuseră pe-acolo, ca lăcustele, navetiștii care veneau cu trenurile și cursele de muncitori, dar și șoferii de pe autobuze și... pârjoliseră totul. Așa se întâmpla în fiecare dimineață, stocurile de mâncare se terminau de la prima oră. După aia luai ce mai era „la împinge tava”.

Lucra la depou... Era mulțumit, de-acolo își crescuse cei doi copii...acum îi făcuse mari și-și luaseră zborul...Îi ajutase pe amândoi cu ce putuse, îi așezase la casele lor...

Îl cuprinsese tristețea...Își mai turnă un pahar de țuică două prune „ochii lui Dobrin”. Îl dădu peste cap, cu sete: „Bună...fîr-ar căteaua a dracu!”. Ar fi băut o bere-două, da nu merge, nu merge berea după ciorbă de burtă...,dacă erau niște mititei..., altceva.

- Bă băieți..., îl auziră, hai domne, să ne mutăm la Fero-viarul în gară, eu aş mânca o friptură, un cârnat ceva,... ce-om mai găsi, că mie mi s-a făcut foame!

- Nea Gică, gata...,hai să mergem, hai că ne-ai făcut cinste destul! De-ar fi toți ca matale..., îi zise un coleg mai tânăr.

- Nu..., comanda la mine!... În..co..lo..na...rea!

N-au mai scăpat de el, îl iubeau,... era un om tare bun și-i ajuta pe toți. Acum se căiau că îl tot șicanaseră, să le dea de băut, să facă cinste, că luase în dimineața aia C.A.R. –ul. Îi ținuse cu el, le promisese că le face cinste cu o țuică, dar nu era sigur că prinde aprobare, fondurile erau limitate, iar la c.a.r.-ul CFR-ului se grămădeau mulți. C.F.R. –ul era tare pe vremea aia...

Din pahar în pahar, din vorbă-n vorbă,... când se uită la ceas, văzură că se apropia de seară. Plecară toți spre casele lor...iar Gică o luă agale, pe bulevardul care ducea la gară, dar în sens invers. Mergea pe trotuar, luând în față vântul aspru și nu se ferea,...îi făcea bine, îl trezea din beție... Strângea bine în mână geanta de vinilin în care avea banii...nu stătea departe, iaca colea, pe alee la dreapta...,al doilea bloc, cel galben. Urcă la etajul trei, unde locuia de doi ani, singur cu soția, Nicoleta. Se luaseră din dragoste, făcuseră doi copii, un băiat și o fată..., erau la casele lor de-acum...Iar îl cuprinsese tristețea..., când îl lovi ca o măciucă în moalele capului, gândul ăsta „cu casele lor”. Fata lui,... mândria vieții lui, nu avusese noroc. Și totul pornise așa de bine...Se scutură, mai luă un gât de vin, dintr-o sticlă pe care o avea în debara și încercă să se înveselească...Vorbea,...de parcă ar mai fi fost cu cineva în apartament...., Bravo, Gheorghe, e bine așa... ți-ai făcut un prieten imaginar cu care să te cînstești...Hai noroc, Gheorghe, hai noroc..., cum să-i zic,... cum să-i zic...Marine. Hai să trăim, Marine! ...și mai luă un gât, direct din sticlă. ...Ia să-i fac eu o surpriză Nicoletei...Când s-o întoarce ea din tura doua de la Confecții să găsească surpriza... Îi agăț banii de cleanța ușii de la bucătărie...sau de cuier, unde-și pune pardesiul... Nu, nu e bine!...Se lovi cu palma peste frunte...

„Gata, am găsit!, exclamă fericit și se așeză în genunchi pe hol, trase geanta cu bani lângă el și începu să-i așeze meticuloș, pe mocheta, bancnotă lângă bancnotă..., Bălcescu lângă Bălcescu..., lăsând la urmă pe cele mai puțin valoroase. Excelent!...,când va intra pe ușă, va avea cea mai mare surpriză din viața ei, mai ales că nu se mai așteptau... că vor prinde rând la împrumut, își luaseră gândul...”

Era abia opt seara, mai erau câteva ore până trebuia să vină, ce-ar fi să tragă un pui de somn, i-ar prinde bine..., se

gândi el și se întinse pe canapeaua din sufragerie, lăsând ușa deschisă spre hol, să audă când deschide ușa nevasta... Îl încolțiră iar gândurile rele ...înceau să-l năpădească cum asfixiază buruienile, curțile părăsite...

Cu băiatul nu avea probleme: investise dragoste părintească în amândoi, îi crescuse cu sudoare și iubire de Dumnezeu, făcuse sacrificii și el și Nicoleta să-l țină la facultate, îl scosese inginer... cum îi plăcea să-și spună,...iar acum avea serviciu bun, la Aversa, în București și urma să se căsătorească în curând...

Dar fata..., odorul lui, nu-l ascultase,... n-a mai dat la facultate, deși făcuse pregătire cu ea și o ducea capul, nu era vreo proastă...s-a îndrăgostit de unul mai mare cu vreo zece ani, ea abia împlinse 18 ani, iar el avea 27, se măritase și se mutase cu el. Cu timpul s-au împăcat cu ideea... Trecuseră vreo cinci ani, se mutaseră în apartamentul lui, îi ajutaseră și ei cu mobilă, aveau și-un băiețel, se înțelegeau foarte bine..., era totul în regulă și uitase supărarea cu facultatea...Până când...și atunci simți un junghi în piept, ce nu-I mai dădea pace...Nu putea să adoarmă...ar fi fost bine să poată să adoarmă puțin...Rememoră totul,...citise undeva că dacă ai o teamă ceva, o frică, e bine să o înfrunți ca să poți s-o domini și să-ți dea pace...Își aduse aminte cum s-au întâmplat faptele ce-l deranjau acum:

Ginerile lui lucra la I.U.G., la aprovizionare... Avea un serviciu bun și câștiga bine, nu le lipsea nimic, chiar dacă fata lui nu lucra. Aveau un băiețel mic, de educația căruia trebuia să se ocupe ea...

Se înțelegeau bine, nu se certaseră niciodată, iar de câte ori se vizitau, glumeau, râdeau și se simțea o armonie în familia lor. Nimeni n-ar fi bănuțat nimic din ce avea să se întâmple...

Gineri-su pleca deseori în delegații, trimis de la serviciu. Umbla peste tot prin țară și întotdeauna venea cu cadouri pentru nevastă și copil. Într-o seară, o rugă pe nevastă-sa, să-i facă bagajul, să-i pună schimburi mai multe, că dis de dimineață trebuia să plece într-o delegație mai lungă, de aproape o săptămână, la o întreprindere din Constanța. Nu era nimic anormal în asta, se întâmplase de mai multe ori, asta-i era meseria...În sinea ei, o deranja puțin că îl trimiteau în țară și acum, în apropierea sărbătorilor de iarnă,... nu mai erau decât două săptămâni și venea Crăciunul...dar asta e, serviciul e servici, așa că i-a pregătit bagajul și l-a îmbrățișat, înainte de plecare...

Trecuseră câteva zile din delegație, care ... nu se derula la Constanța, ci undeva... foarte aproape, în același cartier, la câteva blocuri de blocul lor,...dacă ieșea pe balconul amantei, putea să-l vadă pe-al lui...Până atunci se întâlnise cu amanta prin alte locații, pe la Pădurea Sarului, la căsuțe... sau prin garsonierele unor prieteni nefamiliști, dar de data asta, ea venise cu ideea asta ...genială: „ E prea riscant să mergem prin tot felul de locuri, îi spusese cu câteva zile în urmă, nu știi cine ne vede împreună... vino la mine la apartament dimineața devreme, îmi iau și eu concediu vreo săptămână și ne iubim și noi mai mult, nu așa pe fugă...Nu are cine să vină la mine, fumezi în casă, totul e să nu ieși pe balcon. Ești de acord cu propunerea mea, nu-i așa ..., iubițel mic?...” Și așa au și făcut...S-au iubit, prizonieri cu voia amândurora,... fără să-i deranjeze cineva, ca-n sânul lui Avraam.

Cu o seară înainte de a se încheia „delegația” ...chiar se amuzau amândoi, privind un film la video, ce tare idee avusese ea. Băuseră cam mult,...aproape o sticlă de whisky din ăla bun, adus de bărbatu-său care era inginer pe un vas petrolier,... în

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

acel moment fiind pe undeva prin Rotterdam... La noi, programul se termina devreme, încă de la ora 22 și oricum nu aveai ce să vezi... Când intră în bucătărie, să-și aprindă o țigară și văzu găleata de gunoi, plină ochi, îi spuse iubitei lui că se duce el s-o ducă la container, oricum se îngălbenise de tot, stând numai în casă. „E miezul nopții, îi zise..., e și frig, îmi iau halatul pe mine și până fumez țigara..., am și venit. Mai iau și eu puțin aer...” și plecă gânditor spre containerele de gunoi.

Avea remușcări, se gândea la tot felul de probleme pe care le avea de rezolvat pe la serviciu, se aglomeraseră, mai ales acum...cu „delegația lui” și... venea și sfârșitul de an...

Așa...gânditor, din obișnuință, ajunsese la ușă și... rămase paralizat... Ar fi fugit pe scări în jos,.... dacă ar mai fi avut timp. Nu a mai avut, însă...pentru că ușa s-a deschis din interior, chiar când el realizase... unde se află de fapt...Soția lui,... iubitoarea lui soție, își petrecea vecina de la parter, care o ajutase să pregătească prăjituri și checuri, pentru întoarcerea din „delegație” a ...preaiubitului ei soț. Iar el...,mult iubitul ei bărbătel”,... cu halatul peste pijamale, în papucii de casă și cu o găleată de gunoi străină, în mână, se întorsese...mai devreme „din delegație”...

...

Gică Firan ațipise într-un final, măcinat de gânduri și de nenorocul în căsnicie al fetei lui, la care ținea ca la ochii din cap...Hotărâse să cumpere o garsonieră în care să se mute ei, ai bătrâni, iar în apartament să lase fata, pentru că nu voia cu niciun chip, să-l ierte pe bărbatu-său pentru ce-i făcuse...De-asta luase împrumutul de la C.A.R., nu de drag...

Între veghe și somn, îl trezi un țărâit scurt..., apoi unul prelung...Merse să deschidă ușa de la intrare, aruncându-și privirea pe ceasul din hol...nu ațipise decât vreo 20 de minute... dar parcă se simțea mai odihnit, gândurile grele dispăruseră ca prin minune și-i revenise voia bună...

- Bună seara, Gicule, îi întinse mâna vecinul de sub el...

- Salut, Licuță, îi răspunse...Ce vânt te aduce pe la mine, așa la ceas de seară? Hai, intră..., nu sta în ușă, că se face curent!

Licuță nu mai zicea nimic, rămăsese ținut, cu un picior afară și altul peste prag, privea aiurit în jos și ... bâigui, nu-și mai găsea cuvintele, parcă era lovit cu leuca în cap...Arăta cu degetul în jos...Atunci realizează și Gheorghe ce anume îl paralizase,... așa de rău, pe vecinul lui.

- Licuță, te rog să nu spui la nimeni, îmi promiți?...Uite făcui și eu rost de o mașină de făcut bani, o tiparniță de-aia... mi-o împrumută un prieten, doar pentru seara asta,...nu mi-o lasă mai mult...și îi întinse pe mochetă să-i usuc, îi spuse cu o mină serioasă...Da tu, de ce veniși la mine, ai nevoie de ceva?...îl chestionă Gheorghe, că vecinul lui nu mai zicea nimic, stătea cu privirea pe covorul tapetat cu sute de lei, nou-nouțe și nu mai scotea nici un cuvânt...

- Vecine,...bâigui el, aveai dumneata... un căzanel de-ăla mic, de aragaz...Am cules niște prune, am boasca pe balcon și le-aș face și eu țuică, că e noapte și ...nu mai e circulație așa multă pe scări...

- Ți-l dau, Licuță, cum să nu ți-l dau!...Nu ești tu vecinul și prietenul meu?... Stai să-l scot din debara,... știi să mergi cu el? Vezi că răcorul îl pui în chiuveta de la bucătărie și reglezi apa rece să curgă foarte încet în el...știi tu, că l-ai mai avut...ești deștept. Te rog încă o dată, Licuță, să nu spui la nimeni, bă...nici nu nevestă-ta, că dau de dracu!...

- Stai, Gicule, liniștit!, ce dracu...oameni suntem.

„Bă, ce i-am făcut!..., se veselea Gheorghe după ce închisese ușa în urma vecinului... Să vezi când o veni nevestă-mea!...ce-o să mă mai distrez...”

Căută pe programe la tv și ...printre bârâituri și pocnituri, reuși să prindă bulgarii. Chiar dacă ecranul era plin de purici,

măcar auzea și el puțină muzică...străină, se gândi și stând așa...,întins pe canapea, ațipi din nou.

Nu trecu prea mult și sări speriat din pat, în țărâiturile infernale ale soneriei.

-Băi..., să dea dracu dacă poți adormi în seara asta! A dracu sonerie, enervantă mai e!...Lasă că o schimb eu,... că a-nceput să mă calce pe nervi...Cine o mai fi la ora asta!...se întreba cu glas tare, îndreptându-se spre ușă, s-o deschidă.

Răsuci yala și ...fu dat de perete, la propriu...Năvăliră peste el trei vlăjgani echipați în combinezoane și doi civili în costume și cu cravată la gât. Nu apucă să se dezmeticească și deja era trântit pe burtă, pe covorul din sufragerie, cu mâinile răsucite la spate și „brățările” puse...

- Ce aveți cu mine, domne, ce-am făcut?!, se sperie Gică.

- Dovada este aici, tovarășe colonel, se adresă unul din civili, celui alt...Ce facem, îi inventariem și pe nenorocit îl ducem la dubă?...

Abia atunci a realizat Gheorghe Firan ce se întâmplase... Dacă până atunci mai avea ceva aburi de alcool prin creier, odată cu trântirea lui la pământ, se trezise definitiv la realitate. Dura și crunta realitate îl izbise cu putere chiar în creștetul capului, era înfiptă acolo ca un piroi.

- Domnilor..., tovarășe colonel,... se adresă celui care era mai mare în grad, vă rog să mă ascultați puțin, vă explic situația imediat! Uitați cum stă treaba...Dați-mi drumul la mâini, să vă arăt!...

-...tu-ți dumnezeul tău de bandit, vrei să-ți dăm drumul să ne ataci, îi puse bocancul pe cap unul din cei trei malaci...Ăsta ne crede proști, tovarășe colonel!...

- Pe tine sigur așa te crede..., i se adresă colonelul. Dezleagă-l... să stăm puțin de vorbă! Ia să auzim, omule, ce ai de zis...de unde ai banii...cum i-ai făcut... te ascult?

- Domnule colonel, începu Gheorghe Firan să explice, am luat azi dimineață C.A.R.-ul de la C.F.R., m-am îmbătat cu colegii, că le-am făcut și eu cinste până seara și,... când am ajuns acasă, mi-a venit ideea să-i fac o surpriză, o glumă lu nevestă-mea...,cât o fi ceasul... trebuie să apară din moment în moment, că vine din tura a doua cu speciala...Domnule, pe cuvântul meu că nu vă mint, sunt om serios, vă arăt chitanța...și începu...s-o caute prin buzunarele hainei. O găsi și le-o întinse, tremurând ca varga...

O studiară, priviră cu atenție câteva bancnote, în lumina becului, numărând banii și văzură că erau cu vreo două sute de lei mai puțini decât pe chitanță.

- Domnule colonel, tovarășe, lăsați-mă acasă, nu mă ridicati! Sunt om serios, puteți și acum, să mergeți unul dintre dumneavoastră, să verificați la Depou... Întrebați colegii, chiar dacă nu mai e nimeni la birouri, că toți mă știu...

-Ți-e frică de beci, așa-i?, îi zise colonelul, în timp ce-i făcea cu ochiul celui alt civil...Dați-i drumul omului, că nu avem nimic cu el, nu a făcut nicio prostie! Tovarășe, te rog să ne scuzi! Noi suntem obligați să ne facem datoria, să ne deplasăm oriunde există potențial infracțional, iar asta cu banii falsificați e...o mare problemă, s-au cam îndesit cazurile cu escroci din ăia inteligenți...gulere albe...,au venit instruiți de afară... Ai dracu de oameni, care nu sunt oameni și nu știu să distingă răul de bine, mai zise el...Fac reclamații și ne pun pe drumuri degeaba, să ne pierdem timpul și să cheltuim banii statului... Hai să mergem, că am venit degeaba!, zise el cu dezamăgire în glas...

- Domnule colonel, domnilor...stați puțințel, vă rog!...,îi opri Gheorghe Firan... Domne, ca să nu cheltuiți banii statului degeaba, că și mie îmi pasă de ei, că sunt avuția tuturor...,vedeți că vecinul de la apartamentul de sub mine face țuică cu căzanelul, pe aragaz în bucătărie... și... știu că nu-i voie...Duceți-vă la sigur, că eu nu vă mint...sunt om serios.

Mă lipsesc și de căzanel, puteți să-l confiscați și închise ușa în urma lor, vesel... cum nu mai fusese vreodată...

Mircea POSPAI**Drum bun printre stele, distinse prieten!**

În această primăvară a plecat în stele omul care a fondat și a purtat grija revistei pe care acum o țineți în mână, distinsul poet și om de cultură craiovean Nicolae Petre Vrânceanu. Spunem craiovean pentru că acesta a fost orașul pe care l-a ales pentru a-și duce viața și a-și desfășura prodigioasa activitate literară, chiar dacă, după locul nașterii (Slobozia, județul Ialomița, la 3 august 1943), Bucureștiul i-ar fi fost mai la îndemână. A fost unul dintre oamenii care au “răsturnat” spusa unui mare scriitor al secolului trecut, care zicea despre Craiova că este orașul din care se pleacă, nu orașul în care se vine. A mai demonstrat poate și altceva și anume faptul că depinde cine sunt cei ce vin și cine sunt cei ce pleacă. El a venit cu deschiderea unei firi pașnice și binevoitoare, gata oricând să spună o vorbă bună, să întindă o mână în ajutor sau să ofere un sfat competent. Și a rămas, până la ultima suflare, dând acestui oraș tot ceea ce a putut mai bun.

S-a stabilit la Craiova în anul 1976, când avea vârsta de 33 de ani, oferindu-i-se funcția de director al Centrului județean de îndrumare a creației populare, funcție în care a rămas timp de 12 ani, până în 1984. Avea deja, la primirea acestei funcții, o anume experiență profesională și managerială, pe care i le dădea activitatea ce o desfășurase în județul Olt, ca vicepreședinte la Comitetul județean pentru cultură și artă (din 1968, când avea vârsta de 25 de ani, până în 1970), apoi ca director la Casa județeană a creației populare Olt, în anii 1970 și 1971.

S-au îmbinat, la Nicolae Petre Vrânceanu, expertiza dată de studiile la Facultatea de limba și literatura română a Universității din București (absolvită în 1966), cu o dragoste imensă față de creația populară și în general față de oamenii care aveau aplecare către creație, ori în ce domeniu ar fi fost ea. Din 1984 până în 1989 a fost instructor pentru literatură și teatru, în aceeași instituție județeană care purta grija creației populare.

După 1989, Nicolae Petre Vrânceanu a fost redactor la ziarul “Demnitatea”, iar în 24 ianuarie 1990 a fost ales secretar al Ligii cultu-

rale Oltenia, în cadrul căreia a înființat mai târziu Editura “Literatorul” și revista “Meridian”.

În cea mai mare parte a timpului a activat și ca profesor, atribuțiile din funcțiile pe care le-am enumerat mai sus neîmpiedicându-l să-și manifeste dragostea față de copii și de procesul pedagogic. A fost, la începuturi, profesor la Balș, iar după venirea în Craiova a activat în învățământul preuniversitar, la Liceul Energetic, Liceul Economic “Gheorghe Chițu”, Grupul școlar de construcții civile și Liceul Teoretic “Henri Coandă”.

În anul 2010 a înființat, cu sprijinul unor universitari și scriitori craioveni, revista “Noul Literator”, căreia i-a fost director și redactor-șef până în 2016, apoi a rămas în calitatea de director fondator. Revista aceasta, de o remarcabilă ținută a conținutului și prezentării grafice, s-a bucurat și se bucură de accesibilitate și de deschidere către categorii largi de cititori.

Nicolae Petre Vrânceanu a fost și rămâne în istoria literaturii ca o personalitate complexă: poet, critic de teatru, prozator, critic literar. Din 1968, când a publicat un îndreptar turistic al orașului Slatina, până în anul 2016, când a văzut lumina tiparului cartea “Texte și contexte literare”, a publicat 22 de cărți, dintre care 12 de poezie

Cărțile sale au purtat totdeauna semnul acribiei și respectului față de propria muncă. A publicat eseuri și cronici despre autori binecunoscuți – Marin Sorescu, Mihai Duțescu, Marian Barbu, Adrian Cioroianu, I. D. Sârbu, Theodor Damian, Virgil Dumitrescu, Gheorghe Dănișor, Nicolae Pârvulescu, Constantin Pădureanu, Ion R. Popa ș. a. –, tot așa cum despre valoarea cărților sale stau mărturie cronicile unor cunoscuți critici literari, precum Ovidiu Ghidirmic, Ștefan Vlăduțescu, Paul Aretzu, Marian Barbu, Dan Lupescu, Ion Pachia-Tatomirescu, Florian Copcea.

Nicolae Petre Vrânceanu rămâne unul dintre puținii oameni cu simțul măsurii atunci când era vorba de propriile lucrări și cu obiectivitate când discuta despre lucrările altor autori, ca un jurnalist cultural de factură aparte, care s-a

Necrolog • Necrolog • Necrolog • Necrolog • Necrolog • Necrolog

manifestat cu modestie și silențiozitate, dar cu un ochi de observator atent și profund, rezultând o reflectare pertinentă a „întâmplărilor culturale”.

Munca și creația au fost la Nicolae Petre Vrânceanu sub semnul implicării și al sincerității, onestității și iubirii semenilor, acestea fiind, deopotrivă, trăsături de viață și fire călăuzitoare

pe care, cine l-a cunoscut în timp, i le-a remarcat indiscutabil. Toate cele menționate sunt motivele pentru care, alături de alți oameni care l-au cunoscut, noi, cei de la “Noul Literator”, regretăm nespuse plecarea sa în celălalt tărâm și îi dorim un drum lin și luminos printre stele. Dumnezeu să-l aibă în pază!

Jean Băileșteanu

La jumătatea lunii aprilie a părăsit această lume, fulgerător și incredibil, prozatorul craiovean Jean Băileșteanu. Avea numai 67 de ani și fusese ales, cu numai trei zile în urmă, în funcția onorantă de președinte al Filialei Oltenia a Uniunii Scriitorilor din România. Prezentase un proiect îndrăzneț de revigorare a vieții filialei, de punere în valoare a operelor autorilor din zonă, de creștere a influenței breslei scriitoricești în viața regiunii. Doar că... Dumnezeu a hotărât altfel!

Jean Băileșteanu s-a născut la Sălcuța, în județul Dolj, la 13 februarie 1951, ca fiu al Floarei (născută Bosa) și al lui Constantin Băileșteanu, țărani. Așa cum erau vremurile, mai întâi a plecat la oraș fratele său (criticul literar de mai târziu Fănuș Băileșteanu), apoi și el, ca elev la renumitul liceu craiovean „Frații Buzești”, pe care l-a absolvit în anul 1971. A început să scrie de timpuriu și, când abia împlinise 21 de ani, a predat la proaspăt înființata editură „Scrisul Românesc” un volum de povestiri, intitulat „Clopotul viselor”, apărut în 1975. Lucrează ca bibliotecar la Biblioteca Județeană Dolj și colaborează la „Ramuri”, „Înainte”, „Steaua”, „Luceafărul”, „Suplimentul literar artistic al «Scântei tineretului»”, „Cuvântul libertății”, „Independentul”, „Meridian”, „Gorjanul” și altele. După 1990 a înființat revista „Autograf MJM”, editurile „Cartea Nouă”, „MJM”, „Autograf MJM”, precum și o tipografie.

El însuși s-a considerat un scriitor al satului și, mai ales, un povestitor. „Eu, povestirea am îndrăznit-o de la începutul începutului, să

zic așa, din mai multe motive. Proza de analiză este mai greoaie și se adresează unui anumit tip de cititori. Pe când povestirea e accesibilă tuturor. Și copiilor, și bunicilor, și omului matur. Și omului cu carte, și omului cu mai puțină carte. Dacă aș fi încercat să scriu roman de analiză, mi-aș fi pierdut din originalitatea care, dacă este, nu-mi aparține mie, ci Sălcuței mele. La mine la Sălcuța se povestește, nu se fac analize. Și asta am simțit eu că este foarte aproape de mine” – mărturisirea scriitorului într-un interviu.

Să ne reamintim titlurile câtorva dintre cărțile sale: „Clopotul viselor”, „Dealul lupului”, „Poveștile de fiecare zi”, „Drum în tăcere”, „Povestiri de pe Desnățui”, „Goana”, „Geniul și închipuirea”, „Sfântul drac sau Judecata de... acum”, „În drum spre casă”, „Bolnav de carnaval”, „Viața ca o... paradă”.

Jean Băileșteanu era preocupat de condiția scriitorului și, cum remarcă un distins critic literar craiovean, vorbea „despre singurătatea scriitorului, despre lupta sa cu iluziile, despre drogul scrisului și lipsa de timp liber, despre necesitatea inspirației (...). Idealul este scriitorul care să reprezinte o conștiință a timpului și a locului său”.

Și Jean Băileșteanu a fost, cu siguranță, un scriitor al timpului și al locului său, care a înțeles, cum și mărturisise, că “scrisul este un fantastic joc al cuvintelor și nu este dat oricui să înțeleagă acest joc”.

Să-ți fie drumul lin și țărâna ușoară, concfrate Jeane!

CUPRINS

Dumitru Radu Popescu	3
Sarafoleanu	3
Pagini inedite din discursul Acad. Mihai Cimpoi, rostit cu ocazia „Zilelor Sorescu”, în februarie 2010, la Craiova.....	5
Prof. univ. dr. Dinică CIOBOTEA.....	9
Cultul lui Mihai Viteazul ca unificator de țară.....	9
Prof. univ. dr. Petre GHERGHE.....	11
Regele Burebista – primul unificator al triburilor și uniunilor de triburi geto-dacice	11
Tudor NEDELCEA	13
„Maria – regina Marii Uniri”.....	14
Victor RUSU	17
Poemele Marii Uniri.....	17
Tudor NEDELCEA	19
Monografia orașului Craiova.....	19
Tudor ARGHEZI.....	21
Mamă țară.....	22
Octavian GOGA.....	22
Țară Țară. „Factorii răspunzători”	22
A.E. BACONSKY	22
Cronică	22
George BACOVIA	22
Spre primăvară	22
Oana BECHEANU.....	23
Parabola iubirii	23
Teodor PREDA	23
Sfârșitul perfect	23
Cum trebuie să fii	23
Adrian NĂSTASE, Raluca Marina LANGĂ.....	24
Oltenii de la Dunăre și plantele (II).....	24
Prof. univ. dr. Ștefan BUZĂRNESCU	26
Spovedanii profane.....	26
Ion MILITARU	29
Cavalerii mesei rotunde - când Brexitul omoară o țară -	29
Constantin PĂDUREANU	34
Așteptarea.....	34

Teodor OANCĂ.....	36
Un compendiu de stilistică	36
Doina RUȘTI	38
Apartamentul 26	38
Mihai DUȚESCU	41
Ștefan Ciuculescu – <i>Cuget nemuritor</i>	41
Petruș ANDREI.....	42
Cărțile	42
În cartea vieții.....	42
Florian COPCEA	43
Plânsul creștea trecător.....	43
Timpul înaripat cu moarte hrănea ființa	43
Ion R. POPA	44
Căsătoria nu poate avea loc	44
Mihaela CHIRIȚESCU	46
Fête	46
Ion C. ȘTEFAN	47
Un poet în plină ascensiune.....	47
Davian VLAD	48
Binecuvântarea pasiunii prin hățșul cuvintelor	48
Dumitru DUȚĂ	50
Destinul cărții	50
George DĂNIȘOR.....	52
Timp	52
Anotimpul visării.....	52
Călătorie	52
Reverie	52
Aurora Speranța CERNITU	53
Suzana Fântânariu și renașterea obiectelor uitate.....	53
Mihai ANTONESCU	54
O mie și una de mirese, o singură rochie albă.....	54
Victor RUSU	55
Un galop liric cu „Caii Roz” ai Emanuelei Bușoi	55
Nicolae TĂTULESCU	56
Fabrica de bani	56
Mircea POSPAI.....	58
Drum bun printre stele, distinse prieten!	58
Jean Băileșteanu	59

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 30 septembrie 2018

